

Weliswaar.be

WELZIJS- EN GEZONDHEIDSMAGAZINE VOOR VLAANDEREN

JUNI-JULI 2011 - NR. 100

NR.100 - DUBBELDIK JUBILEUMNUMMER

HET WELZIJS VAN DE VLAMING
IN **100** PORTRETTE

“Opkomen voor welzijn impliceert het bevorderen van de mondigheid van elke mens.”

Lut Goossens in nummer 7 – juni-juli 1996

“De modellen waarin je je tijdens mijn jeugd moest inschrijven, waren heel helder. Bovendien werden we geconfronteerd met ouders die blijkbaar goed wisten wat ze wilden. Het waren bondgenoten die zich allemaal inschreven in eenzelfde project.”

Luc Martens in nummer 3 – oktober-november 1995

“Dutroux heeft bijna een hele generatie kinderen weer achter het tuinhok opgesloten.”

Ankie Vandekerckhove in nummer 13 – oktober-november 1997

“Alleen in de sectoren waar intermenselijke relaties meetellen, is de mens onvervangbaar. Het zal lang duren, maar het moet mogelijk zijn de tewerkstelling over te hevelen naar meer sociale sectoren. Daarvoor moeten we een deel van de winst afroemen, die we door de techniek behalen. Maar de staat is compleet onmachtig om dat kapitaal te vangen.”

Jaap Kruithof in nummer 10 – februari-maart 1997

“Inspraak houdt een erkenning van menselijke waardigheid in en is daarom op zichzelf een basis-component van welzijn en ontwikkeling.”

Luc Bouckaert en Jan Vandenhove in nummer 6 – februari-maart 1996

“Ik pleit voor een instelling waar iemand met al zijn problemen terecht kan. Dan spreken we niet meer van een OCMW, maar van een ‘welzijnshuis’.”

Roland Masy in nummer 8 – oktober-november 1996

OOIT
Wie u zoal kon ontm

“We moeten andere, goedkopere vormen van verzorging vinden, die meer ambulante en minder residentieel zijn. Bovendien moet er meer geld komen voor beschutte tewerkstelling. Dat past uiteraard perfect in de werkgelegenheidspolitiek van de Vlaamse Regering.”

Herman Deleeck in nummer 9 – december 1996-januari 1997

“Europa negeren is fundamenteel fout! De tijd is voorbij dat Vlaanderen de enige broodheer van zijn instellingen is. We denken dat we voor Europa kunnen kiezen. Niets is minder waar.” *André Cornille in nummer 23 – oktober-november 1999*

“Is het niet de ultieme doelstelling van de sociale economie om zichzelf overbodig te maken?”
Renaat Landuyt in nummer 51 – november-december 2003

“Als samenleving moet je slachtoffers en daders kunnen verzekeren dat ze leden zijn en blijven van de samenleving op alle terreinen. Het is cruciaal isolement te voorkomen of op zijn minst de nadelige effecten ervan zo klein mogelijk te houden.”

Marc Verhelst in nummer 37 – februari-maart 2002

“Tussen Wetstraat en Dorpstraat is welzijn een van de belangrijkste schakels. Dat veld is breed, rijk en mooi. Dat laat *Weliswaar* ook zien: het haalt de mens uit statistiek en decreet.”

Filip Rogiers in jubileumeditie 66 – november 2005

“Zonder een gezonde, maar radicale omwenteling verdwijnt armoede niet. De simplistische, maar heersende redenering bij het gros van de politici en in de samenleving is dat de armen het zelf gezocht hebben. Met die mentaliteit zullen we ons moeten neerleggen bij het voortbestaan van de armoede.”

Jan Vranken in nummer 60 – november-december 2004

“We moeten de dood weer een plaats geven in het leven. Ouders nemen hun kinderen ook niet meer mee als grootouders sterven, want de kinderen zouden kunnen schrikken van dat beeld. Maar kinderen worden net bang van de dood omdat ze het niet kennen.”

Koen Raes in jubileumeditie 66 – november 2005

“Wat meer zelfvertrouwen zou de Vlaamse sociale sector niet misstaan, ook in de relatie met Nederland. We moeten af van het Calimero-effect: ‘Zij zijn groot en ik ben klein.’”

Jan Steyaert in nummer 76 – juni-juli 2007

GEZEGD

oeten in 99 edities van *Weliswaar*

“Eén op drie jonge mensen zou voor een zorgberoep moeten kiezen.”

Steven Vanackere in nummer 82 – juni-juli 2008

“ADHD wordt een levensstijl. We verdragen niet meer dat ons kind normaal begaafd is. Het moet naar de jeugdbeweging, twee avonden per week naar de voetbaltraining en de andere avonden naar de muziekschool. De tijd die ouders gemiddeld met hun kroost doorbrengen, is nog een schamele 15%.”

Paul Verhaeghe in nummer 84 – november-december 2008

“We werken nog altijd met zorgconcepten uit de jaren 1970. Die beantwoorden misschien niet meer aan de noden van vandaag.”

Guy Tegenbos in nummer 92 – februari-maart 2010

“Het herverdelingsprincipe is in België vrij ver doorgedreven. Maar ik ben niet te beroerd om toe te geven dat er in België inderdaad armoede is en dat ze toeneemt.”

Karel De Gucht in nummer 94 – juni-juli 2010

“*Weliswaar* is een van die bladen die een maatschappelijk betrokken mens moet lezen. Wie op de hoogte wil blijven van de uitdagingen, de verwezenlijkingen, de grieven en de verwachtingen van de welzijnssector, krijgt hier wat hij zoekt. (...) Het geeft mensen kracht en ideeën om zelf nieuwe wegen te bewandelen of oude, vergeten wijsheden opnieuw te koesteren.”

Karl Van Den Broeck in jubileumeditie 66 – november 2005

“In het verleden hebben we te weinig de positieve kanten van de werksituatie in de social profit benadrukt. De witte woede wekte ook de indruk dat de sector vol ontevreden mensen zat. Uiteindelijk heeft die witte woede wel gezorgd voor een competitieve verloning en betere arbeidsverhoudingen.”

Bruno Aerts in nummer 81 – april-mei 2008

“Het beeld van verpleegkunde is vaak te monotoon. Alsof het alleen wassen en plassen is, alsof een verpleegkundige maar het hulpje van de dokter is. Patiënten weten beter. En of je nu wil zorgen voor kinderen, volwassenen of ouderen, op intensieve zorgen of in de psychiatrie, extra- of intramuraal: voor elk talent is er in de zorg een job.”

Eleonora Holtzer in nummer 98 – februari-maart 2011

NU GEZEGD

Wie u zoal ontmoet in de 100^e editie van *Weliswaar*

HILDE ELEBAUT

Portret 4

"Als een vrouw ongepland zwanger wordt, moet ze zelf kunnen kiezen of ze ermee doorgaat, of niet."

WIM DISTELMANS

Portret 7

"Sterven is een van de meest frequente kwalen van de mens. Dan mag daar toch een woordje over worden gezegd?"

MAAIKE CAFMEYER

Portret 12

"Ik kon niet begrijpen waarom alle kindjes altijd hetzelfde waren, behalve ik."

MARIE-LOUISE

Portret 11

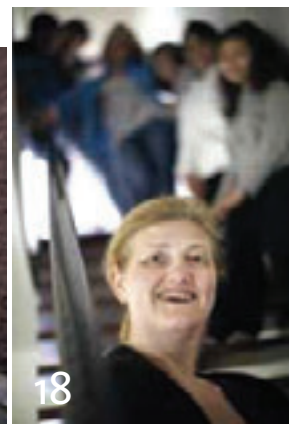
"Door échte verhalen te horen, ben ik milder geworden in mijn oordeel."

ANNEMIE DEWINDT

Portret 14

"Zes kinderen alleen opvoeden is niet min, maar ik haal er voldoening uit. Dit is waar ik van droomde."

MARLEEN TEMMERMAN
Portret 33

"Ineens begint die biologische klok toch te tikken. En dan moet dat kind er meteen zijn."

FOURAT BEN CHIKHA

Portret 37

"Helaas blijft homoseksualiteit in de meeste moslimfamilies not done."

JO VANDEURZEN

Portret 38

"Voortdurend moeten reageren op incidenten en dramatische situaties is frustrerend. Die zijn niet representatief voor al het goede dat ik zie."

MARGJE VEREYCKEN

Portret 45

"De hersenchirurg zei dat het een 'mooi adenoempje' was."

IRENA ARETOWICZ
Portret 47

"Ik weet niet of het mag, maar ik ben fier op mezelf. Fier dat ik mijn moeder en schoonmoeder heb kunnen helpen."

HELMUT LOTTI

Portret 15
“Als je het hebt over een depressie, denken mensen dat je het jezelf aandoet. Flauwekul.”

21

PETER ADRIAENSSENS

Portret 22
“Ouders klagen vaak, maar eigenlijk zouden ze hun opvoedingstaak als een eer moeten beschouwen.”

26

BETTY MELLAERTS

Portret 24
“Net als zoveel vrouwen van mijn generatie, legde ik voor mezelf de lat onrealistisch hoog.”

29

RONNY MOSUSE

Portret 27
“Als kind is het moeilijk te aanvaarden dat je uit het warme nest wordt weggerukt. Het maakt je minder naïef”

31

PHARA DE AGUIRRE

Portret 29
“Nu ga ik voor de dingen waar ik écht in geloof.”

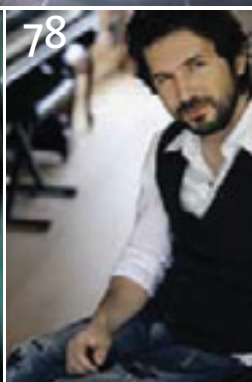
33

75

PIERRE VAN DAMME

Portret 75
“De boodschap is simpel: vaccineer je kind, want dat komt een ander kind ten goede.”

78

MUSTAFA KÖR

Portret 81
“De vraag is: ontdek je je talent en krijg je de kans om het te ontplooiën?”

90

GODELIEVE DECOCK

Portret 93
“Mijn rouwproces heeft niet lang geduurd. Ik ben in mijn huis aan een grote schoonmaak begonnen.”

93

RENÉ STOCKMAN

Portret 95
“In ons land heeft de overheid voldoende aandacht voor onze zorgsector. Dat merken we aan de middelen die ter beschikking worden gesteld.”

98

JAN HOET

Portret 100
“Veel mensen zien op tegen een ziekenhuisopname, maar ik bekijk het positief. Het is een wereld die me fascineert en nieuwsgierig maakt.”

Werken mee aan dit speciaal nummer:

Teksten: Tine Bergen, Marjorie Blomme, Eric Bracke, Nico Krols, Marijke Libert, Liesbeth Van Braeckel, Stefanie Van den Broeck, Steven Verhamme

Eindredactie: Ben Herremans, Nico Krols, Harold Polis, Liesbeth Van Braeckel, Liesbeth Van Huffelen

Tekeningen: GAL (omslag), Elisabeth Noels

Cartoons: Ief Claessen

Foto's: Thomas De Boever, Jan Locus, Cia Janssen, Bob Van Mol, Stephan Vanfleteren

Hoofdredactie: Nico Krols

Directie: Liesbeth Van Huffelen

Verantwoordelijke uitgever: Marc Morris, secretaris-generaal, Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Productie: Roularta Custom Media

Oplage: 44.000

Abonnementen, adreswijzigingen, annu-

leringen: weliswaar@abonnementen.be of 078 15 22 50. Bij adreswijziging oud én nieuw adres en abonneenummer vermelden. Ontvang je te veel of te weinig exemplaren? Laat het ons weten. Geef het abonnementsnummer op dat bij je adres vermeld staat.

Redactie: info@weliswaar.be.

Tel.: 02 553 33 76 of 02 553 07 32.

Fax: 02 553 31 40.

Vlaamse overheid – Departement WVG

Weliswaar

Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Wil je een kort bericht plaatsen?

www.weliswaar.be

De inhoud van de artikels weerspiegelt niet noodzakelijk de visie van de Vlaamse overheid.

Weliswaar kan geen lezersbrieven opnemen. Je reactie is altijd welkom op het redactieadres of info@weliswaar.be en www.weliswaar.be/forum

Weliswaar wordt gedrukt op milieuvriendelijk papier.

WIW 100.11 – JG 16/nr. 3

2010

Lid van de Unie van de Periodieke Pers

INHOUD

Het welzijn van de Vlaming in 100 portretten

	Pagina		Pagina	
1	Patrick Reyntiens	51	Germain Debruyne	61
2	Maria Van de Pas	52	Elke Mertens	62
3	Nele De Meulenaere	53	Leen Van den Panhuysen	62
4	Hilde Elebaut	54	Patrick Wouters	62
5	Lisa Vanpraet	55	Sara Borrey	62
6	Warre Borgmans	56	Loes Lenaerts	63
7	Wim Distelmans	57	Tom Dehaene	63
8	Sonia Peelman	58	François Verduyckt	64
9	Ans Geers	59	Martine Boone	64
10	Soetkin Claes	60	Johan Leman	65
11	Marie-Louise	61	Johan Hellings	65
12	Maaiké Cafmeyer	62	Mieke Vogels	66
13	Karin Van Puyenbroeck	63	Giannina Steeman	67
14	Annemie Dewindt	64	Alexander Zanzer	67
15	Helmut Lotti	65	Erik Govaers	68
16	Bruno Vanobbergen	66	Bart Simons	70
17	Kimberly Menu	67	Jan De Maeseneer	70
18	Marleen Finoulst	68	Margriet Hermans	71
19	Griet Van Eyken	69	Matthias Bogaert	72
20	Tom Pyck	70	Jan Vranken	72
21	Joke Nyssen	71	Jenny Daniels	72
22	Peter Adriaenssens	72	Tatjana Van Remoortel	73
23	Nico De fauw	73	Yuri Amerijckx en	
24	Betty Mellaerts	74	Ina Zeeuwe	74
25	Nele Travers	75	Pierre Van Damme	75
26	Willy Van Bael	76	Sofie Reynders	76
27	Ronny Mosuse	77	Hilde Oris	76
28	Nele Vander Elst	78	Sabine De Brabanter	76
29	Phara de Aguirre	79	Bernadette Van den Heuvel	76
30	Wilhelmina Giebels	80	Jos Geysels	77
31	Peter	81	Mustafa Kör	78
32	Goedele Devroy	82	Roel Verniers	81
33	Marleen Temmerman	83	Barbara Glorieux	81
34	Mieke Mievis	84	Chris Vander Auwera	82
35	Marleen Van Haver	85	Siska Viaene	83
36	Jef Nijs	86	Juul Bracke	84
37	Fourat Ben Chikha	87	Hanna Goemans	86
38	Jo Vandeurzen	88	Ria Van Daele	86
39	Nele Van Hulle	89	Tom Van den Broeck	87
40	Eleonora Holtzer	90	Elke Paeleman	88
41	Ingrid Wijnen	91	Peter Van Roy	88
42	Bea Cantillon	92	Jan Van Rompaey	89
43	Sait Sehersijan	93	Godelieve Decock	90
44	Theater Stap	94	Wivina Demeester	92
45	Margje Vereycken	95	René Stockman	93
46	Kristien Hemmerechts	96	Eric Bauwens	94
47	Irena Arentowicz	97	Ivo Mechels	96
48	Marc Morris	98	Luc Verstraeten	97
49	Luc Peters	99	Vera Dils	97
50	Klara Van Es	100	Jan Hoet	98

ZORG IS EEN ZAAK VAN ONS ALLEMAAL

Je weet pas wat je aan de zorgsector hebt als je hem nodig hebt. Bij mij kwam dat moment toen ik al jarenlang de sector in al zijn geledingen had leren kennen. Vijf jaar geleden overleed mijn vader aan kanker, de ziekte die één op drie Belgen in het lijf kruipt. De week die aan zijn dood voorafging, belandde hij op een palliatieve afdeling. Het personeel dat daar dag en nacht in de weer was, sloeg het hele gezin met stomheid. Hoe die mensen omgingen met patiënt en familie was van een onpeilbare, ontroerende steun en troost. Je beseft dan pas in wat voor land we leven, hoe concreet 'de verzorgingsstaat' is. Er valt niets op af te dingen, denk je dan. Ook al staat het systeem onder druk. Solidariteit is geen hol woord. Dat mag wat geld kosten, als het maar efficiënt blijft. Want solidariteit komt zelden overvloedig of spontaan voor. De moedigen en de sterksten worden opgeroepen om eerst over de brug te komen. Voorbeelden die navolging kennen.

Die solidariteit hebben we in een complex systeem van steun, hulp en zorg gegoten. Zodat solidariteit zich niet beperkt tot goedbedoelde liefdadigheid op basis van aalmoezen of tot verpampering die verhindert dat een mens zijn verantwoordelijkheid neemt. Er wordt de verzorgingsstaat wel vaker verweten dat hij ons in slaap wiegt. Ten onrechte. En bovendien staat of valt niet alles met de individuele verantwoordelijkheid. Dat beweren is beledigend voor al wie door ziekte, ongeval of financiële tegenslag in de problemen zit. Alsof je dan maar even de rug moet rechten om uit de miserie te geraken. Of neem de armoede. Dat is en blijft volgens de klassieke definitie van Jan Vranken een web van achterstellingen en uitsluitingen, en niet alleen een kwestie van wat harder werken. Voor een achtergesteld deel van de bevolking blijft het zorgsysteem ondoorzichtig en speelt het Mattheüseffect voluit. Hierdoor krijgen kapitaalkrachtige en goed opgeleide mensen het makkelijkst toegang tot de zorg, ten nadele van wie arm is en niet even goed geïnformeerd.

Dat we ons in solidariteit best blijven oefenen, ook los van een systeem, is een stille wens die alle overheden koesteren. Dat is wat dit honderdste nummer van *Weliswaar* duidelijk maakt. Deze jubileumeditie weerspiegelt de diversiteit van de bevolking en de zorgsector, maar toont vooral dat zorg, welzijn en gezondheid ons allemaal aangaat. Dat we op moeilijke momenten allemaal mensen onder de mensen zijn. Dat we niet altijd beseffen hoe goed we het hebben, totdat onze gezondheid het laat afweten of we er welzijn bij inschieten. De getuigenissen in dit honderdste nummer tonen hoezeer we georganiseerde solidariteit nodig hebben. In honderd openhartige portretten op honderd pagina's nemen bekende en onbekende Vlamingen, van binnen en buiten de sector, het woord. Open de aanhalingstekens.

Nico Krols,
Hoofdredacteur *Weliswaar*

► Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum

NOOIT MEER ONBEZONNEN

1 “Ik was twintig toen ik hoorde dat ik hiv-positief was. Het was alsof ik midden in een ver-van-mijn-bedshow belandde. Al had mijn zus me gewaarschuwd dat er in Amerika een nieuwe ziekte heerste onder homo’s. Maar mij zou dat nooit overkomen. Toen dat toch gebeurde, voelde het als een doodvonnis. In de pers verschenen alleen gruwelbeelden – het was toen ook nog een vreselijke, dodelijke ziekte. Pas twee jaar later, in 1987, werd de eerste campagne gelanceerd. Elke Belg kreeg een folder in de bus met de harde boodschap ‘open je ogen voor aids ze sluit’. Met de nodige hysterie tot gevolg.” “Toen aartsbisschop Léonard vorig jaar de woorden ‘immanente gerechtigheid’ bovenhaalde, reageerde de goegemeente geschokt. En terecht. Maar toch zijn er nog heel veel mensen die stiekem denken dat er

schuldige en onschuldige hiv-patiënten zijn. Zelf heb ik nooit een schuldgevoel gehad. Ja, ik raakte besmet door onveilige seks. Maar ik heb pech gehad. En ook wie vandaag besmet raakt, zelfs nu er zoveel informatie is, kiest daar niet voor.” “Het taboe blijft groot. Heel wat mensen durven niet met hun ziekte naar buiten te komen, uit angst. Of omdat ze depressief zijn. Dat wringt: ze mogen dan wel langer leven, met minder kwaaltjes en infecties, maar ze kunnen er niet van genieten. Zelf sta ik positief in het leven. Maar het onbezonnen gevoel is voor altijd weg. Sinds mijn twintigste moest ik ineens denken als iemand van tachtig. Over mijn eigen eindigheid. Ik zou graag nog eens de Patrick zijn die niet besmet is. Om nog één keer te voelen hoe het is om totaal onbezorgd te zijn.” (SVDB)

© Cla Janssen

▲ **PATRICK REYNTIENS**
Hotelschool

46 jaar | *1964, Willebroek

Ongehuwd

Woont in Antwerpen

Wordt gelukkig van échte mensen om zich heen, die zichzelf zijn en geen masker opzetten.

© Bob Van Mol

“HET ZIT IN KLEINE DINGEN”

2 In het tweede nummer van *Weliswaar* (1995) stond een interview met Maria Van de Pas, toen bejaardenhelpster bij het OCMW van Antwerpen. Drie jaar later ging ze met pensioen. In het interview sprak ze over de lamentabele woon-situaties die ze in haar beginjaren als bejaardenhelpster zag in de ouderenhuisjes van de Lange Batterijstraat in Antwerpen: de wc was buiten, van een badkamer was geen sprake, één kolenkacheltje moest het volledige huis warm houden. Tijdens haar loopbaan heeft ze die situatie zien veranderen. “Ouderen wonen nu beter dan vroeger. De nieuwe woonzorgcentra zijn prachtig: proper en goed uitgerust”, vertelt Maria. “Het systeem van de zorg heb ik ook zien veranderen. Alles verloopt meer gestructureerd, de zorg ligt bijna vast tot op de minuut. Vroeger ging het er lossen en naar mijn aanvoelen persoonlijker aan toe.” De zorg blijft haar in het bloed zitten, zelfs zoveel jaren na haar pensioen. “Ik heb nog altijd contact met mijn collega’s van vroeger, en met het dienstencentrum van het OCMW. Ik kan de zorg niet loslaten.” Ze vindt het belangrijk om aandacht te blijven geven aan haar medemensen. “Als ik hoor dat een kennis of oud-collega ziek is, ga ik op bezoek om te vragen of ik iets kan doen. Ik heb een buurvrouw die slecht te been is. Elke week zet ik haar vuilbak buiten. Mensen helpen zit in de kleine dingen.” (LVB)

▲ **MARIA VAN DE PAS**

Avondschool bejaardenhulp met stage in Stuivenberg-ziekenhuis

Gepensioneerd

73 jaar | *1938, Antwerpen

Weduwe

Woont in Deurne

Vindt het belangrijk aandacht te hebben voor haar medemensen.

EEN HANDICAP IS GEEN GEVANGENIS

3 Haar bekken voelt aan als beton, zegt ze. Ze vindt het een raadsel hoe sommige mensen zomaar kunnen rechtstaan, want bij haar lukt dat niet. Nele is geboren met een zware spierziekte in haar bekkengordel. Al kon ze tot haar twaalfde nog stappen.

“Maar dat ging letterlijk met veel vallen en opstaan. Eerst dachten ze gewoon dat ik ‘een trage’ was, het heeft lang geduurd voor de diagnose er kwam. De precieze oorzaak van mijn ziekte is nog steeds niet gekend.” Na de zoveelste val moest ze in het eerste middelbaar in een rolstoel naar school. “Het klinkt misschien vreemd, maar dat was de hemel op aarde. *(glimlacht)* Eindelijk kon ik eens ontspannen. Voordien was ik voortdurend bang om te vallen. Toen ik genezen was, besloot ik om in die rolstoel te blijven zitten. Dat is de moeilijkste beslissing uit mijn leven geweest. Ineens was ik een gehandicapte. Soms spreken mensen mijn assistente aan, terwijl ik er zelf bij zit. Dat kwetst.”

Twee jaar geleden kreeg Nele een persoonsgebonden budget (PGB), na zeven jaar op een wachtlijst. “Toen ik dat hoorde, heb ik geweend van geluk. Ik herinner me nog perfect mijn eerste uitstapje met mijn assistente: naar Maasmechelen Village op een maandag. Dat zou daarvoor onmogelijk geweest zijn. Nu helpt ze me een paar dagen per week, ze geeft me vrijheid. Ik kan me geen leven meer voorstellen zonder haar. Helaas blijf ik wel nog afhankelijk van vrienden en familie, want het budget is aan de krappe kant. Toen mijn ouders een tijdje geleden op reis gingen, had ik die twee weken graag overbrugd in een instelling. Maar dat bleek veel te duur. Gelukkig kon ik toen bij mijn ex-vriend gaan logeren.”

PERSOONSGEBONDEN BUDGET

Nele is een zelfstandige jonge vrouw. Dankzij het persoonsgebonden budget, maar ook dankzij haar optimisme. “Ik heb me nooit laten tegenhouden door mijn handicap. Na het middelbaar wilde ik graag medisch secretariaat studeren in Leuven. Iedereen verklaarde me voor gek. Gelukkig hebben mijn ouders me altijd gesteund. Zij zorgden ervoor dat ik iedere dag met een taxi naar Leuven kon. En dankzij die opleiding werk ik nu deeltijds als secretaresse in Brussel, bij een vereniging voor personen met een handicap. Dat geeft me voldoening. Net als mijn passies, juwelen maken en theater. Sporten heb ik nooit gekund, dus moet ik mijn geluk elders zoeken.” *(lacht)* Zó zou ik niet kunnen leven. Nele hoort die uitspraak vaak, van vrienden en kennissen. Maar ze reageert laconiek. “Je moet je er wel mee verzoenen. En eigenlijk vind ik mijn situatie zelfs verrijkend, want ik geniet

bewuster. Al is het soms moeilijk. Zeker omdat mijn ziekte evolutief is, ze kan alleen maar erger worden. Ieder jaar onderga ik een grote test, waar ik telkens met een bang hartje naartoe ga. Mijn grootste angst is dat ik ooit aan een ademhalingsmachine zal belanden. Vandaar dat ik nu volop wil leven. Onlangs kreeg ik een telefoontje van de bank: of ik geen interesse had in pensioensparen? Of ik ooit mijn pensioen haal, weet ik niet, maar voorlopig wil ik ten volle genieten.” *(svdB)*

Nele De Meulenaere lijdt aan een spierziekte: “Ik heb me nooit laten tegenhouden door mijn handicap.”

▲ NELE DE MEULENAERE

Medisch secretariaat

29 jaar | 1982, Vilvoorde

Vrijgezel

Woont in Strombeek-Bever

Geloof in zichzelf en de beslissingen die ze neemt.

© Bob Van Mol

“BAAS IN EIGEN BUIK”

4 “Ik zou mezelf zeker geen anarchist noemen, maar mijn mensbeeld komt overeen met die overtuiging. Mensen moeten vrij zijn om een leven te leiden volgens hun eigen normen en waarden, zolang ze de andere mensen in hun waardigheid laten. Als een vrouw ongepland zwanger wordt, moet ze dus zelf kunnen kiezen of ze ermee doorgaat of niet. Daarvan ben ik al van jongs af overtuigd. De laatste jaren is mijn overtuiging nog sterker geworden, omdat we met zovelen zijn op deze planeet. Ik heb bewondering voor vrouwen die bewust voor abortus kiezen vanuit een verantwoordelijkheidsgevoel: tegenover hun ongeborn kind en tegenover de wereld. Maar er is een verschil tussen theorie en praktijk. Bij een abortus komen veel gevoelens kijken. Sommige ingrepen blijven aan je ribben kleven. Zo is de context soms minder vanzelfsprekend, zoals bij seksueel geweld. Abortus blijft in onze maatschappij ook een heikel thema, omdat het zo verbonden is met existentiële kwesties. Het confronteert ons met vragen over leven en dood. Er zijn veel vrouwen die daar eenzaam mee worstelen, soms weet zelfs hun partner het niet. Ze durven er niet over te praten, uit schaamte of schuldgevoelens. Onterecht, want hoe hard je ook je best doet, als heteroseksuele vrouw kan je nooit 100% zeker zijn dat je niet ongepland zwanger wordt. We hebben niet zoveel controle over het leven als we zelf denken.” (SVDB)

▲ HILDE ELEBAUT

(Abortus)arts en seksuoloog
Arts en directeur van het Gents Abortuscentrum

50 jaar | °1961, Oudenaarde

Gehuwd

Woont in Gent

Wordt gelukkig als ze merkt dat ze soms het verschil maakt.

“LAAT MIJ NOG MAAR EVEN SPELEN”

5 “Ik heb twee zussen. Laura is zestien en Moana is zeven. We wonen samen in een groot huis met mama en papa. Laura heeft een andere papa, die in de buurt woont. Ik speel liever met jongens. Meisjes kunnen zo gemeen zijn: roddelen en pesten. Jongens zijn eerlijker, actiever, ze zijn meer open en je kunt er meer van op aan. Sinds april heb ik mijn eerste vriendje, Robbe. Hij is negen, maar zit al in het vijfde leerjaar. Ik loop ook een jaartje voor. Ik moest normaal in het derde leerjaar zitten, maar zit al in het vierde. Robbe heeft het aangevraagd. Hij lag op mijn bed en vroeg verlegen of ik het wilde aanmaken. En ik heb ja gezegd. (lacht) We doen niet van die typische koppelingen, ik laat hem nog vrij om met zijn vrienden te spelen. Robbe en ik passen goed bij elkaar. Op school zeggen mijn vriendinnen het ook.”

“Ik vind me niet te jong om al een vriendje te hebben. Ik weet dat ik nog maar negen jaar ben, maar ik ben er klaar voor. Eigenlijk wil ik zelfs niet ouder worden. (lacht) Ouder worden betekent dat je serieuzer moet worden.

En vooral dat je veel moet studeren. Als ik kijk naar mijn zus Laura denk ik: ‘bah, dat wil ik nog niet’. Laat mij nog maar even spelen.”

“Later wil ik graag iets met dieren doen. Dierenverzorger worden. Nu al ga ik drie keer per week wandelen met de hond van de burens. Ik hou van de natuur en van dat gevoel van vrijheid. Ik vind dieren zo leuk omdat ze altijd eerlijk zijn. Ze bijten als ze niet blij zijn en knuffelen als ze je lief vinden. Maar eigenlijk is dat net zo met mensen, niet?” (MB)

© Jan Locus

▲ LISA VANPRAET

4de leerjaar in Freinetschool De Boomhut

9 jaar | °2002, Gent

Woont in Sint-Martens-Latem

Lisa wil niet sneller opgroeien dan nodig.

“WAT KLEURIGER, WAT FRISSER”

6 “Na een paar jaar sloeg alzheimer bij mijn vader zo hard toe dat we hem naar een gesloten instelling moesten brengen. Tot zijn grote verdriet, want hij was daar allesbehalve graag. We gingen hem nog regelmatig ophalen, maar telkens als we hem terugbrachten, werd hij kwaad. Hij is zelfs een keer ontsnapt, helemaal te voet van Antwerpen naar Mortsel. Daar hebben we hem gevonden in een van zijn favoriete cafés. En toegegeven, ik kon hem best begrijpen, ondanks de goede zorgen van het personeel. Zo’n instelling lijkt soms een stolp, een totaal afgesloten ruimte. Natuurlijk begrijp ik dat het een kwestie van geld is, maar zou het nu echt niet wat kleuriger en frisser kunnen? Dat zou de sfeer enorm verbeteren.” (SVDB)

▲ **WARRE BORGMANS**
Conservatorium Gent – Dramatische kunsten
 Acteur

55 jaar | 1956, Mortsel
 Getrouwd met Trix Bellens
 Woont in Deurne
 Wordt gelukkig van de eindeloze einder en het adembenemende zonlicht aan zee.

LEREN LEVEN EN STERVEN

Als jonge arts kwam Wim Distelmans in het fundamentele kankeronderzoek terecht, bij Janssen Pharmaceutica. Vreemd genoeg wakkerde net dat onderzoek zijn interesse voor palliatieve zorg aan.

7 “Ongeveer de helft van alle kankerpatiënten was destijds ongeneeslijk ziek. Er was geen spectaculaire vooruitgang in zicht. En toch bestond er geen enkele manier om hun levenseinde draaglijk te maken. Toen ik midden jaren tachtig in de beweging rond palliatieve geneeskunde stapte – met pioniers als Lisette Custermans – begaven we ons op braakliggend terrein.” Intussen heeft Distelmans heel wat betekend voor

onze palliatieve zorg. Hij was onder meer voorzitter van de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen. En toch staat hij vooral bekend als ‘dokter euthanasie’, wat hem enorm stoort. “Voor mij vloeide die euthanasie logischerwijze voort uit de palliatieve geneeskunde. Ondanks onze vele inspanningen om het leven van ongeneeslijke patiënten draaglijk te maken, waren er toch mensen die er genoeg van hadden. Zij wilden niet langer op die manier leven. Als arts mag je geen *hybris* hebben, sommige dingen kunnen we nu eenmaal niet oplossen. Dus hadden we een noodrem nodig. Euthanasie kon toen al wel in uitzonderlijke situaties, maar comfortabel was het niet. Gelukkig is er nu een goed wettelijk kader.”

DE MINST SLECHTE BESLISSING

Toch blijft de controverse rond euthanasie groot. “Ik heb zeker respect voor artsen voor wie euthanasie moeilijk ligt, om welke reden dan ook. Al vind ik wel dat je je patiënt dan moet doorverwijzen naar een andere arts.” Maar blijft het voor hemzelf dan geen loodzware beslissing? Distelmans vindt dat een vreemde vraag, die hij ook vaak van collega’s krijgt. “Ik probeer hen altijd uit te leggen dat het niet hun beslissing is, maar die van de patiënt. Als arts moet je alleen nagaan of die patiënt wel goed geïnformeerd is en of hij goed beseft wat zijn toekomstperspectieven zijn. Op basis daarvan kan je beslissen of je in dat proces wil meestappen of niet. Met de nadruk op ‘proces’. Samen met de patiënt ga je na of het de ‘minst slechte’ beslissing is. Meestal ontstaat er ook een gezamenlijk besluit.”

Euthanasie is de enige manier van levensbeëindiging die op vraag van de patiënt gebeurt. Net daarom begrijpt Distelmans niet goed waarom zoveel artsen er bezwaar tegen maken. “Op de dienst intensieve zorg sterven er dagelijks mensen als gevolg van beslissingen die boven hun hoofd worden genomen. Door de kunstmatige beademing stop te zetten, bijvoorbeeld. Ik vind het vrij bizar dat veel van mijn collega’s daar geen problemen mee hebben, maar met euthanasie wel. In bepaalde gevallen moet een arts ook zelf kunnen beslissen om een uitzichtloos leven te beëindigen. Maar daar moet dan ook een wettelijk kader voor komen, met toetsing door een centrale commissie. Nu worden er geregeld klachten direct naar het parket gestuurd, waardoor artsen

© Jan Lucius

Wim Distelmans is professor in palliatieve geneeskunde: “Onze artsen worden te technisch opgeleid, de arts-machinerelatie wordt belangrijker dan de relatie tussen arts en patiënt.”

– die bijvoorbeeld de ademhalingsmachine hebben uitgeschakeld – beschuldigd worden van moord. Dat heeft een pervers gevolg. Veel artsen durven zo iets niet meer te doen, uit angst voor vervolging.”

TERAPEUTISCHE HARDNEKKIGHEID

En dat brengt ons vlekkeloos bij een van de stokpaardjes van Distelmans: therapeutische hardnekkigheid. “Dat is de gesel van onze tijd. We worden geconfronteerd met een ongelofelijke *boom* aan medische technologie. Prachtig. Maar als die technologie louter wordt gebruikt om het leven – of eerder het sterven – te verlengen zonder dat er nog levenskwaliteit is, dan moeten we kunnen stoppen. Artsen van mijn generatie zijn gevormd in de jaren zeventig, toen de euforie ontzettend groot was. Denk maar aan dokter Lecompte, die rotsvast geloofde dat hij duizend jaar zou worden. We dachten dat we alles moesten inzetten op technologie, de rest zou wel volgen. Veel is er niet veranderd, ook de studenten van vandaag worden nog zo opgeleid. Ik heb jaren moeten knokken om een verplicht vak palliatieve zorg in de basisopleiding te krijgen. Nochtans is sterven een van de meest frequente kwalen van de mens. (*lacht*) Dan mag daar toch een woordje over worden gezegd? Onze artsen worden te technisch opgeleid, de arts-machinerelatie wordt belangrijker dan de relatie tussen arts en patiënt.”

PALLIATIEF ≠ TERMINAAL

Om therapeutische hardnekkigheid tegen te gaan, zouden artsen sneller moeten kiezen voor palliatieve zorg. Maar voor heel wat artsen – en patiënten – staat ‘palliatief’ gelijk met terminaal en dus ook met sterven. We moeten af van dat negatieve beeld, vindt Distelmans. “Palliatief staat niet synoniem met dood! Het betekent dat we al het mogelijke doen voor iemand die ongeneeslijk is. Eigenlijk zijn diabetespatiënten dus ook palliatief, om het met een karikatuur te stellen. Maar nu lijkt de stap naar palliatieve zorg voor veel patiënten heel drastisch, alsof ze alle hoop moeten opgeven. Ik pleit ervoor om al in een vroeger stadium de behandeling te combineren met palliatieve adviezen, zodat patiënten even tot rust kunnen komen. Je kan altijd opnieuw beginnen met chemo of een andere therapie. Maar als de behandelingen zinloos worden, moet je eerlijk zijn tegenover je patiënt. En tegelijkertijd een alternatief bieden, zodat hij niet in een zwart gat valt. Als de patiënt weet dat de medische wereld nog met hem begaan is, dan voelt hij zich veiliger.” Dag in dag uit tussen doodzieke patiënten leven, hoe houdt een mens dat vol? Voor Wim Distelmans is het geen zware opgave, wel integendeel. “Ik krijg veel levenslessen van mijn patiënten. Op het einde van het leven vallen alle maskers af, dan kan je tot op het bot gaan. De belangrijkste levensles klinkt als een cliché, maar ze klopt als een bus: geniet nu, want straks kan

© Elisabeth Noels

“IK HEB ZEKER RESPECT VOOR ARTSEN VOOR WIE EUTHANASIE MOEILIK LIGT, OM WELKE REDEN DAN OOK. AL VIND IK WEL DAT JE JE PATIËNT DAN MOET DOORVERWIJZEN NAAR EEN ANDERE ARTS.”

het te laat zijn. Daarnaast probeer ik alles te relativeren, ook mezelf. Daarvoor is humor ontzettend belangrijk. Het maakt de dingen draaglijk. Al onze vrijwilligers van het dagcentrum TOPAZ worden trouwens gescreend op de elementaire aanwezigheid van humor. Norse wereldverbeteraars komen er niet in. Want vergis je niet: het kan hier ontzettend gezellig zijn!” (*lacht*) (SVDB)

▲ **WIM DISTELMANS**
 Doctor in de medische wetenschappen
 Palliatieve arts en LEIFarts in het UZ Brussel, professor in palliatieve geneeskunde VUB
 59 jaar | *1952, Brasschaat
 Samenwonend
 Woont in Weert
 Gelooft in het weldoende effect van zelfrelativering en humor.

VAN KWETSUUR TOT KRACHT

8 Als we Sonia Peelman ontmoeten, zien we vooral een vrolijke, krachtige vrouw. Een vrouw die hard vecht om haar ellendige verleden achter zich te laten. Ze is geboren in armoede, als ongewenst kind. “Vlak na mijn geboorte hebben mijn ouders me naar een weeshuis gebracht. Maar na een jaar besloot mijn kersverse stiefvader om me, samen met mijn moeder, weer te komen halen. Het klinkt misschien ironisch, maar toen is de echte ellende begonnen. Mijn stiefvader dronk en er vielen rake klappen. Ik ging wel naar school, maar louter omdat dat verplicht was. Een diploma heb ik trouwens nooit gehaald want op mijn dertiende moest ik al gaan werken. Niet veel later stond ik er alleen voor. Ik werd

thuis weggestuurd. Na maanden van omzwervingen kwam ik in een jongereninstelling en een psychiatrische instelling terecht. Uiteindelijk moest ik terug naar huis, maar daar kon mijn stiefvader zijn handen niet van me afhouden. Gelukkig ben ik toen naar de politie gestapt en is hij naar de gevangenis gestuurd.”

Na een droevige jeugd wilde Sonia zo snel mogelijk op eigen benen staan, dus trouwde ze met de eerste de beste. “Hij was een brave man, maar helaas dronk hij veel te veel, waardoor we in diepe schulden zijn beland. We kregen een zoon en een dochter, maar niet lang daarna zijn we gescheiden. Tegenover mijn kinderen heb ik nog altijd schuldgevoelens. Ook zij zijn als kind ‘geplaatst’. Ik heb me te weinig over hen kunnen ontfermen. Ik kon hen ook niet altijd helpen. Hun huiswerk was voor mij bijvoorbeeld te moeilijk. En dus hebben ook zij geen diploma gehaald.”

ZWARE RUGZAK

Maar voor Sonia kwam de grote ommekeer er uiteindelijk toch. Op haar 48ste besloot ze om een opleiding tot ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting te volgen. “Dat waren vier intense jaren. Je wordt sterk geconfronteerd met je levensverhaal. Vroeger voelde ik bijvoorbeeld een grote afschuw tegenover mijn moeder. Maar nu besef ik dat ook zij een zware erfenis moest torsen. En ik heb geleerd om mijn problemen aan te pakken. Maar het belangrijkste is natuurlijk dat ik dankzij die opleiding nu een échte job heb, bij de Vierde wereldgroep Mensen voor Mensen in Aalst. Daar vorm ik een brug tussen hulpverleners en cliënten, omdat ik hen beter kan bereiken. Ik zit niet voor, maar naast hen. Zo probeer ik de drempel te verlagen. Want ik weet uit ervaring dat er bij OCMW’s en andere instellingen niet genoeg naar de mensen wordt geluisterd. Ze geven van alles – wat natuurlijk goed is – maar niet altijd wat echt nodig is. Ik pleit er dus voor om meer vanuit de noden van de mensen in armoede te werken en samen een weg te vinden. We moeten werken aan hun gekwetste binnenkant – net zoals ik dat zelf heb moeten doen – maar wel vanuit hun eigen kracht.” (SVDB)

▲ SONIA PEELMAN

Opgeleid ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting

Ervaringsdeskundige voor Vierde wereldgroep Mensen voor Mensen

*55 jaar | *1955, Antwerpen*

Ongehuwd

Woont in Aalst

Gelooft in vechten tegen armoede, mét mensen in armoede.

Sonia Peelman is ervaringsdeskundige in armoede: “Ik weet uit ervaring dat er bij OCMW’s en andere instellingen niet genoeg wordt geluisterd.”

© Cla Janssen

© Jan Locus

MISBRUIK OP LEEFTIJD

9 “Met ouderen werken interesseert mij al heel lang. Jammer genoeg sluit onze maatschappijen al te vaak uit. Maar door hun leeftijd bezitten ze net veel levenswijsheid. Een deel van de ouderen is een kwetsbare groep die extra bescherming verdient. Bij ons meldpunt krijgen we jaarlijks zo’n vijfhonderd meldingen over mis(be)handeling binnen. Meestal gaat het om psychisch of financieel misbruik, maar ook om fysieke mishandeling. Vooral vrouwen worden het slachtoffer. Het schrijnende is dat het misbruik vaak wordt gepleegd door hun eigen kinderen of partner, zodat het taboe groot is. We willen volop de kaart van de sensibilisering trekken. Als we jonge senioren bewust maken van bepaalde risico’s, dan kunnen ze zich alvast beschermen tegen eventueel misbruik. Daarnaast is het belangrijk dat ook hulpverleners de signalen herkennen. Maar de hele maatschappij draagt een verantwoordelijkheid. Als je ziet dat er in je omgeving iemand slecht behandeld wordt, steek dan niet je kop in het zand.” (SVDB)

▲ ANS GEERS

Maatschappelijk assistent en klinisch psycholoog. Case-manager Steunpunt Ouderenmis(be)handeling en vormingsmedewerker Vlaams Meldpunt Ouderenmis(be)handeling

33 jaar | *1978, Ekeren
Ongehuwd

Is tevreden over de groeiende aandacht voor ouderenmis(be)handeling.

DE AFSTAND TOT DE GRENS

10 Soetkin is een kind van een ouder met psychiatrische problemen, haar mama heeft borderline. “Mama is impulsief, heel emotioneel en kan in relaties moeilijk de juiste afstand bewaren. Ik wik en weeg mijn woorden dus altijd als ik bij haar ben. Ik ben altijd bang iets verkeerd te doen. De diagnose

borderline werd pas gesteld toen ik vijftien was en een diagnose betekent nog geen oplossing. Dat ik enig kind ben en geen goede relatie heb met mijn vader, maakte het niet makkelijker.” “Mijn eerste KOPP-bijeenkomst (*kinderen met een ouder met psychische problemen, nvdr*) was dan ook een openbaring. Ik dacht altijd dat ik de enige was! Hier kon ik vertellen en werd ik gehoord. Ik zit nu mee in de werking van Similes, dat contacten voor lotgenoten organiseert. En ik blijf mijn verhaal vertellen, want er rust nog steeds een te groot taboe op psychiatrische problemen.” (TB)

▲ SOETKIN CLAES

Studeert gezinswetenschappen

23 jaar | *1987, Leuven

Single

Woont in Leuven

Wordt gelukkig van cello spelen.

© Thomas De Boever

'S NACHTS, AAN DE TELEFOON

11 “In de twintig jaar dat ik vrijwilliger was bij Tele-Onthaal heb ik ontdekt hoeveel eenzaamheid er is in onze samenleving. Hoe hard mensen kunnen zijn voor elkaar, ook al is dat niet altijd met opzet. Bijna elke nacht belden er mensen met zelfmoordgedachten. Eén keer heb ik de hoorn zelfs horen neervallen. Dan voel je vooral onmacht. Maar ik herinner me ook nog goed die ene nacht, toen ik om de haverklap telefoontjes kreeg van dezelfde vrouw. Ze wilde haar polsen oversnijden. De volgende ochtend belde ze opnieuw, vanuit het ziekenhuis. Ze was net op tijd gered en ze wilde me bedanken voor de steun. Dat doet enorm veel deugd. Die twintig jaar hebben me veel geleerd. Ik heb mezelf beter leren kennen en ik kan mijn eigen problemen sneller relativeren. En ik ben minder radicaal dan vroeger. Neem nu kwesties als abortus en euthanasie. Door échte verhalen te horen, ben ik milder geworden in mijn oordeel.” (SVDB)

▲ MARIE-LOUISE

*Verpleegkundige
Gepensioneerd*

73 jaar | *1938

Gehuwd

Wordt gelukkig van haar familie en vrienden om zich heen.

© Bob Van Mol

HOGE TOPPEN, DIEPE DALEN

12 “De vereniging Ups & Downs geeft aandacht aan een complexe problematiek: manisch-depressiviteit. Ik ben meter geworden omdat ik enkele mensen ken die eraan lijden en omdat ik zelf ook last heb van stemmingswisselingen. Dat was als kind al zo. Ik kon niet begrijpen waarom alle kindjes altijd hetzelfde waren, behalve ik. Waarom ik de ene week schitterende punten haalde en de andere week niet. Intussen heb ik ermee leren leven. Het is ook niet zo dramatisch in mijn geval. Mensen die echt manisch-depressief zijn, lijden er ontzettend onder. In hun manische periode zijn ze fantastisch, maar tijdens de diepe dalen vreten ze energie. Daarom is deze ‘verdoken ziekte’ ook heel zwaar voor hun omgeving.” (SVDB)

▲ **MAAIKE CAFMEYER**
Conservatorium Gent – Dramatische kunsten
Actrice

38 jaar | °1973, Sint-Truiden
Woont samen met Frans Grapperhaus
Woont in Gent

Wordt gelukkig van de geur van de lente die in een flits aan je neus voorbijtrekt. Dan weet je dat er verandering in de lucht zit.

© Jan Locus

“DE GEBARENTAAL IS MIJN MOEDERTAAL”

13 “Mijn beide ouders zijn doof geboren. Toen mijn moeder geboren werd, kreeg ze heel even niet genoeg zuurstof. Mijn vaders moeder was ziek tijdens haar zwangerschap, wat de oorzaak van zijn doofheid is geweest. Als kind heb ik dat nooit vreemd gevonden. Soms vragen mensen me hoe het voelde om op te groeien met dove ouders. Maar ik heb nooit iets anders gekend. Mijn ouders spraken met mij in Vlaamse Gebarentaal, mijn moedertaal. Ik was trouwens snel tweetalig. Met mijn grootouders – waar ik veel tijd doorbracht – sprak ik Nederlands. Bovendien had ik vriendjes op school, maar ook kinderen van vrienden van mijn ouders, die zelf vaak doof waren. Geloof me, ik heb geen taalachterstand opgelopen.” *(lacht)*

“Ik word opstandig als mensen doofheid afdoen als een handicap. Vroeger was het nog erger. Toen werden doven in het bijzonder onderwijs bij elkaar gestopt. Er werd geen moeite gedaan om te kijken of ze een andere richting aankonden. Gelukkig voelden ze zich gesterkt bij elkaar. Maar van hun eigen taal – voor iedereen het belangrijkste communicatiemiddel – mochten ze geen gebruik maken. Er werd hen verboden gebarentaal te gebruiken. Mijn vader vertelt nog altijd over de leerkrachten die hem dwongen op zijn handen te gaan zitten zodat hij ze niet zou gebruiken om te praten. Daar word ik verdrietig van. Een van je zintuigen doet het niet naar behoren en je wordt meteen als minderwaardig beschouwd. Alsof je dan niet sterk genoeg bent voor deze maatschappij.”

GEEN MIME

“Doven spreken geen ‘doventaal’ zoals hun taal vaak verkeerdelijk wordt genoemd, maar Vlaamse Gebarentaal, een evenwaardige en even rijke taal. Bovendien zijn tolken geen hulpverleners, maar professionele vertalers. Net zoals je Italiaans of Engels zou vertalen. Het is soms frustrerend om dat elke keer duidelijk te moeten maken. Vlaamse Gebarentaal verschilt natuurlijk wel van het Nederlands: het heeft niet dezelfde grammatica en ook taalsociologische eigenschappen als ironie of cynisme dringen niet altijd door. Maar dat wil niet zeggen dat je er niet alles mee kan vertellen of dat het een beperkte taal zou zijn. En nog iets: het is géén mime! Hoe vaak moet ik niet uitleggen dat er een structuur, een taalstructuur in gebarentaal zit. Dat je ermee kan discussiëren, soms heel verhit zelfs. Dat je de slappe lach kan krijgen in gebarentaal. Mijn vriend kan intussen ook al aardig wat

© Jan locus

Karin Van Puyenbroeck: “Soms vragen mensen me hoe het voelde om op te groeien met dove ouders. Maar ik heb nooit iets anders gekend: voor mij was die situatie heel gewoon.”

“DOVEN SPREKEN GEEN ‘DOVENTAAL’, MAAR EEN EVENWAARDIGE EN EVEN RIJKE TAAL.”

Vlaamse Gebarentaal. Hij blijft zelfs bij mijn ouders eten zonder dat ik erbij ben. Soms denken mensen dat er met dove mensen geen lol te trappen valt. Of dat ze ‘zielig’ zijn. Maar dat zijn ze allerminst! Ik kan je verzekeren dat er geen pijnlijke stiltes vallen aan tafel met mijn ouders.” *(lacht)* (MB)

▲ KARIN VAN PUYENBROECK

Licentiaat rechten

Tolk Vlaamse Gebarentaal

31 jaar | °1980, Wilrijk

Partner van Tom en aanstaande mama

Woont in Berchem

Wordt opstandig als men doofheid afdoet als een handicap.

ALS HET MET ÉÉN MAMA NIET GAAT

Annemie Dewindt is al sinds 2006 pleegmama. Emma (11), Hanne (13), Jesse (13), Dieter (15) en Merel (18) wonen samen met Annemies biologische dochter Sarah (10) in een groot en gezellig huis in Wemmel.

14 “Toen ik zestien was, had ik mijn toekomst al uitgestippeld. Ik zou verpleegster worden en naar Afrika trekken om daar mensen te helpen. Bij mijn terugkeer zou ik zeven kinderen adopteren met de man van mijn dromen. De realiteit is iets anders uitgedraaid. (*lacht*) Ik ben wel verpleegkundige geworden, maar de relatie met mijn man bleef niet duren. Samen hebben we wel een dochter, Sarah. Toen zij twee jaar was, ben ik van hem weggegaan.”

“OM PLEEGZORG SUCCESVOL TE LATEN VERLOPEN, MOET JE OOK DE BIOLOGISCHE OUDERS AANVAARDEN.”

VIJF KINDEREN IN DRIE JAAR

“Maar intussen bleef ik dromen van een gezin met zeven kinderen. Adopteren zag ik niet meer zitten.

© Elisabeth Noels

Dat zou financieel niet haalbaar zijn, maar ook praktisch gezien was het moeilijk. Bij wie zou Sarah blijven als ik naar een of ander Afrikaans land moest om de papieren voor de adoptie te regelen? Ik was een alleenstaande moeder en mijn netwerk was niet bepaald uitgebreid. Pleegzorg leek me een waardig alternatief. Ik was intussen invalide verklaard door een aantal rugoperaties en kon niet meer werken. Alleen thuis zitten kniezen zag ik niet zitten. Veel kinderen in huis zou alles doen opfleuren.”

“Hanne was de eerste. Dat was in 2007. Ze was toen zeven. Daarna kwam haar broer Dieter. Hij is een jaar ouder en woonde eerst bij een andere pleegmoeder, maar daar was hij niet gelukkig. Zijn vorige pleegmama trok haar andere zoon steeds voor. Daar werd Dieter heel onzeker van. Het ventje was nog maar negen en had al een behoorlijk beschadigd zelfbeeld. Toen zijn toenmalige pleegmama hem niet meer wilde bijhouden, heb ik me kandidaat gesteld. Zo had ik al drie kinderen in huis. En omdat mijn deur altijd openstaat, was het in 2008 bijna logisch dat hun zus Merel hier ook kwam wonen. Zij kwam uit een instelling. Pas vorig jaar, in november 2010, kwamen Jesse en Emma erbij.”

BIJNA JE EIGEN KIND

“Het is hier nu aardig vol, maar ik heb plaats voor nog één kind. (*lacht*) Ik vind het heerlijk om de kinderen bij mij te hebben, om hun gelach om me heen te horen. Af en toe ben ik moe, want zes kinderen alleen opvoeden is niet min, maar ik haal er veel voldoening uit. Mijn dagen zijn gevuld. Dit is waar ik van droomde. Natuurlijk zijn pleegkinderen niet je eigen kinderen. Dat moet je als pleegouder durven te zeggen. Ik zie ze heel erg graag, en mijn gevoelens voor hen zijn bijna even sterk als die voor Sarah, maar er blijft een verschil. Je eigen kind heb je zelf op de wereld gezet. Met de andere kinderen heb ik niet die biologische band. Maar dat neemt niet weg dat ik een erg ontwikkeld moedergevoel voor hen heb en dat ik hen koester.”

“Dat verschil wordt ook kleiner met de jaren. Alleen met Emma en Jesse ben ik een pak voorzichtiger. De situatie is er ook anders. Met hun moeder heb ik een

moeilijke relatie. Terwijl het met de moeder van Dieter, Hanne en Merel best wel klikt. Ze is geen vriendin, maar vroeger kwam ze 's zondags op de koffie om het over de kinderen te hebben. Dan planden we de komende weken, want de kinderen gingen vroeger nog regelmatig een weekendje naar haar. Maar met de mama van Emma en Jesse is het delicaat. Zij ziet mij als concurrentie, als de vrouw die haar kinderen heeft afgepakt. Bovendien zijn de kinderen hier slechts tijdelijk geplaatst. Ik weet dat ze binnen afzienbare tijd waarschijnlijk weg zullen zijn. Zolang ik geen bevestiging krijg dat ook zij hier voor langere tijd zullen blijven, ga ik bewust anders om met hen. Ik zorg er voornamelijk voor dat ze de huisregels leren na te leven en dat het op school min of meer goed loopt. Met de opvoeding in de brede zin van het woord houd ik mij momenteel zo min mogelijk bezig. Ik wil de kinderen zo weinig mogelijk belasten met veranderingen. Ze zouden het alleen maar moeilijker krijgen.”

LEREN LEVEN IN EEN GEZIN

“Veel pleegkinderen komen uit dramatische thuis-situaties. Vaak zijn ze opgegroeid zonder echte gezinsstructuur of regelmaat. En dat heeft hen getekend. Het eerste waar je als pleegouder voor moet zorgen is een structuur. Veiligheid. Rust. Er moet een gezinsgevoel groeien. Dat is iets wat veel pleegkinderen missen. Vooral zij die in een instelling hebben gezeten. Ze zijn gewend aan de individuele aandacht van de begeleider, maar hebben het moeilijk om in een gezin te functioneren. Toen Merel hier kwam wonen, was de communicatie tussen ons slecht. Ze was niet boos op mij, maar ze praatte niet. Ze was afstandelijk en stelde me zelden op de hoogte van haar plannen. Pas na anderhalf jaar begon ze me te vertrouwen. Nu beschouw ik Merel praktisch als mijn eigen kind. Net zoals Dieter en Hanne. Tegelijkertijd ben ik me er maar al te goed van bewust dat het mijn eigen kinderen niet zijn. Dat ik ze nog altijd kan ‘verliezen’. We kunnen tien jaar voor een kind zorgen, het opvoeden en liefhebben, maar als de biologische ouders hun kind terug willen na die tien jaar – of omgekeerd – kan je daar niets aan veranderen. Het is een realiteit en een risico waar je moet mee leren leven. Anders moet je er niet aan beginnen.”

KORT EN BONDIG

“Het verleden, het verdriet dat pleegkinderen met zich meedragen, daar moet je altijd rekening mee houden. Ze kunnen zich soms vreemd gedragen, maar je kan het ze moeilijk verwijten na wat ze hebben meegemaakt. Sommige kinderen komen uit ronduit verschrikkelijke situaties. Als pleegouder mag je de ‘verzachtende omstandigheden’ invoeren, maar

© Jan Locus

Pleegmoeder Annemie Dewindt: “Het eerste waar je als pleegouder voor moet zorgen is een structuur. Veiligheid. Rust. Er moet een gezinsgevoel groeien.”

je moet ook niet te veel méégaan in dat verdriet. Jij moet de sterkste zijn, om voor hen te kunnen zorgen. Het is niet de bedoeling dat het omgekeerd is. Want dat hebben deze kinderen maar al te vaak met hun eigen ouders moeten doen.”

“In het begin wilde ik voortdurend met hen praten. Wanneer ze iets fout deden of een huisregel niet naleefden, wilde ik hen telkens uitleggen waarom het fout was. Maar ik kreeg nauwelijks respons. Of ik merkte dat ze enkel de eerste twee zinnen van mijn

Annemie Dewindt: "Beetje bij beetje groeide het vertrouwen. We zijn een hecht team geworden. Een echt gezin. Eén waar sommigen lang hebben moeten op wachten."

© Jan Locuis

betoog hadden gehoord. De mensen van pleegzorg hebben me toen afgeraden daar nog mee door te gaan. Pleegkinderen zijn vaak in eerste instantie bezig met hun eigen problemen, ze functioneren niet op de manier die je verwacht. Toen ik dat vertelde tegen de begeleiders van de pleegzorgorganisatie hier in Wemmel, was dat voor hen geen nieuws. Ze zeiden: 'Annemie, het baat niet om lange gesprekken te voeren. Het enige wat je nu kan doen is kort en bondig communiceren. Later kun je nog altijd zien.'

In het begin voelde ik me daar slecht bij. Maar het wierp zijn vruchten af. Beetje bij beetje groeide het vertrouwen. Nu voeren we lange en vrouwelijke gesprekken over alles. Ja, zelfs over seks en relaties. We zijn een hecht team geworden. Niemand verslaat ons nog. Nu zijn we een echt gezin. Eén waar sommigen lang op hebben moeten wachten."

STRALEN MET EEN NIEUW T-SHIRT

"Ik hoop dat ik mijn pleegkinderen de kansen op een beter leven kan geven. Uiteindelijk moeten ze het nog altijd zelf doen. Ze moeten de kansen willen grijpen. Dat is wat ik hen ook wil aanleren. Er wacht hen een mooie toekomst als ze goed studeren, als ze geloven in zichzelf en doen wat ze graag en goed doen. Dankzij de financiële bijdrage die elke pleegouder maandelijks voor elk kind krijgt, kan ik hen af en toe eens verwennen met 'duurdere' kleren en schoenen. Met Jesse nieuwe spulletjes gaan kopen is een waar plezier. Hij bedankt me wel tien keer en laat dat ook zien. Enkele weken geleden kreeg hij nieuwe T-shirts en schoenen. Dagen heeft hij lopen stralen. Als ik dat zie, ben ik blij dat ik hen dat kan geven. Ik word gelukkig van het geluk van mijn kinderen."

GEEN SLECHTE OUDERS

"Je hebt maar één moeder en één vader. En ik ben van deze vijf kinderen geen van beide. Ik kan het ouderschap wel benaderen. Ik kan er zelfs een zeer goede benadering van geven. Maar ik zal nooit hun ouders kunnen vervangen. Dat duidelijk maken aan de kinderen en aan de biologische ouders vind ik een vorm van respect. Ik zei ooit tegen Rebecca, toen haar moeder niet kwam opdagen voor een afspraak met haar: 'Het is niet omdat je moeder er niet is, dat ze niet aan je denkt. En het is niet omdat ze niet komt opdagen of niet voor je kan zorgen, dat ze een slechte moeder is.' Ik ben ervan overtuigd dat alle ouders hun kinderen graag zien en het beste willen voor hen. Alleen zijn sommige ouders niet in staat dat ook in de praktijk om te zetten. Daarom zijn wij er. Maar onderschat het belang van de biologische ouders niet. Om pleegzorg succesvol te laten verlopen, moet je hen aanvaarden zoals ze zijn. Ze niet zien als mislukkelingen, maar als gelijken.'" (MB)

▲ ANNEMIE DEWINDT

Psychiatrische verpleegkunde

Werkte tot 2000 als psychiatrisch verpleegkundige
Is nu invalide en voltijds (pleeg)mama

47 jaar | °1964, Brussel

Single

Woont in Wemmel

Haar deur staat altijd open.

“WIE IS ER NU GEK? IK OF DE WERELD?”

15 “Toen ze me vroegen om mee te werken aan *Te Gek!?* moest ik daar niet lang over nadenken. De thematiek van geestelijke gezondheid en depressie is interessant. Als je het hebt over een depressie, denken mensen al gauw dat je het jezelf aandoet. Dat is flauwekul. Iemand die met zijn problemen naar een psychiater gaat, is niet anders dan iemand die met tandpijn naar de tandarts stapt.”

“Voor de vierde cd van *Te Gek!?* zong ik een duet met Walter De Buck: *'k Zou zo gère wille leven*. Ik denk dat veel mensen zich herkennen in het personage in de tekst. Hij vraagt zich af: ‘Ben ik gek, of is de wereld gek?’ We leven in een wereld met een steeds groter wordende prestatiedwang en steeds zwaardere verwachtingspatronen. Dat nummer is daar een zachte aanklacht tegen. Het gaat over snakken naar een beetje zen en harmonie, naar een eenvoudiger leven.”

“IEMAND DIE MET PSYCHISCHE PROBLEMEN NAAR DE PSYCHIATER GAAT, IS NIET ANDERS DAN IEMAND DIE MET TANDPIJN NAAR DE TANDARTS STAPT.”

“Iedereen wordt geconfronteerd met de veeleisende wereld. De ene heeft een grote mentale veerkracht, de andere heeft dat minder. Zelf heb ik ook wel eens mindere momenten. Momenten waarop ik me afvraag: ben ik wel goed bezig? Gelukkig slaag ik er altijd in om op eigen houtje een dip te overwinnen, al beseft ik dat je zelfzekerheid snel kan afbrokkelen.”

ANDERS IS NIET SLECHTER

“Iedereen kan een psychisch probleem ontwikkelen. Van de zwakbegaafde tot de meest intelligente mens. Voor artiesten is het een dankbaar onderwerp om rond te werken, om het onderwerp in een ander perspectief te zetten. Iemand die anders is, is daarom niet slechter. Die is gewoon anders, punt. Psychische problemen zijn niet zichtbaar aan de buitenkant. Dat maakt dat veel mensen er weinig begrip voor kunnen opbrengen.”

“In juli rij ik samen met Guy Swinnen, peter van *Te Gek!?*, en Guido Belcanto een stukje van de Tour de France. Er fietsen ook een aantal ervaringsdeskundigen uit de psychiatrie mee. Daarmee willen we laten zien dat mensen met psychische

© Stephan Vanfleteren

Helmut Lotti: “Psychische problemen zijn niet zichtbaar aan de buitenkant. Dat maakt dat weinig mensen er begrip voor kunnen opbrengen.”

problemen niet afgeschreven zijn. Zowel in de sport als bij psychische problemen gaat het over vechten, tegenslagen overwinnen en weer uit de put klauteren.” (LVB)

Op 18 juli komt Te Gek!? aan bod in het Tourprogramma Vive le vélo van Sporza op Eén.

▲ HELMUT LOTTI A2 moderne talen Zanger

41 jaar | °1969, Gent
Getrouwd met Jelle Van Riet
Woont in Antwerpen
Wordt gelukkig van blije mensen en de natuur.

“WE MOETEN DE JEUGD NIET ONDERSCHATTEN”

16 Tot voor enkele jaren vond je Bruno Vanobbergen aan de Gentse universiteit, waar hij doctorerde over de commercialisering van de leefwereld van kinderen. In juni 2009 werd hij kinderrechtencommissaris, in opvolging van Ankie Vandekerckhove. “Het afgelopen decennium heeft zij hard gestreden om het concept kinderrechten ingang te doen vinden in alle lagen van onze samenleving, van de medische en juridische wereld tot het onderwijs. Nu komt het er vooral op aan om een breed maatschappelijk draagvlak te vinden voor kinderrechten, want veel mensen hebben er nog kritische vragen bij. Er wordt soms gedacht dat wij streven naar een wereld waarin kinderen baas zijn. Dat is uiteraard onzin. Maar anderzijds mogen we ook niet denken dat kinderrechten in ons land een luxe-

probleem zijn. Gelukkig worden we niet geconfronteerd met kindslavernij, zoals in bepaalde ontwikkelingslanden. Maar er zijn andere schrijnende toestanden. Neem nu onze jeugdzorg. Heel wat jongeren staan op een lange wachtlijst, terwijl ze dringend hulp nodig hebben. Of denk maar aan het recht op onderwijs. Dat is voor de overgrote meerderheid van onze jeugd bereikbaar, maar kinderen die langdurig ziek zijn, kankerpatiëntjes bijvoorbeeld, blijven soms in de kou staan. We hebben gelukkig drie goede ziekenhuischolen – in Gent, Leuven en Antwerpen. Maar die volstaan niet altijd.”

JONGEREN NIET ONDERSCHATTEN

Het kinderrechtencommissariaat wordt overspoeld met vragen. Van zware schendingen rond niet-begeleide minderjarige vluchtelingen tot ‘lichte vragen’ over participatie op school. Vanobbergen geeft toe dat hij een duizendpoot moet zijn. “Het kinderrechtenverdrag is geen eenvoudig receptenboek dat pasklare antwoorden biedt. Elke context – van een jeugdrechtsbank tot een ziekenhuisschool – vraagt een nieuwe vertaling. En natuurlijk blijft het altijd een zoektocht om een evenwicht te vinden tussen ‘zware’ en ‘lichte’ problemen. Maar ook participatie op school is belangrijk. Het gaat erom hoe kinderen in onze maatschappij worden benaderd.” En die benadering kan beter, vindt Vanobbergen. Hij ergert zich mateloos aan de hysterie en paniek die wordt gecreëerd rond kinderen en jongeren. “Hoe vaak lees je in de krant geen artikels als ‘jongeren bewegen niet meer’ of ‘jongeren eten ongezond’? Maar dat zijn toch problemen die gelden voor de hele maatschappij? Niet alleen jongeren, maar ook hun ouders bewegen te weinig. Ik wil daartegen blijven vechten. We moeten jongeren ruimte durven geven en hen niet overladen met problemen. Als het gaat om opvoeding, dan wordt er te veel angst en onzekerheid gecreëerd. Neem nu het ‘probleem’ rond kinderen en internet. De klemtoon ligt dan altijd op pedofielen en porno. Natuurlijk is dat belangrijk, maar we mogen onze jeugd niet onderschatten. Ze zijn kwetsbaar en ze moeten beschermd worden, maar ze moeten ook gehoord worden. De mening van jongeren wordt nog te vaak genegeerd.” (SVDB)

“HET KINDERRECHTENVERDRAG IS GEEN EENVOUDIG RECEPTENBOEK DAT PASKLARE ANTWOORDEN BIEDT.”

Kinderrechtencommissaris Bruno Vanobbergen: “We mogen niet denken dat kinderrechten in ons land een luxeprobleem zijn.”

© Jan Locus

▲ BRUNO VANOBBERGEN

Pedagogie

Kinderrechtencommissaris

39 jaar | °1972, Deinze

Woont in Gent

Gelooft in de kracht van kunst om nieuwe perspectieven op ‘het kind’ te bieden.

LACHEN OP WIELTJES

17 Kimberly Menu werd vorig jaar tweede in de trofee Marc Herremans. To Walk Again promoot een actieve levensstijl bij mensen met een beperking en reikt deze trofee uit aan gemotiveerde sporters met een handicap. Kimberly zit in een rolstoel omdat ze lijdt aan Spinale Musculaire Atrofie, waardoor haar spieren langzaam hun kracht verliezen. Dat weerhoudt haar er niet van flink te sporten. Integendeel, sporten is net goed om haar spieren in vorm te houden. Badminton, zwemmen, paardrijden... zelfs voor duiken en zitskiën draait ze haar hand niet om. En het stopt niet bij sporten alleen. Je kan haar ook aan het werk horen op de althoorn in de harmonie. Dat is een prima training om haar longen in conditie te houden. En de spieren rond haar mond, die traint ze door veel te lachen. (LVB)

▲ KIMBERLY MENU

Derde jaar economie-wiskunde-wetenschappen

*14 jaar | *1996, Vilvoorde*

Woont in Steenokkerzeel bij haar ouders

Gelooft in echte vriendschap.

©Cla Jansen

“MIJN PEN BEREIKT MEER MENSEN”

18 “Ik ben mijn carrière begonnen als huisarts, maar dat maakte me niet gelukkig. Het was werken van maandagochtend tot zaterdagmiddag, non-stop. Gsm’s bestonden nog niet en weekwachten evenmin. Je moest altijd bereikbaar zijn, dus kon je de deur niet uit. Ik voelde mij daar niet goed bij. Huisarts is een eenzaam beroep. Het frustreerde me ook wanneer ik patiënten probeerde te overtuigen van een gezonde levensstijl en ze daar niet vatbaar voor bleken. Nu ik schrijf over gezondheid, heb ik het gevoel dat ik meer mensen kan bereiken en is die confrontatie met desinteresse er minder. Het klinische werk mis ik niet, schrijven is meer mijn ding.”

“Met *Bodytalk* willen we tonen dat je je gezondheid voor een groot deel zelf in handen kan nemen. En we kunnen kritisch zijn, omdat we een reclamevrij blad zijn. Al schrik ik soms van de reacties. Neem nu het hele debat rond homeopathie en pseudowetenschap. Voor aanhangers lijkt dat wel een religie. Als ik me daarover kritisch uitlaat, krijg ik bedreigingen in mijn mailbox. Dat sterkt me alleen maar in mijn overtuiging.” (SVDB)

▲ **MARLEEN FINOULST**
Geneeskunde
Arts-journalist, hoofdredacteur Bodytalk
 49 jaar | °1962, Tongeren
 Partner van Patrik Vankrunkelsven
 Wordt gelukkig van duurren in veld en bos.

©Jan Lucus

MAMA HEEFT VERLOF

19 Griet nam drie maanden voltijds ouderschapsverlof voor haar zontje Wout. “Ik heb meteen na mijn zwangerschapsverlof drie maanden voltijds ouderschapsverlof genomen. De oorspronkelijke reden was dat we pas opvang hadden gevonden voor Wout vanaf zes maanden. Achteraf gezien ben ik blij dat het zo gegaan is. Ik kon Wout alle aandacht geven die hij nodig had. Bovendien gaf ik borstvoeding en voortdurend afkolven zag ik ook niet zitten.”

“Ik heb bewust vaak afgesproken in die maanden, zodat ik niet alleen met

Wout thuis zou zitten. Het enige nadeel dat ik aan ouderschapsverlof zie, is dat je financieel natuurlijk wel moet inleveren.”

“En wat mij betreft zou het minstens een jaar mogen duren. Pas nu Wout bijna een jaar oud is, heb ik het gevoel dat hij ‘klaar’ is om hem aan de wereld te geven.” (TB)

▲ **GRIET VAN EYKEN**
Accountancy-fiscaliteit
Boekhoudkundig medewerker
 26 jaar | °1984, Leuven
 Woont samen met Bart, mama van Wout
 Woont in Begijnendijk
 Heeft geen spijt van haar ouderschapsverlof.

CLOWN MET EEN MISSIE

20 Tom is cliniclown Bolleke. “Ons werk bestaat uit improvisatie. Je komt bij een kamer en moet aanvoelen wat er in die kamer nodig is. Soms is dat heel energiek spelen, andere keren moet je net heel klein *clownen*. Ons voordeel is dat we losstaan van het ziekteproces. Wij kunnen zeggen: ‘Volgende week wil ik jou hier niet meer zien.’”

“Mensen hebben schrik van clowns, want een clown is iets oncontroleerbaars. Maar het leven van een clown start ook in de werkelijkheid. Wij staan ’s morgens ook op. Alleen vergeten we elke keer hoe je moet opstaan. We zetten ons even uit de realiteit, samen met ons publiek. Dat maakt dat we een kind zijn eigen wereld, die in het ziekenhuis wordt afgenomen, even kunnen teruggeven.” (TB)

▲ **TOM PYCK**
Grafische vormgeving
Lesgever circuschool, begeleider producties
 42 jaar | °1968, Bonheiden
 Gehuwd met Karin
 Woont in Mechelen
 Gelooft in relativeren.

©Bob Van Mol

“JEF ZAL NOOIT ZWIJGEN”

21 “Over mijn broer Jef maakte ik al eens een film in 2006, als eindwerk aan het Rits. Hij was zes maanden opgenomen in de jeugdpsychiatrie en ik had hem gedurende die periode gevolgd. Toen ik de film aan mijn toenmalige promotor Luckas Vander-taelen liet zien, was hij enthousiast. Luckas heeft zelf ook gestotterd toen hij jonger was en stelde voor dat ik een documentaire zou maken over Jef's stotteren. Dankzij Luckas leerde ik Gert Reunes kennen, een logopedist die mijn broer onder zijn vleugels nam. Mijn ouders hadden samen met Jef al verschillende pogingen achter de rug om hem van zijn stotteren af te helpen. Maar niets hielp echt. Zij – of Jef – haakten telkens weer af na een tijdje. Ik ben dan de sessies bij Gert Reunes, maar ook de gesprekken en gebeurtenissen thuis beginnen filmen. Jef en ik woonden onder hetzelfde dak. Dat zorgde voor een vreemde situatie. Bij elk gesprek, elke ruzie of gespannen moment moest ik mezelf bedwingen om niet in termen van mijn documentaire te denken. Soms wilde ik opspringen en de camera nemen om toch maar niets te missen. We zaten voortdurend in ons eigen verhaal. Het was een bevreedende ervaring.”

“Jef maakte mondjesmaat vorderingen, met vallen en opstaan. Hij had niet altijd evenveel zin om te oefenen, terwijl Gert hem er elke keer op drukte om zo veel mogelijk te oefenen. Dat zou de enige manier zijn om op een dag zonder haperingen te spreken. Maar Jef was vaak moe. Hij kampte met slaapproblemen, had geen zin of deed geen moeite. Tot grote frustratie van iedereen. Ook van mijn ouders.”

ZONDER HAPEREN

“Toen overleed mijn vader. Hartstilstand. Van de ene dag op de andere veranderde ons leven. De dood van mijn vader had een onmiddellijke weerslag op Jef's spraak. Hij begon weer te stotteren alsof hij nooit logopedie had gevolgd. Door de schok en de enorme emotionele terugslag die gepaard ging met de dood van mijn vader, stond Jef weer bij af. Het heeft Gert veel moeite gekost om Jef toen te overtuigen om opnieuw te beginnen. Maar het is wel gelukt. Onlangs stond hij met een boodschap op mijn antwoordapparaat. Geen enkele hapering!”

“Samenleven met iemand die stottert, is moeilijk. Het klinkt hard, maar soms dacht ik wel eens: ‘nu wil ik ook eens iets zeggen’. Jef is altijd zeer aanwezig. En het duurt lang voor hij zijn zin af heeft. Als broer of zus ben je niet altijd even geduldig. Ik wil wel luisteren, want ik vind dat iedereen het recht heeft om gehoord te worden. Maar soms kan ik het echt niet opbrengen. Dat vind ik erg van mezelf. Maar ik probeer het wel telkens opnieuw.”

© Bob Van Mol

Joke Nyssen: “Onlangs sprak Jef een boodschap in op mijn antwoordapparaat. Ik hoorde geen enkele hapering.”

“SAMENLEVEN MET IEMAND DIE STOTTERT, IS MOEILIK. HET KLINT HARD, MAAR SOMS DACHT IK: NU WIL IK OOK EENS IETS ZEGGEN.”

“Voor hem was het ook moeilijk. Ik herinner me dat we op reis waren en 's avonds in een restaurant zaten. Jef wilde iets uitleggen en het kwam gewoon niet. Hij probeerde en probeerde, ik zag dat hij zo hard zijn best deed, maar het kwam er niet uit. Hij is van pure frustratie beginnen huilen. Zoiets snijdt door je hart.” “Ondanks zijn stotteren zal Jef nooit zwijgen. Hij zal zijn zin altijd afmaken, ook al duurt het tien minuten. Stotteren houdt hem niet tegen om te functioneren. Wat niet betekent dat het hem geen moeite kost. Want ik zie wel dat hij anders is als hij goed praat. De rust die hij dan uitstraalt, zijn stemvolume dat daalt... Hij lijkt een pak normaler. Het is zelfs alsof zijn autisme dan ook voor een deel wegvalt. Daarom denk ik dat zijn spraakstoornis zijn grootste handicap is, niet dat autisme. Ik vroeg hem eens wat hij zou doen verdwijnen, mocht het kunnen: zijn stotteren of zijn autisme? En hij zei zonder aarzelen: ‘het stotteren.’” (MB)

▲ JOKE NYSSSEN

Regie op *Rits en maatschappelijk werk (studeert af in 2012)*
Freelanceregisseur van de film *Stotters (2010)*, over haar stotterende broer Jef

26 jaar | 1984, Lier

Single

Woont in Lier

Vindt dat iedereen het recht heeft om gehoord te worden.

IEDEREEN VERANTWOORDELIJK

Het jaar 2010 zal voor altijd in het geheugen van kinderpsychiater Peter Adriaenssens gegrift staan. Toen werd hij voorzitter van de befaamde Commissie voor de behandeling van klachten wegens seksueel misbruik in een pastorale relatie, kortweg de Commissie-Adriaenssens. Op het moment van zijn aanstelling waren er een tweetal klachten per jaar. Maar toen uitlekte dat voormalig bisschop Roger Vangheluwe zijn neef seksueel had misbruikt, stroomden de klachten binnen. Het eindrapport van de commissie, vol schrijnende getuigenissen, stuurde een schokgolf door ons land.

22 Professor Adriaenssens geeft nu zelf toe dat hij niet ongehavend uit die periode is gekomen. “Ik heb ontdekt dat er grenzen zijn aan wat een mens kan dragen. Er waren dagen dat we enorm veel verscheurende verhalen hoorden van slachtoffers en daders. Dan probeer je je sterk te houden, met een duidelijk doel voor ogen: een sterk eindrapport. Maar toen werden alle dossiers ineens in beslag genomen door het gerecht. Dat had ik nooit kunnen voorspellen. Plots bleven we alleen achter, met een gapende wonde. Ik voelde me schuldig tegenover

de slachtoffers die ik niet had kunnen beschermen. En ook tegenover al die mensen uit de kerk die me hun vertrouwen hadden gegeven. Ineens werden ze allemaal verdacht gemaakt, terwijl ik nooit zonder hen had kunnen werken.”

GESCHENK VAN DE SLACHTOFFERS

Spijt over die periode heeft Adriaenssens zeker niet. “Uiteraard had ik liever een andere invulling gezien van de term ‘Commissie-Adriaenssens’, want ik ben nu eenmaal een kinderpsychiater. Het laatste jaar ben ik vooral in de aandacht gekomen naar aanleiding van volwassenen. Al heb ik ook vele kinderen in het lichaam van volwassenen ontmoet. Maar in dit leven loopt gelukkig niet alles altijd zoals gepland. We mogen vooral het effect van de commissie niet onderschatten. Aan alle famiλιetafels is het debat gevoerd. Dat is het mooiste geschenk dat de slachtoffers van de kerk aan onze tijd hebben gegeven. Er zijn mannen en vrouwen die al tientallen jaren rondliepen met een vreselijk geheim dat ze nu eindelijk kunnen delen met hun kinderen. En ze kunnen er eindelijk begrip voor krijgen. Onze maatschappij heeft duidelijk laten merken dat dit nooit meer kan. We hebben de definitie van pedofilie scherper gesteld. En ik hoop dat we voortaan ook verder durven te kijken dan de kerk alleen. Op dit moment moet je heus geen held zijn om de kerk aan te pakken. Ook elders doen zich helaas zulke zaken voor. Stel dat het zover zou komen, dan hoop ik dat de zorgsector zich kritisch durft te bekijken en de moed zal hebben om het zwijgen te doorbreken, zodat we over twintig jaar geen nieuwe commissie nodig hebben.”

© Elisabeth Noels

GEEN KARIKAUUR

Sinds de affaire-Dutroux is Adriaenssens zonder

“WE HEBBEN ONZE JONGEREN NODIG. ZE ZIJN ONZE HOOP VOOR DE TOEKOMST.”

twijfel de bekendste (kinder)psychiater van ons land. Hij speelt die publieke rol nog steeds met overgave. “Al moet ik toegeven dat het soms buiten proportie is. Op den duur wordt mijn advies gevraagd voor elke futiliteit die ook maar iets met kinderen te maken heeft. Het laatste jaar heb ik ook gevoeld hoe – in gevoelige dossiers – elke zin gewikt en gewogen wordt. Uiteraard maak je dan af en toe een fout. Die je dan weer moet rechtzetten in nieuwe berichten. Maar afgezien daarvan vind ik een goede relatie met de media belangrijk. Al is het maar om te tonen dat wij, kinderpsychiaters, ook maar gewone mensen zijn en geen rare karikaturen. *(lacht)* Elk jaar druk ik mijn studenten op het hart dat ze in beeld moeten komen en dat ze moeten openstaan voor debat. Deze sector doet dat nog te weinig, grotendeels uit angst. Toen ik vijftientig jaar geleden begon, kreeg ik nog de kans om te groeien. Een interview kon zelfs worden overgedaan. Nu moet het meteen goed – en bondig – zijn. Dat is niet zo eenvoudig voor een discipline die zweert bij nuance. Als we het hebben over ‘de grote meerderheid’, dan willen we zeker ook die 8% vermelden voor wie het helemaal anders zit. Zo werken de media natuurlijk niet.” *(glimlacht)*

TROTSE OUDERS

Mijn kind is bang en ik ook, Van hieraf mag je gaan en Laat ze niet schieten: die titels van boeken doen bij veel ouders een belletje rinkelen. Peter Adriaenssens maakte de afgelopen decennia ook naam als verstreker van opvoedingsadvies. Het grote succes van zijn boeken wijst erop dat veel vaders en moeders de weg kwijt zijn. Opvoeden is dan ook een stuk moeilijker dan vroeger, aldus Adriaenssens. “Toen sprak iedereen dezelfde taal, thuis, op school, in de jeugdbeweging en in de kerk. Nu horen jongeren overal verschillende opinies en moeten ze zelf tot een synthese komen. Ouders zijn dus belangrijker dan vroeger. De ouders van vandaag klagen vaak, maar eigenlijk zouden ze hun opvoedingstaak als een eer moeten beschouwen. En ze mogen met trots zeggen dat ze niet perfect kunnen zijn als ouder. Opvoeden is complexer dan alle vorige generaties dachten.”

Maar ook voor de jongeren zelf is de wereld er niet eenvoudiger op geworden. Naar schatting zou zo'n 30% van de jeugd probleemgedrag vertonen. Adriaenssens staat erop dat we de verantwoordelijkheid niet alleen bij die jongeren zelf leggen. We zijn allemaal mee verantwoordelijk. “Onze samenleving is heel erg gericht op winnaars. Als je goed studeert en twee diploma's haalt, dan liggen de kansen voor het grijpen. Maar kinderen die het al moeilijk hebben in het lager onderwijs, krijgen te snel het etiket van 'loser'. Dat is nefast voor hun eigenwaarde. Het is dus belangrijk om te luisteren

Peter Adriaenssens, kinderpsychiater: “Ik heb ontdekt dat er grenzen zijn aan wat een mens kan dragen.”

naar die jongeren en hen niet te snel af te schrijven. Want wij hebben onze jongeren nodig, zij zijn de hoop voor de toekomst.”

▲ **PETER ADRIAENSSENS**
 Geneesheer, kinderpsychiater, ziekenhuismanager
 en psychotherapeut
 Kinderpsychiater
 56 jaar | °1954, Wilrijk
 Gehuwd
 Woont in Mortsel
 Heeft geen spijt van te leven.

HET VERLEDEN NIET DOODZWIJGEN

23 Nico De fauw stond in 2000 aan de wieg van Werkgroep Verder, een organisatie die zich bekommert om de nabestaanden na zelfdoding. Nu, elf jaar later, wordt hij nog iedere keer geraakt door hun verhalen. “Op de dag dat ze me niet meer treffen, kan ik beter stoppen. Maar deze job is lang niet alleen komer en kwel. Er komen ook dankbare reacties binnen van nabestaanden. Een aantal van hen zijn zelfs echte vrienden geworden. Dat klinkt misschien vreemd in onze sector, maar dit zijn natuurlijk geen patiënten of cliënten. Het zijn mensen als jij en ik, die plotseling met iets vreselijks geconfronteerd worden. Als je elkaar een paar keer ontmoet bij de activiteiten, dan kunnen de

“ER WORDEN MILJOENEN BESTEED AAN NIEUWE WEGEN, TERWIJL ER ZO’N DUIZEND ZELFDODINGEN PER JAAR ZIJN. MISSCHIEF MOETEN WE DAN TOCH MEER INVESTEREN IN GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG.”

Nico De fauw bekommert zich om de nabestaanden na zelfdoding: “Het zijn mensen als jij en ik, die met iets vreselijks geconfronteerd worden.”

© Cla Janssen

zware gesprekken over zelfdoding veranderen in ‘gewone’ contacten over alledaagse thema’s. Meer nog, er kan zelfs gelachen worden. (*glimlacht*) Voor buitenstaanders lijkt dat onbegrijpelijk, alsof nabestaanden niet meer mogen lachen. Maar dat is onzin. Vandaar ook de naam van onze werkgroep: het leven gaat verder. Het is anders, maar wel nog de moeite waard.” Nabestaanden moeten nog altijd taboes doorbreken. Niet alleen als ze lachen, maar ook als ze gewoon willen praten. “Al merk ik dat er vlotter over gesproken wordt dan tien jaar geleden. En maar goed ook, want praten is van levensbelang. Dat blijft cruciaal, ook tien, twintig jaar na een zelfdoding. Als je nabestaanden kent, mag je hun verleden zeker niet doodzwijgen.”

DE NAZORG IS GOED

Maar rond suicide zelf mogen best wat taboes blijven hangen, vindt De fauw. “Het mag nooit een vanzelfsprekende oplossing worden. Daar spelen de media trouwens een belangrijke rol in. De beste berichtgeving over zelfdoding is geen berichtgeving. Al begrijp ik wel dat dit een utopie is. Gelukkig zijn er al heel wat journalisten overtuigd van onze mediarijlijnen. Zij kunnen levens redden. Door een genuanceerd en hoopvol verhaal te brengen, zonder expliciete details. Want die kunnen alleen maar leiden tot imitatie, wat we absoluut moeten vermijden.”

Na een zelfdoding worden de achterblijvers overspoeld door een stortvloed van emoties, van kwaadheid en verdriet tot opluchting of schuldgevoelens. Gelukkig is de nazorg in Vlaanderen goed, benadrukt De fauw. “Alleen zijn onze structuren nogal ingewikkeld. Zeker voor mensen die plots met suicide geconfronteerd worden. Voor ons blijft de grootste uitdaging dus om de nabestaanden zo snel mogelijk te informeren. De verdienste van Werkgroep Verder is dat we alle nazorg coördineren. In vele andere landen zijn er – net als hier vroeger – alleen losse initiatieven.” De Vlaamse overheid levert goed werk wat de nazorg betreft en er zijn ook aardig wat projecten voor suicidepreventie. Maar volgens Nico De fauw kan het toch nog beter. “De politici moeten de klemtoon op de juiste plaats durven te leggen. Er worden miljoenen besteed aan nieuwe wegen, terwijl er zo’n duizend zelfdodingen per jaar zijn. Misschien moeten we dan toch wat meer investeren in geestelijke gezondheidszorg. Helaas is dat niet zo’n sexy thema.” (SVDB)

▲ NICO DE FAUW

*Licentiaat psychologische en pedagogische wetenschappen
Beleidsmedewerker & kwaliteitsverantwoordelijke in
CGG PassAnt vzw, voorzitter Werkgroep Verder*

38 jaar | *1973, Gent

Getrouwd met Sylvie Deprez

Woont in Denderleeuw

Zou willen dat iedereen meer tijd heeft om stil te staan bij wat écht belangrijk is in het leven.

“IK LEGDE DE LAT TE HOOG VOOR MEZELF”

24 “Tot mijn elfde was ik een vrolijk en onbezorgd kind. Maar toen zijn er een aantal familieleden overleden, op een vrij dramatische manier. Vanaf dat moment hing er een groot, onuitgesproken verdriet boven onze familie. Gelukkig hebben mijn ouders me altijd warmte en liefde gegeven, maar ze waren ook streng. De lat lag hoog. Achteraf besepte ik pas dat toen al de eerste kiemen voor mijn depressie gelegd zijn. En als volwassene ging ik daarmee verder. Net als zoveel vrouwen van mijn generatie, legde ik ook voor mezelf de lat onrealistisch hoog. Ik wilde een geweldige carrière uitbouwen, een fantastische moeder zijn en een perfecte relatie hebben. Dat hou je niet vol, vroeg of laat beginnen er toch dingen mis te gaan. Bovendien zorgde mijn radio- en televisiecarrière voor extra druk. Je bent maar zo goed als je laatste programma. Het is een cliché, maar het klopt.”

IEMAND DIE ME LIET PRATEN

“Rond mijn veertigste kwam de druppel die de emmer deed overlopen: de dood van mijn vader. Hij was terminaal ziek en is in het ziekenhuis gestorven, op een pijnlijke manier. Daar heb ik me schuldig over gevoeld. Er ontstond een enorm verdriet dat niet meer overging. Ik kon niet meer, alles deed pijn. En ik raakte in een totaal isolement, ging niet meer naar recepties of premières. Want ik had de mensen toch niets te vertellen, vond ik. Maar ik wilde wel blijven werken, om weer uit dat immense verdriet te klimmen. Na een tijdje kwam gelukkig het besef dat ik het niet langer alleen kon. Toen heeft mijn huisarts me doorverwezen naar

“ER IS NIETS MIS MET PERFECTIONISME EN GROTE AMBITIES, MAAR HET TEMPO VAN VROEGER HAAL IK NIET MEER.

IK BESEF DAT IK VOOR ALTIJD KWETSBAAR BLIJF, MAAR IK HERKEN DE SYMPTOMEN VAN EEN NAKENDE DEPRESSIE SNELLER.”

een psychiater. Die schreef me antidepressiva en gesprekstherapie voor. Dat laatste was een verademing. Eindelijk was er iemand die aan mijn kant stond. Iemand die me niet flauw vond, maar die me liet praten. En die vroeg hoe het echt met me ging. Die psychiater heeft me geholpen om uit mijn tunnelvisie te stappen. Zij bracht weer wat licht.” “Na twee jaar zat die gesprekstherapie erop en werden de antidepressiva afgebouwd. Maar daarmee is het niet opgelost. Je moet jezelf tijd durven

geven en leren luisteren naar je lichaam. Ik had er jaren over gedaan om ziek te worden, dus nu kon ik ook niet in een handomdraai genezen. Dat had ik toen nog niet door. Ik herviel snel in mijn oude, drukke patronen.”

VOOR ALTIJD KWETSBAAR

“Pas in 2008 kwam de echte *wake-up call*. Ik kreeg een burn-out, kon helemaal niet meer werken. Toen heb ik gelukkig beseft dat er dringend iets moest

© Bob Van Mol

Journalist Betty Mellaerts: “Net als zoveel vrouwen van mijn generatie, legde ik ook voor mezelf de lat onrealistisch hoog.”

veranderen, omdat ik anders weer door de hel zou moeten. Ik heb dan een sabbatjaar genomen en ben begonnen met tai chi. Die lessen zijn me heilig, want ik leer er om vanuit mijn innerlijke kracht tot rust te komen. Er is niets mis met perfectionisme en grote ambities, maar het tempo van vroeger haal ik niet meer. Ik beseft dat ik voor altijd kwetsbaar blijf, maar nu herken ik de symptomen van een nakende depressie sneller. Als alles weer donker dreigt te worden en ik me lusteloos voel, dan weet ik dat ik uit mijn routine moet breken. Want één ding staat vast: je moet het zelf doen.” (SVDB)

▲ BETTY MELLAERTS Lerarenopleiding Nederlands – Engels – geschiedenis Journalist

55 jaar | *1955, Elsene
Getrouwd met Johan Ra
Woont in Outgaarden
Wordt gelukkig van zachtmoedige, fijne mensen om zich heen. En van mooie boeken.

© Jan Locus

OPVOEDING VOOR OUDERS

25 Ze begon haar carrière in de bijzondere jeugdzorg, waar ze werkte met jongeren en gezinnen in moeilijke situaties. Maar na een tiental jaar wilde Nele Travers preventiever werken. Zo kwam ze bij Kind & Gezin en EXPOO terecht, het Vlaams expertisecentrum voor opvoedingsondersteuning. Die steun bij het opvoeden is iets van alle tijden. “Vroeger waren het vooral de pastoors en allerlei middenveldverenigingen die opvoedingsadvies gaven. Al ging het er toen een stuk paternalistischer aan toe. Nu pakken we het toch wel anders aan. Opvoedingsondersteuning richt zich niet alleen op kwetsbare gezinnen. Iedereen die behoefte heeft aan informatie, een gesprek of advies kan bij ons terecht. ‘Ons’, dat betekent zowel Kind & Gezin, de CLB’s als de opvoedingswinkels. En als je als ouder totaal geen behoefte hebt aan steun, dan is dat prima. We geloven in de natuurlijke capaciteiten van ouders. Maar de meeste mensen praten wel over opvoeden, met familie en vrienden, met de opvoeders in de crèche of leerkrachten op school. Dat zijn allemaal manieren van ondersteuning. Zelfs een programma als *Supernanny* speelt een rol. Het is natuurlijk wat uitvergroott, maar het zorgt er tenminste voor dat er over opvoeding wordt gepraat. We hebben jarenlang gestreden voor het idee dat kinderen opvoeden niet altijd rozengeur en maneschijn is. Want je mag als ouder best onzeker zijn!” (SVDB)

▲ NELE TRAVERS

*Licentiaat in de pedagogische wetenschappen
Verantwoordelijke EXPOO*

50 jaar | °1960, Diksmuide
Getrouwd met Filip Maertens
Woont in Gent

Geloofd in opvoedingsondersteuning als bijdrage tot het welbevinden van ouders en kinderen.

“HET GAAT NOG”

26 Willy heeft parkinson. Met hulp van onder meer het Wit-Gele Kruis kan hij thuis blijven wonen. “Ondertussen komt het Wit-Gele Kruis hier al zo’n vijf jaar dagelijks langs. ‘s Morgens helpen ze me met opstaan. Om tien uur komen ze voor wondverzorging en om me eventueel te helpen met wassen. ‘s Avonds helpen ze me in bed. Idealiter komen ze na de middag nog een keer checken of ik mijn medicatie genomen heb, want dat vergeet ik soms.”

“Bij parkinson is het vooral belangrijk niet te veel medicatie te nemen, omdat er altijd gewenning optreedt. Alle ongemakken kunnen voor korte duur verdwijnen met een hoge dosis, maar dan is er na een paar jaar wel een probleem. Op mijn tachtigste, na dertig jaar parkinson, kan de dosis bij mij nog altijd verhoogd worden. Maar dat betekent ook dat ik last heb van ongemakken. Die worden opgevangen door het Wit-Gele Kruis en de thuishulp.”

“Vorig jaar ben ik nog een week naar Italië gegaan met mijn zoon, we gaan al eens een dag naar zee

© Jan Locus

of naar een museum. Ik kom nog onder de mensen, leef nog in mijn eigen huis, ga nog wandelen in de buurt. Met aangepaste hulp, uiteraard. Maar dan kan het wel. En er is geen enkele luxe in om het even welk woonzorgcentrum die daartegen opweegt.” (TB)

▲ WILLY VAN BAEL

*Middelbaar onderwijs
Bediende bij ministerie van Financiën*

80 jaar | °1930, Betekom
Weduwnaar van Marie-José
Woont in Betekom

Heeft er geen spijt van dat hij van het leven geprofiteerd heeft toen dat kon.

“KIJK ALTIJD OMHOOG!”

27 Mijn ouders zijn gescheiden toen ik twee was en mijn moeder kon de zorg voor haar onstuimige kinderen niet alleen aan. Dus werden we geplaatst door een jeugdrechter. Mijn drie oudere broers werden naar een tehuis gebracht, mijn zusje en ik belandden in een pleeggezin omdat we nog zo jong waren. Ik herinner me nog perfect die eerste dag. Er was mij verteld dat ik naar mijn broers zou gaan, maar ineens kwam ik bij twee vreemde mensen terecht, mijn nieuwe moeke en vake. Dat kwam als een schok. Maar goed, als kind pas je je snel aan. Uiteindelijk heb ik vooral goede herinneringen aan die tijd. Ik had lieve pleegouders, veel vriendjes, ik ging naar school en kreeg mijn eerste fiets. Tot ik na twee jaar samen met mijn zus naar het tehuis werd gebracht. Eindelijk zouden we herenigd worden met onze broers, maar dat bleek een teleurstelling. En een cultuurshock. Mijn pleegvader was corrector bij *Het Belang van Limburg*, dus bij ons thuis werd er netjes ABN gesproken. Mijn drie broers spraken plat Antwerps en vonden mij maar een vreemde indringer. Die eerste maanden waren verdomd hard. Maar eenmaal ik me aanvaard voelde, werd ik best gelukkig. In zo'n tehuis wordt er alles aan gedaan om een warme sfeer te scheppen. Als kind heb je natuurlijk een ideaalbeeld van een perfect gezin, maar intussen besef ik dat dit niet bestaat. Er zijn veel gezinnen die er voor de buitenwereld gelukkig uitzien, maar waar de ouders hun kinderen mishandelen of te weinig liefde geven. Ik heb dus niet het gevoel dat ik iets heb gemist. Natuurlijk is het als kind moeilijk te aanvaarden dat je ineens uit het warme nest wordt weggerukt. Dat maakt je wantrouwiger. Maar het leert je ook om van dag tot dag te leven. En het maakt je minder naïef.”

SCHAAM JE NIET VOOR JE TOESTAND

“Volgens mij is de ideale oplossing een soort kruising tussen een tehuis en een pleeggezin. Mijn pleeggezin was een fijne, warme plek. Ik maakte echt deel uit van de familie, maar ik kon niet bij mijn broers zijn. In het tehuis waren de vijf Mosuses wel allemaal samen, maar daar hadden we zowat ieder jaar een nieuwe opvoeder, wat telkens voor onzekerheid zorgde. Bij SOS Kinderdorpen, waarvan ik ambassadeur ben, bestaat die ideale combinatie. Daar verblijven kinderen, vaak broers of zussen, hun hele jeugd bij één ‘moeder’ of ‘vader’. En ook al is dat niet hun echte ouder, toch zorgt die voor een stabiele, warme omgeving. Bovendien is er ook aandacht voor de familie van die kinderen, waardoor hun sociale netwerken sterker worden. Daar loopt het soms mis in ‘klassieke’ instellingen. Die opvoeders doen hun best om de jongeren te steunen en te stimuleren, maar als ze in

© Bob Van Mol

Muzikant Ronny Mosuse bracht enkele jaren in een pleeggezin door: “Ik heb niet het gevoel dat ik iets heb gemist.”

“VOLGENS MIJ IS DE IDEALE OPLOSSING EEN KRUISSING TUSSEN EEN TEHUIS EN EEN PLEEGGEZIN.”

het weekend naar huis gaan, horen ze vaak niets dan verwijten. Zelf hebben mijn zus, broers en ik gelukkig altijd steun gekregen van mijn oma en moeder. Zij waren fier op ons, waardoor ons zelfbeeld opgekrikt werd. Ik was er rotsvast van overtuigd dat ik iets van mijn leven zou maken. Nu ga ik nog regelmatig spreken in zulke tehuizen en dan geef ik die gasten een duidelijke boodschap mee: schaam je niet voor deze toestand, maar haal er levenswijsheid uit. En kijk altijd omhoog, de toekomst lacht je toe!” (SVDB)

▲ RONNY MOSUSE

ASO, cultuurwetenschappen. Zelfstandig musicus

40 jaar | °1971, Antwerpen

Getrouwd met Kathryn Cops

Woont in Mechelen

Is tevreden over zijn leven tot dusver.

SCHULD EN SCHAAMTE

28 Zo'n twaalf jaar geleden ging Nele Vander Elst aan de slag als maatschappelijk werker bij het OCMW van Geraardsbergen. Intussen werkt ze al tien jaar op de dienst schuldbemiddeling. Ze houdt zich onder meer met budgetbeheer bezig. "Dat boeit me vooral omdat het een vrijwillige, maar geen vrijblijvende hulpverlening is. We werken op lange termijn met onze cliënten en nemen een groot deel van hun verantwoordelijkheden over. Daarvoor is er een goede vertrouwensband nodig. Het is belangrijk om de cliënten regelmatig te zien en hen duidelijk uit te leggen wat we precies doen met hun inkomen. Zij hebben natuurlijk inspraak. We bekijken de mogelijk-

heden en nemen samen de beslissingen. Al blijft het voor hen een moeilijke stap om hun budget uit handen te geven. De drempel om naar het OCMW te stappen is nog altijd hoog. Er wordt geregeld over schuldbemiddeling gesproken in de media, maar onze cliënten zijn toch beschaamd."

Na al die jaren ervaring is Nele ervan overtuigd dat armoede iedereen kan raken. "Er is de klassieke generatiearmoede, maar we krijgen steeds meer te maken met 'nieuwe armen'. Dat zijn mensen die door omstandigheden in de problemen komen. Er zijn tal van oorzaken waardoor schulden ontstaan, ziekte, werkloosheid of de hoge energie- en huurprijzen. Bovendien zet onze maatschappij mensen aan tot overvloedig consumeren, vaak op afbetaling. Zelfs in warenhuizen kan je op krediet kopen. Dat zou de overheid toch ernstig mogen inperken. Maar we moeten meer aan preventie doen. Eigenlijk zouden we van kindsbeen af moeten leren wat geld is en hoe je daarmee omgaat. Zelf hebben we nu een project voor leerlingen uit het laatste middelbaar, een bordspel. Elke leerling krijgt een woonst en een bepaald inkomen om te beheren. Zo hopen we die jongeren te doen inzien dat een beperkt budget geen sinecure is. Hopelijk herinneren ze zich die les als ze op eigen benen staan, zodat ze over tien jaar niet op onze dienst belanden."

"DE DREMPEL OM NAAR HET OCMW TE STAPPEN IS NOG ALTIJD HOOG. ER WORDT GEREGLD OVER SCHULDBEMIDDELING GESPOKEN IN DE MEDIA, MAAR ONZE CLIËNTEN ZIJN TOCH BESCHAAMD."

Nele Vander Elst helpt mensen met hun schuldbeheer: "Het boeit me vooral dat het een vrijwillige, maar geen vrijblijvende hulpverlening is."

© Jan Locus

DE MENS ACHTER DE SCHULD

Voortdurend werken rond schulden lijkt een vrij deprimerend beroep. Vander Elst geeft toe dat het soms moeilijk is, maar ze krijgt ook dankbaarheid van haar cliënten. En als ze iemand schuldenvrij kan maken, geeft dat voldoening. Al zijn er ook cliënten die na enkele jaren opnieuw in de schulden belanden. "Dat is een valkuil voor ons. Bij budgetbeheer nemen we de zaken volledig over en nadien kunnen sommige cliënten moeilijk de draad weer oppikken. Uiteraard proberen we hen zo veel mogelijk te begeleiden, maar door de werkdruk komt dat soms in het gedrang. Nochtans is het belangrijk dat we niet alleen de schuldenberg zien, maar ook de mens achter die berg. Er zijn cliënten die 'hervallen' en dat is best frustrerend. Maar het hoort nu eenmaal bij de job. Net als de meeste van mijn collega's ben ik idealistisch begonnen, maar langzaam maar word je toch realistischer." (SVDB)

▲ NELE VANDER ELST

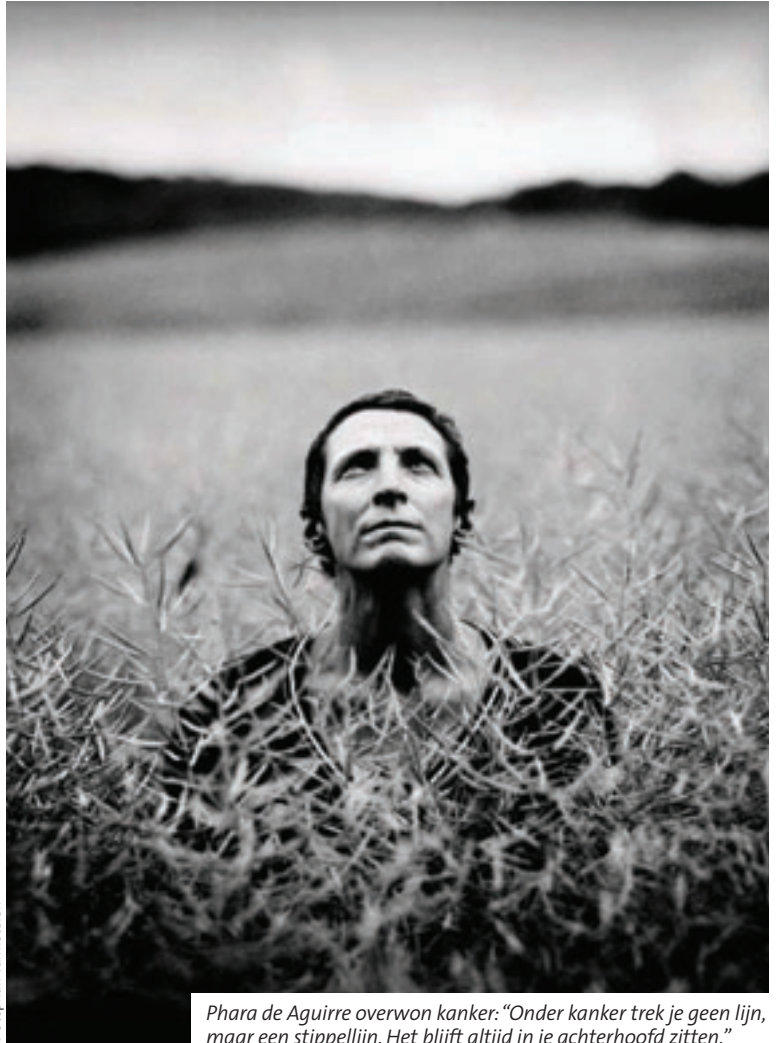
*Individueel maatschappelijk werk
Maatschappelijk werker bij OCMW Geraardsbergen
33 jaar | *1977, Geraardsbergen
Woont samen met Renaat
Woont in Geraardsbergen
Gelooft in de sterkte van de mens.*

DE DRIE PUNTJES NA KANKER

29 Vijf jaar geleden is het intussen dat Phara de Aguirre een knobbeltje voelde in haar borst. “De diagnose borstkanker kwam niet helemaal uit de lucht vallen. Wat wel als een complete verrassing kwam, was dat mijn borst meteen geamputeerd moest worden. Daarna volgden zes chemokuren. De eerste keer dat ik die chemoafdeling binnenkwam, ging er een wereld open. Ik wist natuurlijk wel wat chemo was, maar ik schrok vooral van de hoeveelheid patiënten. Dat heeft één groot voordeel: tijdens de lange wachttijden kan je uitgebreid praten met lotgenoten. Over de misselijkheid, het smaakverlies, de spierpijn.” Die gesprekken kunnen deugd doen, vindt de Aguirre. Maar ook kaartjes of simpele sms’jes zijn een steun. Toen de journaliste enkele jaren geleden ambassadrice was van de Dag tegen Kanker, hamerde ze erop aan mensen met kanker te tonen dat je aan ze denkt. “Zelf ben ik nooit eenzaam geweest, maar ik besef wel dat ik een soort BV-behandeling kreeg. Er werd over mijn ziekte geschreven in de kranten, dus iedereen wist het. Ik kreeg heel veel kaartjes en schouderklopjes. En gelukkig ook steun van mijn man en vriendinnen. Die kwamen langs voor een babbel, deden meteen ook wat strijk of bereidden een lekkere maaltijd. Ze staken me een hart onder de riem. Maar er zijn mensen die hun kanker alleen moeten overwinnen. Die heb ik ook ontmoet op de chemoafdeling. Voor sommigen is dat een bewuste keuze, ze willen hun ziekteproces liever alleen doormaken. Dat moet je dan ook respecteren, vind ik. Maar als het geen bewuste keuze is, wordt het schrijnend.”

BEDROGEN DOOR JE LICHAAM

Gelukkig is er in het ziekenhuis aandacht voor psychologische begeleiding. “De artsen hadden me aangeraden om voor mijn borstoperatie langs te gaan bij de psychologische dienst. Eerst dacht ik dat het overbodig zou zijn, maar uiteindelijk heb ik er veel aan gehad. Achteraf kan je ook nog begeleiding krijgen, maar voor mij was dat niet nodig. Mijn tweejaarlijkse controles en mijn revalidatie waren ook een vorm van psychologische steun. En gelukkig is er onze ‘tettenclub’: een groepje van vijf boezemvriendinnen die allemaal borstkanker hebben gehad. Wij kunnen erover blijven praten, ook jaren later. Voor de buitenwereld lijkt die kanker een afgesloten hoofdstuk, maar dat is het niet. Onder kanker trek je geen lijn, maar een stippellijn. Het blijft altijd in je achterhoofd zitten. De angst blijft ook. Want je lijf heeft je bedrogen. Kanker is iets waar je jaren mee kan rondlopen, zonder het te voelen. Daardoor verlies je het vertrouwen in je lichaam. Gelukkig vermindert dat gevoel met de jaren, maar ik vrees dat het zal blijven sluimeren. Het enige positieve

© Stephan Vanfleteren

Phara de Aguirre overwon kanker: “Onder kanker trek je geen lijn, maar een stippellijn. Het blijft altijd in je achterhoofd zitten.”

“DE ARTSEN HADDEN MIJ AANGERADEN OM VOOR MIJN BORSTOPERATIE LANGS TE GAAN BIJ DE PSYCHOLOGISCHE DIENST. EERST DACHT IK DAT HET OVERBODIG ZOU ZIJN, MAAR UITEINDELIJK HEB IK ER VEEL AAN GEHAD.”

aspect aan dit hele verhaal is dat mijn levenshouding veranderd is. Vroeger was ik een echte workaholic. Begrijp me niet verkeerd, ik werk nog altijd hard en graag. Maar nu ga ik alleen voor de dingen waar ik écht in geloof. Al de rest kan ik beter relativeren.” (SVDB)

▲ **PHARA DE AGUIRRE**
 Pedagogische wetenschappen
 Journalist
 50 jaar | °1961, Aalst
 Gehuwd
 Woont in Kessel-Lo
 Geloofd in mensen met passie.

DE EEUW VAN TANTE MIENTJE

30 “Al van op het pensioonaat kent iedereen mij als ‘Mientje’. Na mijn school zat ik er niet mee in naar Antwerpen af te reizen om familie bij te staan in het huishouden en mee het café open te houden. Aan de IJzerenwaag heb ik de vijf borelingen van An en Bob in hun wieg gelegd. Toen heb ik John, de broer van Bob, leren kennen. Hij zat gekazerneerd in Leopoldsburg. Hij zei stoer dat hij maar om de twee maanden naar huis kon komen, maar de week daarop stond hij er al terug. Ik was niet meteen verliefd, maar in 1941 zijn we gelukkig getrouwd. We hebben zeven kinderen gekregen. Twee zijn heel jong gestorven, en Willy en Tony heb ik ook al moeten laten gaan. Ik zit hier graag. Ik heb nergens spijt van en word met alle plezier ouder, maar liever samen. Ik mis John, en de IJzerenwaag. Ik mis ze allemaal. Ik zie niet meer goed, maar ik hou me bezig met het voordragen van gedichten. Ken je ‘Liske, het blondgelokte meisje?’” (NK)

▲ WILHELMINA ‘MIENTJE’ GIEBELS

*Internaat Kinrooi Zusters van het Heilig Graf
Huishoudhulp en huismoeder*

*92 jaar | *1918, Linne (Nederland)*

Weduwe, zeven kinderen, elf kleinkinderen en acht achterkleinkinderen

Woont in Zwijndrecht

Is blij dat ze nog goed hoort en is tevreden over de verzorging in WZC De Regenboog.

© Thomas De Boever

WAKKER WORDEN MET EEN LIJF VOL PIJN

31 Peter was achttien toen hij voor het eerst in contact kwam met drugs. Pas zo'n twintig jaar later, rond zijn achtendertigste, besloot hij er definitief mee te stoppen. Nu zit er voor ons een gelukkig man die volop in het leven staat, maar dat was ooit anders. "Het begon allemaal in het uitgaansleven, met hasj, pillen, speed en af en toe coke. Eerst deed ik dat alleen als ik ging dansen, maar na een tijdje stond ik er niet meer bij stil. Drugs nemen werd iets normaals, zoals eten en drinken. Alleen financieel zat ik altijd in de problemen. Mocht ik al die miljoenen die ik heb uitgegeven aan drugs op een spaarrekening hebben gezet, dan kon ik nu een dikke Mercedes en een mooie villa kopen. Gelukkig kon ik altijd blijven werken – zelfs toen ik heroïne gebruikte – want anders had ik misschien al een eind aan mijn leven gemaakt. Maar zelfs een goed inkomen volstaat nooit om al je drugs te financieren, dus beland je toch in de criminaliteit. Je doet letterlijk alles om die verboden vrucht te kunnen kopen. En toch besepte ik pas dat ik verslaafd was toen ik met heroïne begon. Toen ik wakker werd met een lijf vol pijn."

DE VERSCHUIVING IN JE HOOFD

Na heel wat ellende met het gerecht en verschillende mislukte afkickpogingen, besepte Peter dat het nu of nooit was. "Ik was al naar verschillende klinieken gegaan, maar telkens om de foute redenen. Om mijn ouders gerust te stellen, bijvoorbeeld. Of omdat de rechter het me oplegde. Maar de motivatie moet uit jezelf komen, anders loopt het mis. Gelukkig is die klik er een paar jaar geleden dan toch gekomen. Alles ging toen fout. Mijn ouders waren wanhopig, ik had enorm veel schulden en ik moest voor de rechter verschijnen. Toen besepte ik dat ik nog maar twee opties had: ofwel stopte ik met drugs, ofwel hing ik me op." Eerst moest Peter lichamenlijk afkicken en daarvoor kreeg hij methadon voorgeschreven. "Dat is een goed middel, want het zorgt ervoor dat je niet meer ziek bent. Maar het is nog maar het begin. De echte verslaving zit in je hoofd. Als ik alleen thuis zat, dacht ik constant aan drugs. Het was de hel. Het heeft me bijna een jaar gekost alvorens ik zilverpapier of citroen niet meer associeerde met heroïne. Gelukkig kreeg ik bij De Sleutel een fantastische begeleider. Hij was voor mij de juiste man op de juiste plaats. We konden gewoon praten over alles, zonder dat hij me verwijten maakte. Hij beschouwde me als een toffe gast, ik was meer dan alleen een drugsverslaafde. Want dat is misschien wel het zwaarste: je moet niet alleen vechten tegen je verslaving, maar ook tegen alle vooroordelen. Soms leek het alsof het woord 'verslaafde' in dikke letters op mijn hoofd

© Bob Van Mol

Ex-drugsverslaafde Peter: "Die verslaving blijft me achtervolgen, ook al ben ik twee jaar clean."

"SOMS LEEK HET ALSOF HET WOORD 'VERSLAAFDE' IN DIKKE LETTERS OP MIJN VOORHOOFD GETATOEËERD STOND."

getatoeëerd stond. En geloof me, het staat er nog altijd, al is het dan misschien wat minder zichtbaar. Die verslaving blijft me achtervolgen, ook al ben ik twee jaar clean. Ik beseft nu dat ik er zelf het beste van moet maken. De echte sleutel dat ben je zelf." (SVDB) *(Peter is een schuilnaam)*

▲ **PETER**
Onbekend
 41 jaar | °1970, Onbekend
 Ongehuwd
 Gentbrugge
 Geloof in zichzelf.

EEN WIJZE MEID KRIJGT HAAR KIND OP TIJD

Marleen Temmerman is diensthoofd van de vrouwenkliniek in het Universitair Ziekenhuis Gent, hoogleraar aan de universiteit en senator voor de sp.a. Maar gynaecologie blijft voor haar de mooiste job ter wereld.

Gynaecoloog en politica Marleen Temmerman blijft strijden voor vrouwenrechten: "We moeten vrouwen beter ondersteunen."

© Bob Van Mol

33 "Je krijgt de kans om vrouwen een leven lang te volgen. Dat begint bij jonge meisjes en anti-conceptie, vrouwen die zwanger worden, vrouwen bij wie dat niet lukt, bevallingen – wat een wonderlijke gebeurtenis blijft – en de jaren nadien, tot na de menopauze. Je kan concrete dingen doen, maar er is ook een psychosociale factor. Dat maakt het enorm boeiend." Aanvankelijk wilde Temmerman arts worden om een heel andere reden. Ze droomde ervan om naar ontwikkelingslanden te trekken. "Eerst dacht ik aan een opleiding tot vroedvrouw of verpleegkundige, maar ik wilde toch naar de universiteit gaan. Al was dat voor een meisje uit een eenvoudig gezin zeker niet vanzelfsprekend. Ik heb mijn ouders dan ook de oren van het hoofd gezaagd, tot het uiteindelijk mocht. Tijdens mijn stages vond ik gynaecologie het interessantst, maar ik botste alweer op een muur. De professor drukte me op het hart dat zo'n specialisatie niks voor vrouwen was en dat ik beter dermatoloog of huisarts zou worden. Anders zou ik nooit mijn werk en gezin kunnen combineren. In dat mannenbastion heb ik dus moeten knokken. Via een buitenlandse stage kon ik na een paar jaar dan toch bij de VUB terecht. Uiteindelijk werd ik de eerste vrouwelijke hoogleraar gynaecologie in de Benelux. Dat lijkt een verhaal uit de middeleeuwen, maar zo lang geleden is het helaas niet."

WOELIGE JAREN

Haar beginperiode als gynaecoloog viel net in woelige, maar boeiende jaren. "Begin jaren tachtig werden we steeds vaker met abortus geconfronteerd. Dat was toen nog strikt verboden, dus zagen we regelmatig meisjes die door 'engeltjesmakers' onder handen waren genomen. Ze hielden er soms een geperforeerde baarmoeder aan over. In het slechtste geval overleefden ze de ingreep niet. Terwijl de chique madammen uit de goegemeente wel abortussen konden krijgen, zelfs in katholieke ziekenhuizen. Pure hypocrisie! Daar hebben we serieus tegen gevochten. Ook wetenschappelijk was het een boeiende tijd. In '78 werd Louise Brown geboren, de eerste proefbuisbaby. Die nieuwe fertiliteitsbehandelingen intrigeerden me als wetenschapper enorm. Toen had

ik natuurlijk nooit verwacht dat ik later zelf van die technologie gebruik zou moeten maken, want zwanger worden lukte niet. Na heel wat pogingen heb ik uiteindelijk toch een zoon gekregen.”

OUT OF AFRICA

Midden jaren tachtig kreeg Temmerman de kans om in Kenia te werken. “Peter Piot, die later bekend zou worden als directeur van UNAIDS, zocht iemand om aan de universiteit van Nairobi onderzoek te voeren naar de impact van hiv op zwangerschap. Razend interessant, want in die tijd wisten we zo goed als niets over die ziekte. Normaal zou ik er maar twee jaar blijven, maar ik was zo begeistert dat ik zelf nieuwe projecten heb gezocht, onder meer rond moedersterfte, familieplanning en vrouwenbesnijdenis. Na een vijftal jaar hebben mijn man en ik besloten om toch terug te keren naar België. Al wilde ik mijn projecten wel vanuit België blijven ondersteunen. Gelukkig waren ze in het UZ Gent dringend op zoek naar een vrouwelijke gynaecoloog – die was er toen nog altijd niet. Ik kon daar dus aan de slag in de verloskamers. In die tijd richtte ik ook het International Centre for Reproductive Health op, om onderzoek, onderwijs en dienstverlening te kunnen doen op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Intussen hebben we wereldwijd al 250 mensen in dienst, die onder meer werken rond hiv en andere seksueel overdraagbare ziektes, vrouwenrechten en tienerzwangerschappen.”

STRIJD TEGEN ONRECHT

In Kenia werd Marleen Temmerman met schrijnende situaties geconfronteerd. Maar ook bij ons is er nog werk aan de winkel, zo beweert ze stellig. “Het is een cliché, maar het klopt: een wijze meid krijgt haar kind op tijd. En toch zien we dat steeds meer vrouwen te lang wachten met een kind. Niet alleen die vrouwen, maar ook onze maatschappij draagt verantwoordelijkheid. Want het blijft moeilijk om het moederschap te combineren met een bloeiende carrière. We moeten vrouwen dus beter ondersteunen. In het UZ Gent is er bijvoorbeeld al een flexibele crèche waar je ook ’s ochtends vroeg en ’s avonds laat terecht kan. Maar misschien heeft een campus ook een supermarkt en een wasserette nodig? Want hoe langer vrouwen wachten met een zwangerschap, hoe kleiner de kans om natuurlijk zwanger te worden. En dan zijn ze vaker aangewezen op technieken als ivf. Ineens begint die biologische klok toch te tikken. En dan moet dat kind er meteen zijn. Zo werkt het helaas niet.”

“EIGENLIJK BEN IK AL MIJN HELE LEVEN MAATSCHAPPELIJK GEËNGAGEERD.”

Ze verkondigt het allemaal met een grote bevlogenheid. Het was dus niet zo verbazingwekkend dat Marleen Temmerman op een dag in de politiek zou stappen. “Eigenlijk ben ik al mijn hele leven maatschappelijk geëngageerd. Ik had een onbezorgde jeugd in het landelijke Kaprijke, maar toch trok ik altijd ten strijde tegen onrecht. Toen gebeurde dat nog op een naïeve manier, door zilverpapier in te zamelen voor de ‘arme negertjes’. En ik heb als tiener één keer gespijeld, om in Gent naar een lezing van de linkse econoom Ernest Mandel te gaan luisteren. Maar pas na mijn terugkeer uit Kenia werd ik voor het eerst echt politiek actief. Agalev had me toen gevraagd om in de Lokerse gemeentepolitiek te stappen, maar door gebrek aan tijd en door meningsverschillen is dat spaak gelopen. Pas jaren later vroeg Steve Stevaert me om bij de sp.a te komen. Daar voelde ik me meer thuis. Ik denk dat ik een rode met groene bolletjes ben. (lacht) Je zal nooit een partij vinden waar je voor de volle 100% bij past, maar ik kan me vinden in het ruime plaatje van de socialisten. Al had ik wel een voorwaarde: ik wil me in het parlement alleen bezighouden met thema’s die ik goed ken. Vandaar ook mijn bewuste keuze voor de senaat, waar meer tijd is voor reflectie.” (SVDB)

▲ MARLEEN TEMMERMAN

Dokter in genees-, heel- en verloskunde

Gynaecoloog en senator

58 jaar | *1953, Lokeren

Getrouwd met Hendrik Dierick

Woont in Lokeren

Geloof in de mens.

EEN SEXY BOODSCHAP

34 “Als seksuoloog kan je mensen helpen door te praten over hun concreet probleem. Dat combineert alles wat ik wil doen. Ik hou van variatie, dus ben ik dossierbehandelaar seksuele gezondheid bij de overheid. Ik beantwoord vragen rond seks in *Nina*, werk als therapeut en doe telefooncoaching bij de datingsite Parship. Daarnaast zijn er boeken en lezingen. Therapie zal ik nooit laten vallen. Het geeft veel voldoening om te zien dat je mensen echt kan helpen.”

“Door mijn werk voor de media doen mensen soms of ze me kennen en dat ergert me wel eens. Maar opmerkingen, bijvoorbeeld via sociale media, houden me ook een spiegel voor. Ik droom van een megaforum à la Goedele Liekens om mensen een realistische kijk te geven op seks: het gaat niet altijd spontaan, het is niet altijd leuk. Het is geen sexy boodschap, maar

dat maakt haar niet minder waar.” (TB)

▲ MIEKE MIEVIS

Seksuoloog, relatietherapeut

36 jaar | *1975, Sint-Truiden
Gehuwd met Frank, mama van Hasse (3) en Warre (1,5)
Woont in Haacht
Wordt gelukkig als ze kan 'geven' en daardoor mensen blij kan maken.

© Bobb Van Noid

RUIMTE VOOR KINDEREN

35 Marleen wil kinderopvang in een positiever daglicht plaatsen. “Ik hoop dat ik ‘mijn’ kinderen iets kan meegeven. Ik hecht belang aan taalvaardigheid en bewegingscoördinatie. We zingen en dansen vaak, en ik lees veel voor. Ik vind het ook belangrijk dat de kindjes een groep vormen en dat ze leren rekening houden met elkaar. Dat vertel ik ook aan de ouders, want uiteindelijk is het een samenwerking.” “Dat ik een aparte ruimte aan mijn huis heb waar de kinderen terechtkunnen, geeft hen letterlijk de ruimte. En het maakt dat ik 's avonds de deur achter mij kan dichttrekken. Want dit is een

© Jan Locus

intens beroep. Ik werk van zes tot zes en met kinderen moet je voortdurend improviseren. Dus het steekt wel eens dat kinderopvang vooral in het nieuws komt als er iets fout gaat. Heel vaak gaat het goed.” (TB)

▲ MARLEEN VAN HAVER

A2 moderne talen Onthaalmoeder

43 jaar | *1968, Wilrijk
Getrouwd met Kris
Woont in Rillaar
Gelooft dat mensen en dingen kunnen veranderen.

“IK HEB VOORAL STRUCTUUR NODIG”

36 Jef krijgt gon-begeleiding voor zijn autisme-spectrumstoornis. “Ik zie Karen, mijn gon-begeleidster, het eerste lesuur op donderdag. Dan vertel ik over de week en ze helpt me studeren. Voor aardrijkskunde heeft ze bijvoorbeeld al een keer een studieprogramma gemaakt. Sommigen denken dat alle kinderen met autisme hetzelfde zijn, maar iedereen is anders.

Ik heb vooral veel nood aan structuur. Ik kan alles wat binnenkomt niet zo makkelijk filteren. Karen helpt daarbij. Na kerst kreeg ik een nieuwe leerkracht wis-kunde en dat liep in het begin wat moeilijk. Dan gaat Karen met hem praten. Soms word ik geplaagd in de refter, dan helpt Karen ook. Zij kan beter onder woorden brengen hoe ik me voel of waar voor mij het probleem zit. Klasgenootjes vragen wel eens wie Karen is en dat vertel ik dan. Zo beseffen ze ook beter dat er een reden is waarom ik me soms anders gedraag.” (TB)

© Jan Locus

▲ JEF NIJS

Eerste jaar middelbaar (Latijn)

12 jaar | *1998, Hasselt
Woont in Zichem
Is tevreden over zijn schoolresultaten.

“MIJN OUDERS VROEGEN ME THUIS WEG TE GAAN”

37 Het is al meer dan twaalf jaar geleden dat Fourat Ben Chikha ‘uit de kast’ kwam, maar het heeft hem getekend. “Ik kom uit een islamitisch nest met Tunesische roots. Stiekem hoopte ik op een dag samen met mijn vriend couscous te kunnen eten bij mijn ouders, maar dat bleek een illusie. Ik botste op een harde muur en mijn ouders hebben me zelfs gevraagd om thuis weg te gaan. Dat was natuurlijk zwaar, maar gelukkig heb ik er een positieve draai aan kunnen geven. Ik heb zelfs mijn scriptie geschreven over homoseksualiteit in de islam. En ik ben erin geslaagd een nieuw en intens leven op te bouwen. In die zin behoor ik tot een minderheid van allochtone homo’s. Voor asielzoekers geldt dat meestal ook. Ze hebben alles achtergelaten en hebben niets te verliezen. Daardoor zijn ze minder terughoudend. Maar de meeste allochtone homo’s hebben hier veel familie en vrienden die zich rigider opstellen. Ze zien het niet zitten om totaal te breken met hun omgeving. Helaas blijft homoseksualiteit in de meeste moslim-families not done. In het beste geval is er een soort ‘gedoogbeleid’, in alle stilte. Al hoeft het geen zwart-witsituatie te zijn, vaak is er wel een middenweg mogelijk. Toch blijft het moeilijk om die groep mannen te bereiken met onze acties.”

VALS VEILIGHEIDSGEVOEL

Als preventiewerker probeert Fourat Ben Chikha zo ruim mogelijk de boodschap uit te dragen dat veilig vrijen noodzakelijk is. “De meeste homomannen weten natuurlijk wel dat ze een condoom moeten gebruiken, maar toch merken we dat de norm wat vervaagt. Dankzij de succesvolle medicatie is hiv bijna een chronische ziekte geworden. Dat geeft veel mannen een vals veiligheidsgevoel. Maar dan denken ze alleen aan het medische aspect. Terwijl het psychologisch en sociaal een grotere impact heeft. De ziekte beheerst je leven, iedere dag. En toch blijft ze een taboe onder homo’s. Dat vind ik vreemd. Over het algemeen zijn homomannen vrij open van geest, maar op het gebied van hiv gedragen ze zich bijzonder terughoudend. Als we bij een rondvraag polsen of ze mensen kennen die besmet zijn, zeggen negen op tien van niet. Terwijl één op de twintig homomannen geïnfecteerd is. Dat is toch verbijsterend.” Er kan niet voldoende worden gesensibiliseerd. Uit recente cijfers van het Instituut voor Tropische Geneeskunde blijkt dat op ‘gewone’ holebifruiven ongeveer 2% van de homomannen besmet is, terwijl dat in seksclubs kan oplopen tot 15%. “Best frustrerend, als je ziet dat de condooms op zulke plaatsen net het minst zichtbaar zijn. Er zijn ook grote verschillen tussen de etablissementen. Op de ene plaats worden er 14.000

© Bob Van Mol

Fourat Ben Chikha werkt bij Sensoa: “Dankzij de succesvolle medicatie is hiv bijna een chronische ziekte geworden. Dat geeft veel mannen een vals veiligheidsgevoel.”

“ALS WE BIJ EEN RONDVRAAG POLSEN OF ZE MENSEN KENNEN DIE BESMET ZIJN, ZEGGEN NEGEN OP TIEN VAN NIET. TERWIJL ÉÉN OP DE TWINTIG HOMOMANNEN GEÏNFECTEERD IS. DAT IS TOCH VERBIJSTEREND.”

condooms per jaar besteld, op de andere 2.000. En dat terwijl er evenveel bezoekers zijn. Daarin schuilt voor ons nog een belangrijke uitdaging. Want hoe makkelijker je aan condooms kan geraken, hoe makkelijker mannen veilig zullen vrijen.” (SVDB)

▲ FOURAT BEN CHIKHA

Sociaal-cultureel werker

Preventiewerker homomannen bij Sensoa

30 jaar | *1980, Knokke-Heist

Ongehuwd

Woont in Aalst

Gelooft in de kracht van mensen om zichzelf te overstijgen.

Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin: "Ik geef toe dat ik vrij snel emotioneel betrokken raak bij verhalen van mensen."

© Bob Van Mol

“DAT IK EEN SOFTIE ZOU ZIJN, BESCHOUW IK ALS EEN TROEF”

Binnenkort is hij twee jaar minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. En in die twee jaar werd Jo Vandeuren al vaak met schrijnende situaties geconfronteerd. Mensen met een handicap die jaren moeten wachten op een persoonlijke assistentiebudget. Verpleegkundigen die hun job niet gedaan krijgen omdat er te weinig personeel is. Instellingen die wafels moeten verkopen om speciale projecten te financieren. Niet voor niets wordt dit beleidsdomein weleens een ‘bodemloze put’ genoemd.

38 “We staan voor immense uitdagingen en het lijkt wel of er nooit een einde zal komen aan al die noden. Maar vaak hebben die hun wortels in brede maatschappelijke fenomenen zoals de vergrijzing en de multiculturele samenleving. We kunnen niet zomaar alles oplossen door meer middelen in deze sector te pompen. En we hoeven ons ook niet schuldig te voelen omdat we niet alle zorgen van de wereld kunnen torsen. Al neemt dat niet weg dat er nog heel wat geïnvesteerd moet worden, nu en in de toekomst. Daar zal ik voor blijven vechten. Maar er is ook al veel groei geweest in de afgelopen jaren.”
“Middelen zijn niet heilig. Je moet er ook nog goed mee omspringen. Door mijn ervaring als OCMW-

voorzitter en als voorzitter van het ziekenhuis in Genk besef ik goed dat we efficiënter moeten leren werken met de middelen die er zijn. We kunnen deze sector natuurlijk niet vergelijken met een normaal bedrijf, maar toch moeten we onszelf kritisch durven bevragen en out of the box denken.”

Maar wat ben je met zo’n uitleg als er een hulpbehoevende mens voor je zit en smeekt om hulp? Dat is een moeilijke deontologische kwestie, weet Vandeuren. “Een tijdje geleden zat ik in het televisieprogramma *Volt*. Het ging over een man met een mentale handicap die er helemaal alleen voor stond. De journalist vroeg me wat ik nu concreet kon doen. Dan krimpt je maag letterlijk ineen. Maar je kan als politicus toch

niet op televisie verkondigen dat je deze man wel eventjes zult helpen? Terwijl er thuis honderden mensen met gelijkaardige problemen zitten te kijken. Als je een stevig beleid wil uitbouwen, dan moet dat structureel gebeuren, op lange termijn. Al begrijp ik best dat die ene mens, die recht tegenover me zit, daar weinig boodschap aan heeft. Dan kan je alleen maar aandachtig luisteren en tonen dat je oprecht ontroerd bent. En proberen je job zo goed mogelijk te doen.”

EMOTIONEEL BETROKKEN

Die ontroering stopt minister Vandeurzen nooit weg en dat heeft hem in het verleden zelfs het etiket van een softie opgeleverd. “Ik geef toe dat ik vrij snel emotioneel betrokken raak bij verhalen van mensen. Ik kan me goed inleven. Al zie ik tijdens mijn werk gelukkig niet alleen schrijnende, maar ook hoopvolle situaties. Ik heb bewondering voor de talloze vaders, moeders, vrijwilligers en professionals die elke dag hun steentje bijdragen aan ons aller welzijn. Er leeft enorm veel positieve energie in deze sector. Soms is het dan ook frustrerend om als minister voortdurend te moeten reageren op incidenten en dramatische situaties. Want ik ben ervan overtuigd dat die niet representatief zijn voor al het goede dat ik zie. Dat goede krijgt te weinig aandacht. Omdat het niet sexy of ‘nieuw’ genoeg is. Mochten al die journalisten eens een dagje met me meelopen, dan zouden ze zien dat ik nog elke dag verast kan worden. Dat ik een softie zou zijn, beschouw ik trouwens eerder als een troef. Het zorgt ervoor dat ik goed kan aanvoelen wat er leeft in de sector en dat

ik gemotiveerd ben om een aantal zaken te veranderen. Dat is het mooie aan deze job. Ik heb het gevoel dat ik iets concreets kan doen om deze samenleving een beetje beter te maken. Neem nu de gehandicaptenzorg. Ik ben ervan overtuigd dat we daar méér kunnen doen. Er moeten grondige hervormingen komen, onder meer om de zorg vraaggestuurd te maken. Ik besef dat er weerstand zal zijn, maar het kan echt beter. Ooit zullen die schrijnende situaties, zoals die man in *Volt* ze omschreef, niet of nauwelijks meer bestaan. Daar ben ik zeker van. Alleen zal helaas niet ikzelf, maar een van mijn opvolgers dat mogen meemaken.”

ROLMODEL MET BEPERKINGEN

Vandeurzen werkt niet alleen aan het welzijn van de Vlaamse bevolking, maar ook aan dat van hemzelf. Vorig jaar kwam hij positief in het nieuws met zijn nieuwste tijdverdrijf: joggen. “Ik probeer het vol te houden, al is het soms met meer goesting dan anders. *(lacht)*

“HET IS FANTASTISCH OM TE ZIEN HOE WORDT GEÏNVESTEERD IN PREVENTIE.”

Ik heb al vrij hectische periodes meegemaakt in mijn politieke carrière. Ik besef maar al te goed dat je moet investeren in je lichaam en dat je af en toe je hoofd moet leegmaken. Anders hou je de politiek niet vol. Maar ik moet toegeven dat er twee jaar geleden een wereld voor me is opengegaan. Het is fantastisch om te zien hoe er in Vlaanderen en op wereldschaal wordt geïnvesteerd in preventie. Een gezonde levensstijl heeft een enorme invloed op eventuele zorgbehoeften. Voldoende beweging en een evenwichtige voeding zijn cruciaal. Al wil ik mezelf zeker niet opwerpen als een rolmodel, ik ken mijn beperkingen.” *(lacht)* Maar er is natuurlijk meer dan enkel lichamelijk welzijn. Als minister van Welzijn wordt Vandeurzen ook geregeld geconfronteerd met zware ethische vragen, rond euthanasie bijvoorbeeld. Hij geeft toe dat dit moeilijke momenten kan opleveren. “Maar het stelt me net gerust dat ik alles in vraag blijf stellen. Als er een dag komt waarop ik bepaalde zaken als vanzelfsprekend beschouw, dan zou het misgaan. Want hét antwoord bestaat niet. Je mag nooit denken dat je de waarheid in pacht hebt. Ik ben van nature een nogal onrustig persoon en blijf dus altijd op zoek. Dat hoort ook zo als je jezelf scherp wil houden.” (SVD&B)

▲ JO VANDEURZEN

Licentiaat in de rechten

Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

53 jaar | °1958, Heusden

Gehuwd

Woont in Genk

Geloofd in de kracht van mensen.

© Elisabeth Noels

“IK ZAL OUDERS NOOIT VEROORDELEN”

39 “Ik kom uit een solidair en sociaal nest. Maar toen mijn broer stierf in een verkeersongeval zijn we als gezin min of meer uit elkaar gevallen. Ik heb de bindende factor – het gezinsgevoel – toen erg gemist. Misschien heeft dat geleid tot mijn beslissing om gezinsbegeleidster te worden. Ik zie hoe we collectief mensen in de steek laten. Omdat ze niet kunnen meedraaien in deze veel-eisende wereld. Omdat niet iedereen dezelfde slagkracht heeft. Omdat opvoeden niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Maar elk kind heeft recht op een gezin, een warm

© Jan Locus

nest, een thuis. Sinds de geboorte van mijn zoontje ben ik een stuk gevoeliger geworden. Met sommige situaties heb ik het erg moeilijk. Toch zal ik de ouders nooit veroordelen. Iedereen verdient namelijk een tweede kans.” (MB)

▲ NELE VAN HULLE

Orthopedagogie (UGent en K.U.Leuven)

Coördinator en gezinsbegeleider bij CKG Het Open Poortje Waasland in Sint-Niklaas

*38 jaar | *1973, Sint-Truiden*

Woont samen met Pascal en zoontje Arne (16 maanden)

Woont in Assebroek

Voelt al haar hele leven de nood om het op te nemen voor de meest kwetsbare mensen. In het bijzonder kinderen.

EEN ANDERE VORM VAN RIJKDOM

40 “Ik ben aangesteld door minister Vandeurzen in het kader van het plan ‘Werk maken van werk in de zorgsector’. De toekomstplanning van het aantal gezondheidsmedewerkers heeft me altijd aangesproken, ook toen ik nog directeur verpleegkunde in het UZ Leuven was. Als we niets zouden doen, zou er een tekort aan arbeidskrachten ontstaan. Daarom hebben we campagnes opgezet. We moeten met een duidelijke en sterke boodschap naar buiten komen.”

“Verpleegkunde staat bekend als een knelpuntberoep, maar het beroep zit weer in de lift. En dat is nodig. De evolutie van de zorg, met alle technische innovaties, creëert bijkomende vacatures in de instellingen. Want er gaan ook veel mensen met (brug)pensioen in de sector. In een ziekenhuis hebben patiënten dag en nacht zorg nodig. Dat vergt dus veel personeel. Verpleegkundigen oefenen echt een heel mooi en fijn beroep uit. Je moet verpleegkundige worden omdat je het graag doet en er de zin van begrijpt. Er is ook een waaier van mogelijkheden in ons beroep. Onze professie heeft veel verschillende gezichten. Jammer dat zoveel mensen een stereotiep beeld van onze job hebben.”

VERPLEEGKUNDE ZIT IN DE LIFT

“De kracht van verpleegkunde is een fijn samenspel van EQ en IQ. Als verpleegkundige heb je een goede dosis intelligentie nodig, omdat je de verantwoordelijkheid hebt over een aantal patiënten. Je moet uiteraard alert zijn voor de fysieke symptomen maar ook voor de psychische, sociale en ethische signalen die patiënten geven. Je hebt je deskundigheid en het intermenselijke contact nodig om goed te observeren, om verbanden te leggen tussen je observaties en om hierover professioneel te communiceren met collega’s, artsen en andere gezondheidszorgwerkers.”

“Daarnaast kun je maar verpleegkundige worden als je je werk met plezier doet. Je moet ook durven open te staan voor patiënten. Je staat als mens tussen de mensen met alles wat je hebt. Op die manier kan je zelf ook heel veel terugkrijgen. Het geeft je de kracht om een goede verpleegkundige te zijn.”

“Ikzelf heb eigenlijk niet lang moeten nadenken om verpleegkundige te worden. Die gedrevenheid zat ergens in me, omdat ik graag met mensen omga. Om dat aspect kun je gewoon niet heen. Daarnaast denk ik dat je ook een blijvende interesse in gezondheidszorg moet tonen. Mocht ik opnieuw voor de keuze staan, dan zou ik dezelfde beslissing nemen, omwille van de vele mogelijkheden. Je kan in deze job een pak interessante ervaringen opdoen. Door mijn job heb ik ook voor een stuk leren leven. Ik heb een andere vorm van rijkdom uit mijn werk gepuurd. Door de

© Stephan Vanfieteren

Eleonora Holtzer is ambassadeur zorgberoepen: “Je moet verpleegkundige worden omdat je het graag doet en er de zin van begrijpt.”

“DE MENSEN IN DE ZIEKENKAMER ZIJN MANNEN EN VROUWEN MET DEZELFDE DROMEN EN VERLANGENS ALS JIJ.”

confrontatie met mensen vertaal je hun verhaal naar je eigen leven. Overigens, als je dag na dag zieke mensen ontmoet, dan beseft je ook wat de echte waarden zijn in het leven. Regelmatig dacht ik als ik bij patiënten kwam: ‘Ik had dat ook kunnen zijn.’ De mensen in de ziekenkamer zijn soms mannen en vrouwen met dezelfde dromen en verlangens. De rijkdom van dit besef komt als je op zoek gaat naar dieperliggende contacten met mensen, op welke afdeling van het ziekenhuis je ook staat.” (sv)

▲ **ELEONORA HOLTZER**
Bachelor en master verpleegkunde
Ambassadeur zorgberoepen en coördinator gezondheidszorg associatie K.U.Leuven
54 jaar | °1957, Roosendaal (Nederland)
Gehuwd
Woont in Herent
Geloof in de toekomst van de verpleegkunde.

DE INTEGRATIESYMFONIE

Tevona biedt personen met een verstandelijke handicap mogelijkheden op het vlak van wonen, dagactiviteiten en vrije tijd. In de Tevona-band leren personen met een verstandelijke handicap een muziekinstrument spelen, onder begeleiding van Ingrid Wijnen. Zij is sinds de start in 1984 de drijvende kracht achter de dertigkoppige muziekband.

41 De afgelopen jaren trad de Tevona-band op met onder andere Koen Crucke, Lisa Del Bo en Günther Neefs. Ingrid vertelt over hoe het begon: “Ik was net afgestudeerd en een kennis zei me dat de directeur van het Tevona-centrum ‘iets met muziek’ wilde doen voor de volwassen bewoners met een verstandelijke handicap. Hij wist nog niet hoe of wat. In die tijd was er niet veel werk, dus greep ik deze kans met beide handen. Ik was jong, net afgestudeerd en onervaren. In het eerste jaar combineerde ik interims in het onderwijs met wekelijkse verkennende sessies bij Tevona. Na een jaar kreeg ik de kans om voltijds te beginnen bij Tevona. Ik kreeg er carte blanche. De toenmalige directeur was gedreven en kunstminnend. We hadden het geluk dat in die tijd iedereen de mond vol had van integratie en normalisatie van personen met een handicap. Stilaan durfden we personen met een handicap ‘laten zien!’”

KWALITEIT EISEN

In het begin was de band nog geen echte band. Ingrid gaf de bewoners ‘muziekbeleving’: een kennismaking met alle facetten van de muziek, zingen, bewegen, een eenvoudig instrument spelen. Aanvankelijk speelden ze op Orff-instrumenten, melodische slagwerkinstrumenten die niet veel eisten van de muzikanten. “Je kan er snel resultaat mee boeken, dat is bemoedigend. Maar onze eerste optredens kenden een wisselend succes. We werden niet altijd even enthousiast onthaald. Toen vroegen we ons af of we te kinderachtig waren. Boden we niet genoeg kwaliteit? We besloten dat het beter moest.” Vaak reageerden mensen met een schouderklopje. “Goed gedaan... voor mensen met een handicap.” Maar Ingrid wilde de lat niet lager leggen omdat de muzikanten een handicap hadden. Tegelijk speelde in haar achterhoofd de vraag of ze van haar muzikanten evenveel mocht verwachten als van muzikanten zonder een beperking. Ingrid: “We hebben dan gekken wie onze getalenteerde muzikanten waren. Verrassend genoeg bleken dat niet noodzakelijk de mensen te zijn met een lichte verstandelijke handicap. Hen hebben we een opleiding aangeboden die vergelijkbaar is met die in een muziekacademie. We stapten af van de eenvoudige slagwerkinstrumenten en lieten elke muzikant een instrument kiezen.” De dirigente eiste ook steeds meer van de muzikanten: 100% concentratie, de muziek moest zo goed mogelijk zijn. “Dat was in het begin confronterend. Het legde de nadruk op hun beperkingen. Nu evalueren we na elk optreden wat er fout liep en hoe het beter kan.”

SCHOUDERKLOPJE VAN EEN BV

De veeleisende aanpak werpt vruchten af. Ingrid vindt het fijn dat ook bekende zangers de kwaliteit van Tevona appreciëren. “Bij het optreden van Günther Neefs gaf de zanger een van de muzikanten een stevige schouderklop. Je zag die man letterlijk groeien, schouders achteruit, borst vooruit, en hij keek rond met een blik die zei: ‘Heb je dat gezien?’ Daar doen we het voor. We willen dat onze mensen fier zijn op zichzelf.” Gevraagd naar haar motivatie om zich te blijven inzetten voor deze job, moet Ingrid in eerste instantie

DE DIRIGENTE EIST STEEDS MEER VAN DE MUZIKANTEN...

Ingrid Wijnen: "We eisten ook steeds meer van de muzikanten. Dat was confronterend. Het legde de nadruk op hun beperkingen."

het antwoord schuldig blijven. "Het is voor mij allemaal normaal geworden. In het begin was ik blij dat ik werk had. Ondertussen is muziek voor iedereen toegankelijk maken mijn drijfveer geworden." Zou het eenvoudiger zijn om les te geven in het reguliere muziekonderwijs? Daar twijfelt Ingrid aan. "Mijn leerlingen hangen altijd aan mijn lippen. Je ziet dat ze gemotiveerd zijn en willen bijleren. Ze kijken op naar hun begeleiders. Wanneer we optreden, kennen de muzikanten hun stukken zo goed dat ze zonder stress kunnen spelen. Dan wordt zo'n avond een feest. De directie en mijn collega's staan ook volledig achter de band. En – ook belangrijk – mijn man steunt mij. Hij komt zelfs helpen bij optredens."

BOND ZONDER NAAM

Wat geeft het meeste voldoening? Die ene moeilijke noot die plots juist zit in de repetitie of een groot concert met een bekende Vlaamse zanger? "Beide," zegt Wijnen, "én aandacht hebben voor wat belangrijk is voor elke individuele muzikant. Zo vindt de ene het belangrijk een 'veilig' plekje te hebben om haar instrument uit te pakken. Een ander moet en zal me voor elke repetitie komen begroeten in mijn kantoor. Dat is allemaal zo vanzelfsprekend dat ik er niet meer bij stilsta. De muzikanten die ook sporten, willen dat ik kom kijken naar de Special Olympics. Dat doe ik

"MUZIEK VOOR IEDEREEN TOEGANKELIJK MAKEN, IS MIJN DRIJFVEER GEWORDEN."

met plezier. Nog anderen willen koste wat het kost met mij dansen op het jaarlijkse bal. Ook voor minder fijne dingen is er ruimte. Als iemand ergens mee zit, maken we tijd voor een babbeltje. Anders staat hun hoofd niet naar muziek. Het is door de jaren heen een deel van mezelf geworden, ik zie het bijna niet als een job." Ingrid vindt het niet makkelijk haar motivatie onder woorden te brengen, maar onlangs las ze in een boekje van Bond zonder Naam toch twee spreuken die haar op het lijf geschreven waren. 'Als je iets met passie doet, doe je dat graag en meestal goed' en 'wat de moeite waard is, is veel moeite waard'. "Dat klopt helemaal", zegt Ingrid. "Ik steek veel energie in de band, maar het loont zeker en vast de moeite." (LVB)

▲ INGRID WIJNEN

Aggregaat muzikale opvoeding

Dirigent Tevona-band

*50 jaar | *1961, Tongeren*

Gehuwd

Woont in Tongeren

Droomt van een groot concert met een orkest van mensen met een handicap uit het hele land.

“MIJN BEROEP IS EEN DEEL VAN MEZELF”

42 “Ik heb me nooit de vraag gesteld waarom ik dit werk doe. Ik zou willen zeggen dat het een keuze was, maar zelfs dat is het niet geweest. Op mijn achttiende wilde ik vertaler-tolk worden, Italiaans-Nederlands. Ik wilde naar het land waar mijn moeder vandaan kwam: Italië. België was te klein voor mij. Dacht ik. Ik ben niet naar Italië vertrokken. Misschien omdat mijn moeder me liever dicht bij haar had. Misschien omdat ik zelf voelde dat ik iets anders moest doen. In ieder geval, niet lang daarna ging ik in Leuven politieke en sociale wetenschappen studeren.”

“AMBITIE EN PASSIE IS IETS WAT IN JE ZIT. IETS WAARAAN JE NIET KAN ONTSNAPPEN. HET DWINGT JE TE DOEN WAARVOOR JE GEBOREN BENT. HET IS STERKER DAN JEZELF.”

Bea Cantillon: “Klaarstaan als de dingen zich aandienen. En daar dan iets mee doen. Dat is het leven.”

“Ik ben nog steeds gefascineerd door internationale economie en beleid. Mijn thesis schreef ik over de Italiaanse communistische partij. En toen ik afstudeerde, vroeg Herman Deleecq (de bezieler van het Centrum voor Sociaal Beleid aan de Universiteit Antwerpen, nvdr) me om voor hem te werken. Ik weet nog steeds niet waarom ik toen ‘ja’ gezegd heb. Of toch wel: mijn man heeft me aangemoedigd. Ik was op dat moment namelijk helemaal niet bezig met de Belgische sociale zekerheid.” (lacht)

“Ik ben geen pessimist. Ook al hebben we de afgelopen dertig jaar nauwelijks vooruitgang geboekt bij het terugdringen van de armoede. Het probleem met armoede is dat het zichzelf reproduceert. Ongelijkheid is er een onlosmakelijk deel van. De armen krijgen minder kansen. Arme ouders maken arme kinderen. De meest kwetsbare mensen worden altijd genadeloos getroffen: alleenstaande moeders, zieke ouderen, kleine kinderen.”

JE KANSEN GRIJPEN

“Achteraf kan ik wel een paar redenen bedenken waarom ik van sociaal onrecht, sociale bescherming en armoede mijn levenswerk heb gemaakt. Mijn vader was een kleine zelfstandige – hij was houtmakelaar – een beroep dat door de internationale economie en de nieuwe technologieën overbodig is gemaakt. Hij was de enige kostwinner. Toen ik achttien was, kreeg hij een hartaanval. Maanden van revalidatie volgden. We hadden nauwelijks een inkomen. Nee, we hebben niet in armoede geleefd. Maar het heeft me wel doen beseffen dat zelfstandigen nauwelijks beschermd zijn in België.”

“Toch denk ik niet dat ik al die keuzes zelf gemaakt heb. Meer nog, ik geloof niet dat we veel kiezen. We denken dat we keuzes maken, terwijl we meedrijven op de golven van het leven. De dingen die we doen, zitten al in ons. Mijn beroep is een wezenlijk deel van mezelf, er is geen keuze aan te pas gekomen. Om dezelfde reden heb ik ook nooit toekomstplannen gemaakt, ze zijn nutteloos. Als het anders loopt, ben je teleurgesteld. Ik vind het belangrijker klaar te staan als de dingen zich aandienen. En dan je kansen grijpen. Dat is het leven.” (MB)

▲ BEA CANTILLON

Politieke en sociale wetenschappen aan de K.U. Leuven en Universiteit Antwerpen
Professor Sociaal Beleid en directeur van het Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleecq (Universiteit Antwerpen)

55 jaar | 1956, Wilrijk

Gehuwd, moeder van Elisabeth en Peter

Woont in Mortsel

Maakt nauwelijks plannen in het leven.

© Jan Lucus

“ER IS NIKS MIS MET ZIGEUNERS”

43 “In Antwerpen leven zo’n 7.500 Roma. Ze komen uit de Balkan en Oost-Europa en zijn bijna allemaal naar hier gekomen omdat ze in hun eigen land gediscrimineerd werden. Daar leven ze in de marge van de maatschappij en krijgen ze nauwelijks kansen om zich te ontwikkelen. Maar ook hier zijn Roma niet altijd welkom. Het probleem ligt bij beide groepen. Zowel de Roma zelf als de Vlamingen zijn niet altijd even bereid om elkaar tegemoet te komen. De Roma-cultuur is voor velen een gesloten boek.”

“Roma zijn ook vaak beschaamd om te zeggen dat ze zigeuners zijn. Alsof daar iets mis mee is! Maar ze voelen de hete adem van de vooroordelen in hun nek. Deze groep mensen heeft – nog meer dan andere allochtonen in België – nood aan de juiste begeleiding. Op alle vlakken: onderwijs, huisvesting, welzijn, hygiëne, gezondheid en sociale integratie.”

“Vaak willen de Roma hun traditie behouden. Ze leven volgens eeuwenoude tradities. Vooral de ouderen zien die niet graag veranderen: geen prioriteit voor onderwijs, dochters die niet mogen verder studeren, zonen die meteen moeten gaan werken en voor de ouders zorgen. Maar je kunt je traditie en rituelen behouden en toch meestappen in de moderne samenleving. De laatste tijd ben ik weer hoopvol. Ik zie jonge Roma – die hier geboren zijn en de taal spreken – die moderner zijn dan hun ouders. Voor hen zijn integratie en onderwijs belangrijk. En dat willen ze aan hun kinderen meegeven.” (MB)

▲ SAIT SEHERSIJAN

Voorzitter van de Unie van Roma in België

Studeerde filosofie aan de universiteit van Skopje

50 jaar | *1961, Skopje (Macedonië)

Gescheiden

Zet zich als Roma al dertien jaar in voor een betere integratie van Roma in België.

MOMENT DE GLOIRE

44 De acteurs en actrices van Theater Stap waren vorig jaar opgemerkt talent op de rode loper van het filmfestival van Cannes voor hun aantreden in de film *En waar de sterre bleef stille staan* van Gust Van den Berghe. Dat gloriemoment verdiende in dit nummer een glamoureuus groepsportret.

Van links naar rechts: Cathérine Springuel, Marc Wagemans, Seppe Fourneau, Nancy Schellekens, Ann Dockx, Guy Dierken en Els van Gils. Met dank aan Theater Stap, Jolien Moelans, Lars Janssen, Ingrid Van Den Bergh

© Stephan Vanfleteren

“DE CHIRURG ZEI DAT HET EEN MOOI GEZWEL WAS”

“Ik was altijd zo opgewekt en vrolijk”, zegt Margje Vereycken (24). “Mensen kenden mij niet anders dan lachend, maar plots was ik voortdurend moe en somber. Het leek er zelfs op dat ik nooit meer echt wakker werd. Ik wilde altijd maar slapen en als ik toch op was, voelde ik me zo loom.”

45 Omdat die chronische vermoeidheid gepaard ging met hoofdpijn en hormonale problemen ging Margje uiteindelijk naar de huisarts. Die nam de symptomen ernstig, maar kon de puzzel niet helemaal oplossen. “Hij vermoedde dat het een bijwerking was van de pil. Ik kreeg een andere pil, maar dat hielp niet. Het werd eigenlijk alleen maar erger. Het was duidelijk dat ik naar een specialist moest. Maar het is niet zo vanzelfsprekend om een specialist aan te spreken met vage klachten. Ik werkte op dat moment als diëtist in een ziekenhuis, misschien dat de stap daardoor minder groot was. Ik kon tijdens mijn werkuren een afspraak maken en ook bloed laten nemen.” “Daar had ik misschien geluk mee, maar het maakte de ziekte natuurlijk niet minder overheersend. Ik was er voortdurend mee bezig en kon me nog maar moei-

lijk concentreren op andere zaken. Doodop was ik, en bang. Vooral omdat ik mezelf niet meer herkende. Ik had me nog nooit zo langdurig moe en suf gevoeld. Ik had geen idee wat er aan de hand was.” “Het eerste gesprek met de specialist bracht niet veel rust. Integendeel. Toen hij suggereerde dat er wel eens iets op mijn hersenen zou kunnen drukken, raakte ik in paniek. De diagnose verklaarde veel, maar hier had ik natuurlijk geen rekening mee gehouden. Bovendien wist ik eigenlijk nog steeds niks. Zonder hersenscan bleef er veel onduidelijk. Op mijn werk kon ik snel een MRI van mijn hoofd laten nemen, maar op de volgende consultatie met de specialist moest ik drie weken wachten.” “In die drie weken deed ik wat bijna iedereen van mijn generatie zou doen, denk ik: ik zocht informatie via Google. Je wil natuurlijk weten wat er mis is en met een halve diagnose kun je op het net wel een en ander opsporen. Maar een aanrader is het niet! Ik vond vooral verhalen van patiënten bij wie ook ‘iets op de hersenen drukte’ en die zagen het helemaal niet meer zitten. De meesten hadden dan ook nog maar weinig perspectieven. Eigenlijk kwam ik alleen maar onge nuanceserde verhalen en ellende tegen en dus kreeg ik de schrik van mijn leven te verwerken. Als ik het internet moest geloven, had ik namelijk een levensbedreigende hersentumor met onvruchtbaarheid en verlies van het gezichtsvermogen tot gevolg. Een verschrikkelijk vooruitzicht.” “Dat internet, je hebt er uiteindelijk niks aan. Ook de vragen over kinderloosheid die her en der op internet-fora aan bod kwamen, werden naar mijn gevoel vaak veel te sentimenteel en – sorry dat ik het zo direct zeg – nogal ‘lomp’ behandeld. Nergens vond ik duidelijke informatie. Geen heldere artikelen met statistieken of grafiekjes. Meestal ontbrak zelfs de bronvermelding. Ik wilde terstond een zelfhulpgroep oprichten: een website met concrete verhalen en heldere informatie. Ik dacht dat zo iets meer mensen zou kunnen helpen. En dat denk ik nog steeds, maar sinds ik weer gezond ben, wil ik er niet meer mee bezig zijn. Stom misschien, want zo redeneren ongetwijfeld meer mensen.

© Elisabeth Noels

Margje Vereycken onderging hersenchirurgie: "Ik sta anders in het leven."

En op die manier zal er wellicht nooit een site met nuttige informatie worden gemaakt."

GOEDAARDIG GEZWEL

Het slechtst denkbare scenario bleek een wat al te pessimistische inschatting. De scan liet zien dat er op de hypofyse geen carcinoom, of kwaadaardig gezwel zat, maar een prolactinoom. Dat is een adenoom, een goedaardig gezwel dat wel vaker voorkomt en doorgaans goed te behandelen valt. Als het niet behandeld wordt, zorgt het er echter voor dat de patiënt onvruchtbaar is, omdat de hypofyse onder invloed van het prolactinoom te veel zwangerschapshormonen afscheidt. Het gezwel drukt ook op de onderkant van de hersenen, met name op het gezichtscentrum. Gezichtsverlies en zelfs blindheid zijn veelvoorkomende complicaties bij een onbehandeld prolactinoom. Wordt het adenoom nog groter, dan is het zelfs levensbedreigend."

"Eigenlijk valt er goed te leven met zo'n prolactinoom. Er bestaan verschillende medicijnen die het gezwel goed onder controle kunnen houden, maar die moet je wel levenslang nemen. Dat is iets wat de meeste patiënten er graag voor over hebben. Ik ook. Alleen verdroeg ik de medicatie niet."

"De behandeling was in mijn geval trouwens een ramp. Of beter, de eerste behandeling was een compleet fiasco. Ik kreeg de allerhoogste toegelaten dosis. Later bleek dat die nog verkeerd berekend was ook. Ik kreeg een hoeveelheid die voor een meisje van

"JE DENKT NIET METEEN DAT JE EINDE NADERT. ALS PLOTS BLIJKT DAT JE MEDISCHE SITUATIE WEL LEVENSBEDREIGEND IS, DAN STAAT JE WERELD OP ZIJN KOP."

22 maar moeilijk te verteren valt. Aanvankelijk vertrouwde je natuurlijk je behandelende arts, maar ondertussen viel ik wel regelmatig flauw, kreeg ik hartkloppingen, flauwtes, verloor ik mijn eetlust en kon ik alleen nog slapen. Ik had bovendien continu gezelschap nodig omdat ik het alleen niet meer vertrouwde. Dat was ongelooflijk griezelig. En dan was er nog het besef dat ik de medicatie mijn hele leven zou moeten nemen. Dat was geen optie! Ik ben er na twee weken mee gestopt. Dat hielp. Ik keerde terug onder de levenden, maar ook de symptomen waren er onmiddellijk weer."

HERSENCHIRURGIE

Vervolgens werd Margje opnieuw doorverwezen naar specialisten. De juiste, deze keer: een gespecialiseerde endocrinoloog, een fertilitateitsarts en een oogarts. Het probleem bleef echter ongewijzigd. Ook in een veel lagere dosis verdroeg ze de gebruikelijke medicatie niet. Zelfs al nam ze de kleinst mogelijke hoeveelheid, ze kon niet meer normaal functioneren. De oplossing? Hersenchirurgie."

"Dat was weer schrikken, maar ik vond het nieuws wel zo sensationeel dat ik het aan iedereen wilde vertellen.

Hersenchirurgie! Ik probeerde er luchtig over te praten, maar vond het een eng vooruitzicht. Ik was bang voor de operatie. Een andere mogelijkheid was er echter niet. Ik kon niet leven met de normale behandeling, zonder behandeling ging het ook niet en ik moest verdorie verder! Ik wilde dit hoofdstuk afsluiten, dus er was geen andere weg.”

“In het VUB-ziekenhuis in Jette kreeg ik goede dokters. Een begrijpende professor en een vertrouwenwekkende hersenchirurg. Die chirurg was trouwens Franstalig. Hij sprak goed, maar wel heel grappig Nederlands. Tijdens het eerste consult concludeerde hij op een gegeven moment dat ik om een operatie

kwam ‘vragen’. Nu ja, zo graag wilde ik het nu ook weer niet. Het was mijn enige optie! Maar ondanks die minimale communicatieprobleempjes heeft hij me de juiste operatie ‘gegeven!’”

“Tijdens zo’n ziekenhuisopname leer je je kleine kantjes kennen. Je zou denken dat je je helemaal overgeeft aan de goede zorgen van het medische team, dat je tot alles bereid bent, zolang ze je maar beter maken. Maar toen ze een plukje haar weg wilden scheren om een elektrode op mijn hoofd te kleven, heb ik dat gewoonweg geweigerd. Het was me niet verteld dat ik kaal naar huis zou gaan. De assistent moest de chirurg bellen en die besloot dat het met een elektrode minder ook wel zou gaan. De scan bleek overigens goed gelukt. Het gezwel was goed te zien en de chirurg zei dat het een ‘mooi adenoompje’ was. Toen wist ik dat het zou lukken.”

IK LAAT ME NIET MEER DOEN

De operatie verliep zonder problemen. Op dit moment is alles normaal en de verwachting is dat Margjes klachten niet meer zullen terugkeren, al blijft het natuurlijk afwachten.

“Het adenoom was maar acht millimeter, maar het heeft een enorme invloed op mijn leven gehad. Eigenlijk nog steeds. In ruim 90% van de gevallen volstaat het om twee keer per week een kwart pilletje te nemen. Al is het een vrij makkelijk te verhelpen aandoening, bij mij lag dat net even anders. Het beheerste mijn leven, terwijl de aanvankelijke symptomen dat helemaal niet deden vermoeden. Ik was vermoeid en had hoofdpijn. Vervelend natuurlijk, maar je denkt niet meteen dat je einde nadert. Als plotsklaps blijkt dat je medische situatie wel levensbedreigend is, dan staat je wereld op zijn kop.”

“Nu het adenoom weg is, sta ik anders in het leven. Ik ben gelukkig weer net zo vrolijk en opgewekt als vroeger, maar ik merk dat ik veel minder moeite heb om voor mezelf op te komen. Ik laat me niet meer doen, zeg veel sneller dat iets me niet zint en neem veel gemakkelijker drastische beslissingen. Mijn geluk is heel belangrijk voor me geworden. Ik wil geen energie meer steken in negatieve gedachten en zal nu makkelijker knopen doorhakken om mijn wereldje leuker te maken. Want morgen kan het allemaal gedaan zijn. En je wil toch niet sterven met spijt om keuzes die je niet hebt gemaakt?” (MDR)

▲ **MARGJE VEREYCKEN**
 Bachelor voedings- en dieetkunde
 Diëtist

24 jaar | °1987, Antwerpen
 Alleenstaand
 Woont in Antwerpen
 Geloofd in de goede afloop.

© Bob Van Mol

Margje Vereycken: “Je wil toch niet sterven met spijt om keuzes die je niet hebt gemaakt?”

“RECHT NAAR HET RAVIJN EN TERUG”

46 Haar zus Veerle werd in 1977 voor het eerst opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis. Sindsdien doorliep ze een typisch parcours van opnames, beterschap en nieuwe opnames. Ze is chronisch ziek. Maar Kristien Hemmerechts herinnert zich nog goed de beginperiode. “Het was een verwarrende en zelfs traumatiserende tijd. Mijn zus en ik hadden een hechte band, maar die opname heeft haar veranderd. Ik herinner me nog precies hoe ik door een van die klinieken liep, in Kortenberg. Dat was voor mij het beeld van de hel: eindeloze gangen met daarin allemaal mensen die dwangmatig rondliepen en zaten te schudden. Er werd toen veel Haldol voorgeschreven, een psychoseremmer. Die heeft als neveneffect een bewegingsdwang, dus al die patiënten zaten daar als opgewonden popjes. En daar zat mijn zus dan tussen. Ik begreep dat niet.” “Ik heb me vaak afgevraagd – zelfs nu nog – of het niet anders had gekund. Heel wat mensen gaan soms over de grens van normaal gedrag. Maar misschien komen ze ook weer tot rust. Vandaar dat het belangrijk is om er vroeg bij te zijn. Om gewoon eens te vragen wat er aan de hand is. Misschien kan je iemand met een aantal gesprekken weer op het juiste spoor zetten. Zulke mensen zitten helemaal vast in een negatief patroon, alsof ze recht naar het ravijn lopen. Als buitenstaander kan je hen soms iets anders laten zien. Hen vastpakken en in de andere richting doen lopen. Zodat ze niet in het ravijn belanden.”

“Me helemaal verzoenen met Veerles lot? Nee, ik denk niet dat het ooit lukt. Er valt ook zo moeilijk over te praten. In ons gezin natuurlijk wel, maar met buitenstaanders niet. Ik probeer het zelfs niet meer. En daarnaast is er altijd het gevoel dat je tekortschiet. Ik kan van mezelf niet zeggen dat ik een goede zus ben voor Veerle. Haar noden zijn bodemloos. Ik slaag er niet in die enorme leegte te vullen. Maar als ze me vertelt met hoeveel warmte en liefde de artsen haar omringen, dan denk ik vaak: chapeau.”

KENNIS UITDRAGEN

Kristien Hemmerechts is meter van *Te Gek!?*, een project dat psychiatrische problemen uit de taboesfeer wil halen. “Dat heeft mij als persoon geholpen. Ik heb veel mensen ontmoet die in gelijkaardige situaties zitten, waardoor ik me minder alleen begon te voelen. En ik voel ook een grote dankbaarheid van de patiënten. Ze voelen zich vaak vergeten door de maatschappij, dus zijn ze blij als iemand het voor hen opneemt. Bovendien krijg ik de kans om met heel wat psychiaters en therapeuten te praten, waardoor ik eindelijk een beter beeld heb gekregen van hoe het allemaal in elkaar zit. Dat wil ik uitdragen, want er is een enorme honger naar kennis. Na lezingen word ik bestookt met vragen

© Bob Van Mol

Kristien Hemmerechts is meter van *Te Gek!?*:
“Ik voel een grote dankbaarheid van de patiënten.”

“HEEL WAT MENSEN GAAN SOMS OVER DE GRENS VAN NORMAAL GEDRAG. MAAR MISSCHIEEN KOMEN ZE OOK WEER TOT RUST. VANDAAR DAT HET ONTZETTEND BELANGRIJK IS OM ER VROEG BIJ TE ZIJN.”

over psychose, neurose, schizofrenie en borderline. Intussen weet ik daar het een en ander over, maar ik ben natuurlijk geen psychiater. Al lijkt het soms of ik dan therapie zit te geven.” (*lacht*) (SVDB)

▲ KRISTIEN HEMMERECHTS

Germaanse filologie

Schrijver en docent

55 jaar | *1955, Brussel

Gehuwd

Woont in Berchem

Wordt gelukkig van bij haar kleinkinderen te zijn.

“VOOR MENSEN ZORGEN ZIT IN MIJN GENEN”

Irena Arentowicz stond als mantelzorger haar moeder en schoonmoeder bij in hun laatste levensjaren. Nadien bood ze zich als vrijwilliger aan bij het woon- en zorgcentrum Heiderust in Genk. Ondertussen is ze er al zes jaar in de weer om de bewoners te helpen bij hun dagelijkse bezigheden.

47 Wanneer we binnenkomen, is Irena drankjes aan het uitdelen. De ene wil grenadine, de andere bruiswater, nog een ander fruitsap. Een blinde man vraagt of Irena hem terug naar zijn kamer wil brengen. Hij wil bij zijn vrouw zijn, die tv aan het kijken is. Irena rijdt de vrolijke oude man met de donkere bril in zijn rolstoel naar de kamer. Zijn echtgenote lacht, ze is blij wanneer Irena zegt dat haar man bij haar wil zijn. Wanneer Irena de kamer verlaat, wordt ze hartelijk bedankt. “Dat geeft zo’n goed gevoel”, zegt Irena.

“HET IS EEN GAVE OM TE ZIEN WAT MENSEN NODIG HEBBEN. DAT LEER JE NIET ALLEMAAL OP SCHOOL.”

“We worden er niet voor betaald, maar dat wil ik ook niet. Daar doe ik het niet voor.” Zelfs wie het niet meer gezegd kan krijgen, wil toch aan Irena laten weten dat ze geapprecieerd wordt. Een dementerende man wenkt haar dichterbij, en streelt haar wang. Irena doet de kleine dingen die het verschil maken. De blinde man smeert graag extra confituur op z’n boterhammen, maar krijgt daar nogal plakkerige handen van. Irena zorgt dan voor een vochtig doekje op zijn tafel om zijn handen af te wassen. “Bij een dansavond kom ik ook graag helpen”, vertelt Irena. “Laatst danste ik met Jetje. Jetje heeft een hersenbloeding gehad, en de helft van haar lichaam is verlamd. Maar in haar andere arm heeft ze nog zoveel kracht dat ze de dans kan leiden. Je ziet haar dan echt genieten. Sommige vrouwen beginnen te huilen bij een slow, omdat ze er vroeger met hun man op dansten. Dan troost ik hen.” Volgens Irena is het een gave om te zien wat mensen nodig hebben. “Dat kan je niet allemaal leren op school. Onlangs zag ik bewoners terugkomen van een uitstap. Een vrouw-tje kwam met de rolstoellift uit de bus en ik zag dat de elastieken van haar kousen de bloedsomloop afsneed. Ik heb dan meteen de kousen naar beneden getrokken.”

VAN MANTELZORGER TOT VRIJWILLIGER

Toen Irena als vrijwilliger startte in woon- en zorgcentrum Heiderust kon ze al bogen op heel wat ervaring

in de zorg voor ouderen. Ze verzorgde haar moeder en haar schoonmoeder in de laatste jaren van hun leven. “Zorgen voor anderen zit in mij. Het is mijn missie. Ik ben ooit begonnen aan de studie verpleegkunde, maar heb afgehaakt toen mijn moeder ziek werd en ik zag dat het huishouden thuis niet vlotte. Ik ben dan op een kantoor dicht bij huis gaan werken en runde daarnaast het huishouden. Toen mijn moeder heel ziek werd, ben ik gestopt met werken om voltijds voor haar te zorgen.” Veertien jaar lang was Irena mantelzorger voor haar moeder die aan diabetes leed, tot aan haar overlijden een paar jaar geleden. “De dokter vond dat ik dat heel goed deed, stervensbegeleiding. Ik nam regelmatig de foto van mijn overleden papa erbij en zong de Poolse wiegeliedjes voor haar die zij voor ons zong

© Janlocus

Irena Arentowicz, vrijwilligster in woon- en zorgcentrum Heiderust: "Ik weet niet of het mag, maar ik ben fier op mezelf dat ik als mantelzorgster mijn moeder en schoonmoeder verzorgd heb."

toen we kind waren. Ik moedigde haar aan om te vechten. Maar op een bepaald moment heb ik moeten zeggen: 'laat maar los, mama'. Even dacht ik nog dat ze erdoor kwam, maar ze had gewacht op een teken van mij om het leven los te laten." Dan aarzelt Irena even. "Ik weet niet of het mag, maar ik ben fier op mezelf. Fier dat ik mijn moeder en schoonmoeder heb kunnen helpen. Als ik de foto's van mijn ouders en schoonouders op de kast zie staan, ben ik nog altijd blij dat mijn man er akkoord mee ging dat ik voltijds mantelzorgster werd." Als vrijwilliger in het woon- en zorgcentrum voelt Irena zich als een vis in het water. Ook de samenwerking met de verpleegkundigen verloopt goed. "Verpleegkundigen hebben niet de tijd om voor elke bewoner alles op maat te doen. De ene ziet niet goed, de andere hoort niet goed, sommigen kunnen hun eten niet meer zelf snijden... Daar helpen wij dan bij. De verpleegkundigen bedanken ons regelmatig voor onze hulp. Ook tussen de vrijwilligers onderling klikt het. Wij vormen een prima team."

GELUKKIG GEEN MATERIALIST

Waar komt die drive om voor iedereen te zorgen vandaan? Irena denkt dat ze dat gen van haar vader geërfd heeft. "Die was ook altijd bezorgd over iedereen. Hij stond aan het tuinpoortje te kijken als de kinderen van de straat naar school fietsten. Als er iemand bij was met een lekke band, zorgde hij ervoor dat die geplakt werd."

Mantelzorgers nemen vaak veel hooi op hun vork en cijferen zich soms volledig weg om voor anderen te zorgen. Had Irena soms wel eens de kans om een pauze in te lassen? "In de jaren dat ik mantelzorgster was voor mijn moeder, loste een vriendin me tien dagen per jaar af zodat ik vakantie kon nemen. Dat waren de enige vakantiedagen die ik had op een jaar. Dat deed deugd. Nu kan ik die vriendin een plezier doen door mee voor haar ouders te zorgen, die naast mij wonen. Het gaat om kleine dingen, zoals de brievenbus leegmaken en in het oog houden dat haar vader – die soms verward is – niet te ver van huis gaat. Ze wil me soms mee uit eten nemen om me te bedanken, maar dat hoeft niet. Ik ben zo blij dat ik dit kan doen voor haar."

"Ik zit geen vijf minuten stil. Ook voor dieren zorg ik graag. Als ik een kat in nood zie of een vogeltje dat niet meer kan vliegen, zal ik me daarover ontfermen. Ik ben blij dat ik geen materialist ben. Niet iedereen hoeft te zijn zoals ik, maar ik leef om te zorgen voor mensen. Daar word ik gelukkig van." (LVB)

▲ IRENA ARENTOWICZ

Az handel (A1 verpleegkunde niet afgemaakt)

Vrijwilliger woonzorgcentrum Heiderust Genk

*64 jaar | *1947, Genk*

Getrouwd, één zoon

Woont in Genk

Is pas gelukkig als ze voor mensen kan zorgen.

“ZORG IS TWEERICHTINGSVERKEER”

48 “We weten niet wat de toekomst voor ons in petto heeft. Maar we weten wel wat we willen realiseren én wat we als maatschappij nodig hebben op het gebied van zorg. In Vlaanderen doen we al ons uiterste best om de mensen een verantwoorde, kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare zorg te bieden. Maar we kunnen nog beter. De grote uitdaging zal zijn om onze ambitie – ik mag gerust spreken van een zeer ambitieus plan – te realiseren bij een stijgende zorgvraag. De gevolgen van de vergrijzing zullen binnenkort ten volle zichtbaar zijn en ook de geboortecijfers stijgen gestaag.”

Marc Morris, secretaris-generaal van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin: “We moeten altijd werken met de ambitie om alle problemen op te lossen.”

“Ik kom uit een erg sociaal geëngageerd gezin. Mijn ouders hebben me altijd voorgelicht dat de zwaksten eerst komen. Zij die de zorg het meest nodig hebben, hebben er het eerst recht op. Een overheid moet instaan voor haar bevolking, dat is haar verantwoordelijkheid, in het bijzonder voor de meest kwetsbare mensen. Tegelijkertijd moet ook de samenleving haar verantwoordelijkheid nemen. Het kan niet alleen van de overheid komen. We kunnen zelf meer doen dan we denken. Een zieke buur bezoeken, boodschappen doen voor de alleenstaande moeder die pas laat van het werk thuiskomt, of je oude moeder helpen bij het aankleden en wassen. We moeten inzetten op die vermaatschappelijking van de zorg.”

DIENEN VAN HET ALGEMEEN BELANG

“Ik blijf hoopvol voor de toekomst. We zijn er in het verleden altijd in geslaagd om passende oplossingen te vinden. Natuurlijk moeten we realistisch blijven, want we kunnen niet alle problemen oplossen. Maar we moeten wel altijd werken met de ambitie om alle problemen op te lossen. Los van het feit dat we nooit genoeg personeel zullen kunnen inzetten. En dat er in veel gevallen niet genoeg geld is om iedereen alle zorg te geven.”
 “Ik heb het geluk dat ik mijn ambitie en sociaal engagement kan combineren met een grote verantwoordelijkheid. Dat maakt mijn job onge-meend boeiend, maar het zorgt ook voor druk. Beslissingen worden niet altijd door iedereen geapprecieerd. Ik ben zelf geen ondernemerstype. Mijn gedrevenheid zit in het dienen van het algemeen belang. Winst of omzet hebben me nooit geïnteresseerd. Wat niet betekent dat dit departement niet wordt bestuurd als een onderneming. Alleen denken en handelen we in het belang van de meest kwetsbaren. Dat is niet altijd voor iedereen vanzelfsprekend. Als leidend ambtenaar ad interim van het agentschap Zorginspectie merk ik dat inspecties soms onbegrip opleveren. Terwijl het ons alleen maar gaat om het centraal stellen van de noden van kinderen, ouderen en zwakkeren.” (MB)

▲ MARC MORRIS

**Licentiaat en aggregaat rechten
 Secretaris-generaal van het Departement Welzijn,
 Volksgezondheid en Gezin en verantwoordelijke uitgever
 van Weliswaar**

58 jaar | °1953, Ukkel
 Gehuwd, drie kinderen
 Woont in Leefdaal

Is opgevoed met de idee dat de zwaksten in de eerste plaats steun nodig hebben.

© Jan Lucus

“GAANDEWEG SCHEP JE EEN BAND”

49 Oikoten (Grieks voor ‘weg van huis’) is een deelwerking van de vzw Alba die ‘onthemende’ staptochten en werkprojecten naar het buitenland organiseert voor jongeren uit de bijzondere jeugdzorg die geen uitweg meer zien in de klassieke hulpverlening. Luc Peters ging in 2006 met twee zestienjarige jongens te voet van Tildonk bij Leuven naar Santiago de Compostela. Vier maanden lang elke dag gemiddeld 25 kilometer stappen: goed voor een totaal van ruim 2.500 kilometer.

“Toen ik 26 was, hoorde ik voor het eerst over deze wandeltochten voor jongeren in moeilijkheden”, vertelt Luc. “Ik had toen al zin om zo’n tocht te begeleiden. Maar op dat moment was mijn vrouw net zwanger van onze tweede zoon, en we zagen uiteindelijk af van de onderneming. Toch is het idee me altijd bijgebleven en op mijn vijftigste voelde ik dat het nu of nooit was. Ik heb onbetaald verlof genomen. Ik wilde die droom realiseren.”

TOCHT ALS THERAPIE

De begeleider is geen therapeut. De tocht is de therapie. Onderweg maken de jongeren dingen mee die hen veranderen. Luc geeft een voorbeeld: “Je komt gastvrije mensen tegen. Die jongeren komen echter vaak uit een omgeving waar ze dat niet gewoon zijn. Dan vroegen ze: ‘Luc, zou jij dat doen, twee vreemde kerels zoals wij in je huis laten?’ Ze konden het bijna niet geloven dat mensen ons hielpen. Maar zo ondervonden ze dat niet iedereen het slecht met hen voorhad.” Mensen vragen hem soms of hij niet bang was om met zo’n ‘zwarte jongens’ op pad te gaan. Dat was hij niet. “Ze hebben iets mispeuterd, ja. Soms ligt dat aan henzelf, soms aan de gezinssituatie, soms aan externe factoren. Ze hebben geen of een slecht netwerk. Ze hebben een gebrek of nood aan structuur, of ze hebben moeite met afspraken. Ik was niet echt bevreesd dat het niet zou klikken met de jongens. Al was de eerste kennismaking best spannend. Ik had eerder schrik voor een fysieke blessure waardoor ik de tocht niet zou kunnen afmaken. Ik was tenslotte al vijftig en ik had er niet voor getraind.”

Na de tocht heeft hij de jongens nog een paar keer teruggezien. Ze zijn nog samen gaan fietsen, raften of wandelen. Ondanks het feit dat de staptocht hen zichtbaar goed gedaan had, is een van de jongens onlangs opnieuw in de problemen geraakt. Luc: “Hij voelde dat het weer zou misgaan en vroeg me om hulp. Ik heb een week bij hem gelogeed, om hem te steunen. Zo’n tocht van vier maanden schept een band. Je wordt bijna familie voor elkaar.”

Zou hij nog eens zo’n staptocht willen begeleiden? “Misschien kan het volgend jaar. De organisatie raadt

Luc Peters trok met twee probleemjongeren naar Compostela: “Zo’n tocht van vier maanden schept een band.”

“ZO’N TOCHT NAAR COMPOSTELA VRAAGT HEEL WAT VOORBEREIDING. JE HEBT ACHTERAF OOK TIJD NODIG OM DE ERVARINGEN TE LATEN BEZINKEN.”

aan om een paar jaar tussen twee tochten te laten om dingen te verwerken. Dat is ook nodig, om alles te laten bezinken. Het vraagt ook heel wat organisatie thuis en op het werk. Maar ik voel dat ik er bijna weer klaar voor ben.” (LVB)

▲ **LUC PETERS**
Maatschappelijk werk
Personeelswerker-coördinator bij Intergemeentelijk Opbouwwerk (IGO) Leuven
 55 jaar | *1956, Genk
 Gehuwd, vier kinderen
 Woont in Houwaart
 Geloof in groei en in het (her)vinden van eigen kracht.

MENSEN MET EEN KORTSLUITING

50 Met haar documentaire *Verdwaald in het geheugenpaleis* had Klara Van Es vorig jaar een bescheiden hit te pakken. De film gaat over ouderen met dementie. Ook voor haar was het een nieuwe wereld. “Eigenlijk ben ik door stom toeval bij dit thema beland. In 2005 maakte ik in opdracht van de VDAB ‘beroepensfilms’, onder meer over het vak bejaardenanimator. Ik ging draaien in Huis Perrekes in Geel, waar mensen met dementie begeleid samenwonen. Ik vond het mooi om te zien hoe het leven daar verliep, dus ik wilde graag iets fundamenteelers maken. Uiteindelijk ben ik – na veel omwegen – bij De Bijster terechtgekomen,

een gelijkaardige instelling. Natuurlijk waren er in het begin wat twijfels bij de directie en het personeel. Ze konden niet goed inschatten hoe de bewoners en hun familie zouden reageren. Om de stap naar het uiteindelijke filmen te verkleinen, ben ik eerst een jaar lang één dag per week gaan ‘vrijwilligen’. Zo kon ik de bewoners en hun ziekte beter leren kennen, en zij mij. Hun vertrouwen heb ik gelukkig snel kunnen winnen. Vooraleer dit project begon, wilde ik graag een documentaire maken over de wereld van de hedendaagse dans. Geloof me, het was duizendmaal moeilijker om binnen te dringen in de hoofden van die dansers, omdat ze allemaal verborgen agenda’s hebben. Mensen met dementie niet, die zijn wie ze zijn.”

“OORSPRONKELIJK WILDE IK EEN FILM MAKEN OVER DE VRAAG OF ALZHEIMER IETS IS OM BANG VOOR TE ZIJN. MAAR TIJDENS DE PERIODE ALS VRIJWILLIGER LEERDE IK DIE MENSEN ÉCHT KENNEN.”

MENSEN ZOALS JIJ EN IK

Het bijzondere aan deze documentaire is dat we alles zien door de ogen van de bewoners zelf. Er is geen belerende *offscreen* stem. “Oorspronkelijk wilde ik een film maken over de vraag of alzheimer iets is om bang voor te zijn. Maar tijdens die periode als vrijwilliger leerde ik die mensen echt kennen. Ik besepte hoe egoïstisch het zou zijn om mijn ideeën op te dringen. Het leek me boeiender om hen zelf te laten vertellen, want er wordt al genoeg over hun hoofd heen gepraat. Natuurlijk voelde ik soms schroom om simpelweg te vragen wat dat nu is, dementie. En als een van de bewoners dan begon te huilen, was dat hard. Maar ik wilde het toch laten zien, want dat is ook de realiteit. Ik kende vroeger alleen de clichés over dementie, maar die kloppen niet. Het zijn gewoon mensen zoals jij en ik bij wie er af en toe een kortsluiting plaatsvindt.” “Soms vraag ik me af hoe ik zelf zou reageren, mocht mij dit ooit overkomen. Of ik mijn lot zou dragen of toch zou willen ingrijpen. Ik weet het nog altijd niet. In De Bijster wordt er prima werk geleverd door een team van gemotiveerde verzorgers. *Chapeau* voor hen. Maar of ik zelf met acht wildvreemden zou willen samenwonen, gewoon omdat we die ziekte gemeen hebben? Doordat ik drie jaar in hun wereld heb geleefd, is die vraag alleen maar moeilijker geworden. Maar anderzijds heeft het me rustiger gemaakt. Het waren lessen in onthaasten. Soms denk ik dat onze samenleving mooier zou worden, als iedereen eens een jaartje zou vrijwilligen. Het verandert je kijk op de wereld.” (SVDB)

Klara Van Es maakte een documentaire over ouderen met dementie: “Het zijn gewoon mensen zoals jij en ik bij wie er af en toe een kortsluiting plaatsvindt.”

© Bob Van Mol

▲ KLARA VAN ES

Master in de kunstwetenschappen
Documentairemaker

49 jaar | °1962, Koersel

Ongehuwd

Woont in Berchem

Wordt gelukkig van wat ze doet (films maken).

PASTOOR MET PIJN

51 Germain Debruyne is priester, een zieke priester. Al sinds zijn vijfde worstelt hij met pijn. Zijn hele leven lang stelden hij en zijn artsen almaar nieuwe defecten, symptomen en afwijkingen vast. "Ik zit vol constructiefouten", lacht hij. "Ooit wou ik dood, maar sinds twee jaar heb ik me verzoend met het lijden. En ik heb mijn eigen medicamenten bedacht: humor en muziek. Die helen je lichaam niet, nee, maar ze strelen het wel even." (ML)

▲ GERMAIN DEBRUYNE

Klassieke humaniora en seminarie

Gepensioneerd priester

70 jaar | °1941, Brugge

Woont in Bredene

Wordt gelukkig van mensen voort te helpen die het niet meer zien zitten en voor zieken te zorgen.

Het volledige verhaal van priester Debruyne kan je lezen in: Over weten en vergeten. De pen als bondgenoot, Marijke Libert, Kannibaal, 2010. ISBN 978 90 8138 948 8.

© Stephan Vanfleteren

DE KINDJES KOMEN GRAAG

52 Elke volgde haar gevoel en koos voor een onthaalmoeder. “Thuisopvang leek mij aanvankelijk niet zo professioneel aangepakt. Op aanraden van familie ging ik toch eens kijken bij een onthaalmoeder. Het voelde meteen juist. Dat huiselijke

© Jan Locus

bleek net te zijn wat ik zocht. De kinderen hebben het niet voor niets over tante en nonkel. Het zit in kleine dingen. Dat alle kindjes samen ontbijten. Dat ze leren voorzichtig te zijn met baby'tjes. En vooral, dat ze graag gaan.” (TB)

▲ **ELKE MERTENS**
Orthopedagogie
Hoofdopvoeder
 32 jaar | °1979, Leuven
Samen met Eddy, mama van Brend, Dries en Ward
Woont in Aarschot
Wordt gelukkig van een ochtend uitslapen.

ANESTHESIE IS MEER DAN PIJNVRIJ MAKEN

54 “Zorgen dat de patiënt pijnvrij is tijdens de operatie, is maar een deel van onze taak. Onze belangrijkste opdracht is de werking van hart en longen te ondersteunen, en het lichaam te beschermen tegen alle nadelige gevolgen van een chirurgische ingreep. Door deze kennis en ervaring zijn anesthesisten vaak de oprichters geweest van spoedgevallendiensten en intensievezorgafdelingen. Die veelzijdigheid maakt ons

© Thomas de Boever

beroep interessant. Alleen weten weinigen wat de rol van een anesthesist allemaal inhoudt.” (TB)

▲ **PATRICK WOUTERS**
Anesthesie
Diensthoofd anesthesie
UZ Gent
 49 jaar | °1961, Geel
Gehuwd met Marianne
Woont in Rotselaar
Wordt gelukkig van dankbare patiënten.

IEDEREEN WIL KUNNEN HELPEN

53 “Samen met een vriendin werd ik in 2006 verantwoordelijk voor de opleiding van het Rode Kruis in Aarschot. Ik dacht: als ik opleider word, hebben we toch al één lesgever. Het publiek voor de basiscursus is divers. Sommigen komen om hun angst voor bloed te overwinnen. Soms krijgen mensen het moeilijk omdat ze terugdenken aan een overlijden. Iedereen wil kunnen helpen als het nodig is.”

© Jan Locus

“Ik geef nu ook les voor de hulpdienst. Ik ben erin gerold. Er kruipt veel tijd in. Maar ik help mensen om een verschil te maken.” (TB)

▲ **LEEN VAN DEN PANHUYZEN**
Germanist - Leerkracht middelbaar onderwijs
Vrijwillig opleider bij het Rode Kruis
 29 jaar | °1981, Leuven
Samen met Tom Bergen
Woont in Aarschot
Is blij met de fantastische mensen die zij via het Rode Kruis leert kennen.

KILO'S ZELF-VERTROUWEN

55 Sara viel 25 kilo af. “Ik volg al sinds mijn zestiende een dieet, maar liet het telkens slabbakken. Tot ik 91,7 woog en me echt niet meer goed in mijn vel voelde. Voordien was ik bezeten van diëten. Nu redeneerde ik: ik ga afvallen, maar

© Jan Locus

wel op mijn gemak. Het belangrijkste is volhouden. Bij Weight Watchers mag je alles nog eten en kan je dus een normaal sociaal leven houden. Je uiteindelijke doel wordt ook verdeeld in haalbare stapjes. Mijn streefdoel was 75 kg. Ik weeg nu al twee jaar rond de 67 kg en dat doet wonderen voor mijn zelfvertrouwen. Afvallen gaat niet vanzelf. Maar het kan. Als je echt wil.” (TB)

▲ **SARA BORREY**
Verpleegkunde
Verpleegkundige
 26 jaar | °1984, Brugge
Gehuwd met Jan
Woont in Brugge
Wordt gelukkig van haar spiegelbeeld.

“DAT IS IETS VOOR MIJ”

56 Loes Lenaerts organiseert en begeleidt projecten voor thuiswonende jongeren in een problematische opvoedingssituatie. “Vaak hebben ze al een heel traject in de hulpverlening achter de rug en zijn ze niet meer gemotiveerd. De kracht van onze werking zit in het onmiddellijk ‘actie ondernemen’. Op die manier kunnen we snel een band opbouwen met de jongere. Om op een laagdrempelige manier zicht te krijgen op de problematiek starten we meestal met activiteiten als mountainbiken of fitnessen. Naarmate de begeleiding vordert, krijgen de projecten meer concrete doelstellingen, op maat van de jongere. De ouders en omgeving worden altijd bij de begeleiding betrokken. Als er weinig vertrouwen is tussen een vader en zoon, gaan we samen muur klimmen en kan de vader de zoon ‘zekeren’ (*bij het klimmen hang je samen aan een touw, nvdr*). Dat is een symbolisch moment.”

“Jongeren voelen het als je zelf als begeleider ook graag met hen op pad gaat. Dat helpt om hun vertrouwen te winnen en hen te motiveren. Sommigen zitten vast in een negatieve spiraal. Hen laten we dan – letterlijk – afstand nemen van hun leven hier. Ze gaan in het buitenland werken op een camping. Daar leren ze zich op een positieve manier in te zetten en verantwoordelijkheid te nemen.”

“Vroeger werkte ik in een centrum voor integrale gezinszorg en dat deed ik ook graag. Op een keer werkte ik samen met iemand van PAT (Projecten Arrondissement Turnhout). Ik dacht: ‘Dat is iets voor mij.’ Toen er een plaatsje vrij was, heb ik niet geaarzeld. Ik voelde meteen dat dit werk me op het lijf geschreven

was. Er is geen job die ik liever zou doen.” (LVB)

▲ LOES LENAERTS
Maatschappelijk werk
 Begeleider PAT (Projecten Arrondissement Turnhout) bij vzw Cirkant voor thuiswonende jongeren in een problematische opvoedingssituatie

33 jaar | °1977, Turnhout
 Getrouwd met Raf, twee kinderen: Stan en Mien
 Houdt van uitstapjes met man en kinderen en van sporten.

WAFELS OP HERFSTDAGEN

57 “Toen ik opgroeide, was mijn moeder de spil van het gezin. Altijd konden we bij haar terecht, voor alles. Als kind voelde dat veilig. Het ging ook in twee richtingen. Hoe zeker die aanwezigheid van mijn moeder ook was, zij wilde dat wij later ook verantwoordelijk en betrokken zouden worden. Naasteliefde en zorgen voor anderen stonden centraal. Ik heb als puber veel vrijwilligerswerk gedaan en dat doe ik nog. Dat uitgangspunt wil ik doorgeven aan mijn kinderen. Drie van de vier zitten in een jeugdvereniging. Als ze op regenachtige herfstdagen wafels moeten verkopen, zie ik dat ze daar niet altijd evenveel zin in hebben. Wat normaal is. Maar toch zal ik ze extra motiveren. Ook neem ik ze af en toe mee naar een rusthuis om ze te laten zien hoe mensen voor elkaar zorgen.”

“Het was nooit echt mijn plan om in de politiek te stappen. Tot mijn achttiende heb ik van de daken geschreeuwd dat ik het nooit zou doen. (*lacht*) Maar nu voel ik me er als een vis in het water. Dat ik mijn job ten volle kan uitvoeren, dank ik volkomen aan mijn vrouw. Toen zij zwanger was van onze derde zoon, hebben we samen beslist dat zij halftijds zou werken.

Ze werkt in het onderwijs en is op woensdagen en tijdens de vakanties thuis. Voor onze kinderen is dat geweldig. Er is altijd iemand om hen op te vangen, aandacht te geven of er gewoon te zijn voor hen. Maar tegelijk wil ik zeker geen oordeel uitspreken over mensen die het anders doen. Ik besef dat dit een luxesituatie is en dat niet iedereen dit kan.” (MB)

▲ TOM DEHAENE
 Graduaat boekhouden – informatica
 Vlaams volksvertegenwoordiger Vlaams-Brabant
 42 jaar | °1969, Brugge
 Is getrouwd met Peggy Weckx en heeft vier kinderen: Jens (14), Nick (13), Brent (11) en Wout (9)
 Woont in Zemst
 Het gezin is de hoeksteen van alles.

© Bob Van Mol

© Jan Locus

IN SAMENWERKING MET DE PATIËNT

58 François ziet geneeskunde al veertig jaar veranderen. “In het begin was dit veldwerk. Er bestonden weinig testen, je moest vertrouwen op jezelf. Huisarts zijn heeft voor mij een brede invulling. Ik doe kleine heelkundige ingrepen nog altijd zelf en heb lang thuisbevallingen gedaan, tot de verzekering protesteerde. Toen heb ik nog één kind op de wereld

gezet. Het achtste van een mama die zei: ‘De andere zeven heb je ook al gedaan.’ Mijn schoondochter heb ik overigens ook zo geboren zien worden.” “Er zijn te weinig huisartsen, wat de druk groot maakt. Er waren periodes dat ik honderd patiënten op een dag zag. Ik had een strakke routine waar ik niet van afweek, zodat ik niets vergat. En tegelijkertijd moet je aandacht houden voor de mens. Patiënten kiezen niet altijd voor ‘het beste’ vanuit medisch oogpunt. Dat moet je als arts leren aanvaarden. Je moet je evengoed serieus kunnen houden als iemand je vertelt dat haar man is meegevoerd door de ambiance en nu op de dienst intieme zorgen ligt. Of patiënten

ook over hun seksuele problemen vertellen, is voor mij een graadmeter voor de kwaliteit van de relatie. Patiënten zijn vandaag trouwens mondiger en kritischer. Ze informeren zich via tv en internet. Gezondheidszorg is vandaag veel meer een samenwerking.” (TB)

▲ **FRANÇOIS VERDUYCKT**
Geneeskunde
Huisarts

64 jaar | °1946, Herselt
Gehuwd met Bernadette
Woont in Houtvenne
Wordt gelukkig van de lach van zijn kleinkinderen.

© Thomas De Boever

“ZO LANG MOGELIJK IN DE SAMENLEVING”

59 Martine Boone deed tien jaar ervaring op in het vormingswerk, onder meer bij personen met een handicap. Daarna deed ze onderzoek naar de kwaliteit van leven voor personen met een handicap, voor de vakgroep Orthopedagogiek van de Universiteit Gent. Hieruit ontstond P.L.A.N. vzw, een expertise- en vormingscentrum voor persoonlijke toekomstplanning. “We vinden het erg belangrijk uit te gaan van het burgerschapsparadigma”, zo vertelt Martine. “We willen de persoon met een handicap of andere beperking zo lang en zo veel mogelijk in de samenleving laten blijven. We doen aan ‘community building’, we zorgen dat de persoon met een ondersteuningsnood omringd wordt door mensen die hem graag zien.”

P.L.A.N. vzw begeleidt uiteenlopende dossiers, kort- en langdurende, na een fysiek ongeval of na een opname in de psychiatrie. “In de toekomstplannen die we samen met de persoon met een beperking maken, voelen we dat de omgeving veel respect heeft voor de persoon. Dat is de kracht. Het netwerk speelt een centrale rol in het nadenken over de kwaliteit van leven. We doen zo veel mogelijk een beroep op de reguliere hulpverlening. Voor hiaten in het netwerk moet gespecialiseerde zorg ingeschakeld worden. Niet elke mens met een handicap of een psychisch probleem moet automatisch naar een voorziening. Dat inzicht maakt mensen sterker.” (LVB)

▲ **MARTINE BOONE**
Maatschappelijk werk – vormingswerk
Coördinator P.L.A.N. vzw – kennis- en expertisecentrum
inzake leven in de samenleving
59 jaar | °1952, Gent
Getrouwd met Jan Maertens
Woont in Ruiselede
Droomt van een rechtvaardige samenleving.

“HET IS MEER WAARD DAN GELD”

60 “Ik doe mijn werk bij Foyer in Brussel graag. Als ik een job tegen mijn zin moet doen, dan stap ik eruit. Neem mijn loopbaan als directeur voor het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. Negen jaar lang deed ik het dolgraag. Het tiende jaar was er door allerlei omstandigheden te veel aan. Dus stapte ik eruit.”

“Het boeiende aan mijn job is de omgang met mensen. Ik heb me in verschillende milieus bewogen en dat maakt van mij ‘a man for all seasons’. Ik ontmoette toppolitici en prinsen, professoren en studenten, maar het milieu waar ik me het best voel, is dat van de gewone mensen, zoals in de Brusselse volkswijken. Maar studenten zijn belangrijker dan al de rest. Moeilijk is dat niet, want ze zijn stuk voor stuk interessant, ook al hoor je me niet zeggen dat het altijd positief is wat ze uitsteken. Ik heb overigens de indruk dat de meesten ook wel waarderen wat ik doe. Het is allemaal méér waard dan geld, om maar iets te noemen.”

“Als ik de verhalen soms hoor van mensen die diep in de problemen zitten, is het geen medelijden dat ik voel. Het motiveert me om het onderste uit de kan te halen om er samen met hen iets aan te doen. Sommige situaties kunnen schrijnend zijn. Dat grijpt me dan wel naar de keel. We zoeken dan uit hoe we het samen beter kunnen maken, maar dat lukt niet altijd. Soms contacteer ik nog wel eens een minister of iemand uit mijn vorige job en, jawel, het ontgoochelt elke keer als zo iemand dan weigert zijn nek uit te steken. Nochtans kunnen ze volgens mij meer rechtekken dan ze toegeven. Ik vind dat hypocriet.”

“Als ik terugdenk aan mijn carrière, ben ik best gelukkig:

ik heb geleefd! Voor mij mogen er gerust nog veertig jaar bij op die manier. Daar teken ik graag voor.”
(SV)

▲ **JOHAN LEMAN**
Master in wijsbegeerte, theologie, oosterse filologie en geschiedenis; doctor in de sociale en culturele antropologie
Gewoon hoogleraar K.U.Leuven en voorzitter/vrijwilliger vzw Foyer

64 jaar | °1946, Aalbeke
Ongehuwd
Woont in Brussel
Is gelukkig met zijn carrière: “Ik heb geleefd!”

© Thomas De Beever

HET VERNIEUWDE PUBLIEK

61 Na een eerste ervaring op de werkvloer als verpleegkundige kwam Johan Hellings achtereenvolgens aan het hoofd van de Psychiatrische Kliniek Broeders Alexianen in Tienen en het Ziekenhuis Oost-Limburg. Ondertussen rondde hij nog een MBA af en kreeg hij jobaanbiedingen uit het bedrijfsleven. Maar zijn hart lag en ligt in de zorgsector. Vandaag is Hellings afgevaardigd bestuurder van ICURO, de koepel van Vlaamse ziekenhuizen met publieke partners, en zorgt hij onder meer voor een nieuwe invulling van het begrip ‘publiek’.

“Door fusies en samenwerkingverbanden zijn de grenzen tussen publieke en private ziekenhuizen vervaagd. Het begrip ‘publiek’ had een nieuwe invulling nodig. Wij zien het voor onze ziekenhuizen nu als ‘toegankelijk, kwaliteitsvol, betaalbaar en verantwoord.” Ook als voorzitter van het zorgvernieuwingsplatform Flanders’ Care streeft hij naar vernieuwing in de zorg. “Flanders’ Care werkt aan kwaliteitsvolle zorg, stimuleert innovatie en ondernemerschap. Hoe kunnen we bijvoorbeeld via assistieve technologie de zorg in de praktijk beter ondersteunen? Denk maar aan het monitoren op afstand van glucosewaarden van diabetespatiënten of het hartritme van hartpatiënten, zodat ze niet onnodig opgenomen worden in het ziekenhuis. We streven ernaar om tegen 2020 ook voor zorg een Europese topregio te zijn.” (LVB)

▲ **JOHAN HELLINGS**
Graduaat Verpleegkunde, licentiaat medisch-sociale wetenschappen, postgraduaat bedrijfskunde, MBA, doctor in de medische wetenschappen
Afgevaardigd bestuurder van ICURO, de koepel van ziekenhuizen met publieke partners, en voorzitter van het Zorgvernieuwingsplatform van Flanders’ Care
47 jaar | °1963, Bree
Getrouwd, drie kinderen
Woont in Oplabbeek
Droomt van de best mogelijke zorgkwaliteit tegen 2020.

© Jan Locus

“MIJN LICHAAM BEPAALT MIJN GRENZEN”

62 Enkele jaren geleden was het voorpagina-nieuws: de groene coryfee Mieke Vogels werd geveld door een ernstige leveraandoening. Kwatongen beweerden zelfs dat ze haar lever stuk gedronken had. Maar het ging om een aangeboren afwijking: een polycystische lever. “Daar had ik zelfs nog nooit van gehoord, want het is een vrij zeldzame ziekte. Zodra ik hoorde dat er iets met mijn lever scheelde, sloeg de angst me om het hart. Er bleken verschillende holtes in mijn lever te zitten, wat op zich geen probleem hoeft te zijn. Maar op een bepaald moment begonnen bepaalde holtes zich te vullen met vocht, waardoor

er – gelukkig goedaardige – gezwellen ontstonden. Daardoor werd ik kortademig en kon ik nog maar moeilijk bewegen. Zelfs de straat oversteken lukte amper. Aanvankelijk konden die cystes nog worden leeggezogen met een kijkoperatie, maar ze bleven terugkeren. Volgens mijn Antwerpse dokter kon alleen een levertransplantatie me redden. Op dat moment stortte mijn wereld in. Zo’n transplantatie betekent jarenlang wachten en nadien massa’s pillen slikken. Ik vreesde zelfs even dat ik uit de politiek zou moeten stappen. Gelukkig heeft mijn arts me toen doorverwezen naar een andere dokter in het Brusselse UCL-ziekenhuis, een autoriteit op dit gebied. Die was ervan overtuigd dat ook een open leveroperatie me zou kunnen redden. Ik ben nog nooit zo gelukkig geweest met zo’n zware operatie! *(lacht)* Sindsdien ben ik weer alive and kicking. Eigenlijk heb ik een schat van een kwaal, want ik hoef geen medicatie te nemen en ik mag alles eten en drinken wat ik wil, zelfs een glaasje wijn.”

“DOOR ZELF ZIEK TE WORDEN, HEB IK PAS ECHT GEVOELD HOE BELANGRIJK ONZE STERKE SOCIALE ZEKERHEID EN ZIEKTEVERZEKERING ZIJN.”

Politica Mieke Vogels: “Eigenlijk zouden verpleegkundigen meer verantwoordelijkheden moeten krijgen.”

STRIJDEN VOOR HET SYSTEEM

Voor de politica in Mieke Vogels moet het toch vreemd zijn geweest. Tien jaar geleden was zij zelf nog Vlaams minister van Welzijn en Gezondheid. En opeens bevond ze zich aan de overkant. “Door zelf ziek te worden, heb ik pas echt gevoeld hoe belangrijk onze sterke sociale zekerheid en ziekteverzekering zijn. Stel dat ik de ziekte had gekregen in Afrika, dan was ik een vogel voor de kat. Bovendien heb ik nooit langer dan vier weken moeten wachten op een consultatie. Ik blijf dus strijden voor het behoud van ons uitstekende systeem. Maar anderzijds heb ik ook gevoeld hoe afhankelijk een patiënt is van elk zinnetje van zijn arts. Je ligt uren te wachten in het ongewisse, tot de professor vijf minuutjes tijd voor je heeft. Eigenlijk zouden verpleegkundigen meer verantwoordelijkheden moeten krijgen. Zij hebben vaak tonnen ervaring en kunnen dus best een woordje uitleg geven. Maar ze worden onderschat.” Ook als mens voelt Mieke Vogels zich veranderd. “Ik was nog nooit echt ziek geweest. Mijn lichaam had altijd uitstekend zijn best gedaan, het deed precies wat mijn kopje zei. Dat moest het ook! *(lacht)* Nu worden mijn grenzen niet alleen bepaald door wat ik zelf wil, maar ook door mijn lichaam. Dat is even wennen.” (SVDB)

▲ MIEKE VOGELS

*Licentiaat politieke en sociale wetenschappen
Politica voor Groen!*

57 jaar | °1954, Antwerpen
Gehuwd met Willy De Winter
Woont in Deurne
Heeft geen spijt van 25 jaar politiek en groen engagement.

© Bob Van Mol

ZE WAREN ER NIET

63 “Van kinds af zit ik in de bijzondere jeugdzorg. Ik had leermoeilijkheden en gedragsstoornissen. Ik trok op een negatieve manier de aandacht. Op een andere manier had ik het nooit geleerd. En al zeker thuis niet, want daar kreeg je geen aandacht. Hoe doe je dat dan, positief de aandacht trekken? ‘Ninne is het ongelukske van het gezin.’ Dat wreven ze er altijd in. Het internaat was zogenoemd beter voor me. Daarna ben ik in De Steiger komen wonen. Dat is nu zeven jaar geleden. Soms

© Jan Locus

duurde het vijf maanden voor mijn moeder en ik elkaar zagen. Mijn echte vader ken ik sinds kort. We proberen zo vaak mogelijk contact te hebben, maar nu nog een band creëren valt me niet makkelijk. Zoiets moet spontaan ontstaan. De pijn en het gemis zullen blijven hangen. Mijn ouders en het warme gezin, ze waren er niet. Maar

ik kan me bij de situatie wel neerleggen. Wat de opvoeders van De Steiger voor mij betekenen, het zal me altijd bijblijven. Alles heb ik hier geleerd. Wat ik thuis niet kreeg, heb ik hier gekregen. Ik wil vooruitkijken. Ik zit nu een jaar op kamertraining en dat is mijn springplank. Ik werk bij het Braemhof in Gentbrugge. Niet kwaad. Misschien volg ik daarna bij Syntra de opleiding tot schilder. Ik heb daar eens een deur geschilderd en dat beviel me. (lacht) Volgend jaar? Ik ga werken, en samenwonen met Jordi. Ik weet wel wat gedaan.” (NK)

▲ **GIANNINA STEEMAN**
Leercontract hotel en restaurant
 19 jaar | *1992, Gent
 Heeft een relatie met Jordi
 Trainingscentrum Kamerwonen De Steiger vzw, Kalken
 Zal altijd bijblijven wat de bijzondere jeugdbijstand voor haar betekend heeft.

HET JOODSE OCMW

64 “Ik ben geboren in 1965 in Kischnev, een stad die nu in Moldavië ligt. Toen vormde dat een deel van de immense Sovjet-Unie. Het was geen lachertje om daar als jood op te groeien. De Tweede Wereldoorlog was dan wel gedaan, maar ook onder het communisme waren joden niet graag gezien. We zijn in 1972 naar Israël verhuisd, dankzij een deal tussen de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten, waardoor de joodse bevolking uit de Sovjet-Unie naar Israël kon emigreren. Daar hebben we twee jaar gewoond en dan zijn we naar Antwerpen getrokken. Ik was toen negen. Jaren later studeerde ik economie aan de UFSIA. Toen de Centrale me vroeg om directeur te worden heb ik niet lang getwijfeld.

© Jan Locus

Alle joodse mensen in Antwerpen kennen ons. Ons principe is eenvoudig: wij willen mensen helpen. Soms noem ik de Centrale het ‘joodse OCMW’. We merken dat we steeds meer nodig zijn. Door de grote armoede en de bijbehorende sociale problemen hangen veel families hier af van ons. Bijna iedereen kent elkaar en we hebben onderling een goede band. Maar er is ook schaamte. Mensen die in armoede leven, komen daar niet graag mee naar buiten. Wanneer je je rekening bij de kruidenier niet kan betalen, passen we bij. We laten de situatie niet zo ver komen dat de klant openbaar moet toegeven dat hij het niet kan betalen. Meer nog, we zijn de levensader van veel families. Als de Centrale zou moeten opgaan in de reguliere sociale hulpverlening, dan zou de joodse gemeenschap uit Antwerpen verdwijnen.” (MB)

▲ **ALEXANDER ZANZER**
Licentiaat economie en MBA (UFSIA)
Directeur van de Centrale voor Joodse Weldadigheid en Maatschappelijk Hulpbetoon in Antwerpen
 46 jaar | *1965, Kischnev (Moldavië)
 Gehuwd met Irina Schwartzman, twee dochters
 Woont in Antwerpen
 De Centrale is levensnoodzakelijk voor de joodse bevolking in Antwerpen.

DE VRAAG ‘WAAROM IK?’ IS ZINLOOS

“Ik probeerde een groepje wandelaars op de piste te ontwijken. In plaats van de bocht te nemen skiede ik rechtdoor. Ik ging over de rand en zweefde in de lucht, recht de afgrond in. Na een paar botsen belandde ik op mijn rug in de sneeuw. Ik zag bloed, maar had geen pijn. Ik dacht nog: ‘Oef, ik heb *chance* gehad.’ Maar ik kon niet meer rechtstaan. Toen wist ik al hoe laat het was.”

65 “Ik keek naar de blauwe lucht en wachtte op de helikopter. Wat ik me nog goed herinner, is dat ze in de kliniek mijn jas uitdeden en ik plots een arm zag zwaaien. Dat was mijn arm. Ik voelde hem niet meer. Het ging allemaal razendsnel, maar ik zie het voor me in slow motion. Als kinesist wist ik dat ik mezelf niet veel moest wijsmaken. Het zag er niet goed uit. *(pauzeert)* Dat was in 1981. Drie jaar eerder moest ik na mijn studies naar het leger. Om een echte man te worden? Ik was er veeleer toerist. *(lacht)* Naar de medische dienst in Brasschaat kon ik elke dag met de fiets. Ik heb me sportief kunnen uitleven. Atletiek, de 800 en 1.500 meter waren mijn favoriete nummers.

**“WAT LET ONS ROLSTOELTOEGANKELIJK TE BOUWEN?
WAT TOEGANKELIJK IS VOOR ONS IS DAT TOCH DES TE MEER
VOOR IEDEREEN DIE NIET IN EEN ROLSTOEL ZIT?”**

Na de legerdienst heb ik mijn praktijk in Gooreind opgezet. Trainen combineren met het werk werd moeilijk. En ik had een relatie, maar al voor het ongeluk was duidelijk dat het niet zou blijven duren.”

EEN ANDERE MENS WORDEN

“Het besef dat je niet meer zal lopen, komt vanzelf. Eigenlijk is mij nooit een diagnose meegedeeld. Je weet waar je aan toe bent, maar hopen doe je toch. Als je na drie weken geen tekenen van recuperatie vertoont, zit leren lopen er niet meer in. Je valt in een zwart gat. In het revalidatiecentrum zat ik met een aantal interessante jonge gasten met allerlei achtergronden. We hebben elkaar uit dat gat getild, door met elkaar om te gaan. Patrick was een slager uit de Zwalmstreek. Hij was op de fiets aangereden. Zijn linkerbeen en zijn rechterarm was hij kwijt. Hij was in een gracht beland en had door het vuile water gangreen gekregen. Met zijn rechterbeen stampde hij zich voort met zijn rolstoel. Ongelooflijke snelheden haalde hij. Soms gingen we op café en – ik zie het nog zo voor me – duwde hij mijn rolstoel met zijn ene arm en trapte hij ons voort met zijn ene been. *(lacht)* We trokken ons plan. We hebben gevraagd om de twintigers in het centrum tijdens de maaltijden allemaal aan dezelfde tafel te zetten. En van de hoofdgeneesheer hebben we afgedwongen dat we ’s avonds mochten uitgaan. Dat was een hele strijd, maar we waren dwarskoppen en het is ons gelukt. Zo begin je na verloop van tijd te zien dat er nog wel dingen plezant kunnen zijn en leer je opnieuw genieten. Af en toe. Je bent dan al een half jaar verder. Aanvankelijk wil je alleen maar dat ze je met rust laten en wil je in je hoekje je pijn verbijten. Je focust vooral op de fysieke ongemakken, de blaasontstekingen en wat niet nog allemaal. Mensen vertellen soms dat ze liever dood zouden zijn dan in een rolstoel belanden. Dat is te makkelijk gezegd. Wacht tot het zover is, dan denk je wel anders. Een mens gaat niet zomaar vanzelf dood.”

© Elisabeth Noels

EEN NIEUWE START VINDEN

“Wat doe je met de rest van je leven? Op mijn achtentwintigste kwam ik, na mijn revalidatie, in Huize Walden aan. Dat bleek de ideale springplank om opnieuw te gaan studeren, te werken en vervolgens zelfstandig te wonen. Weer thuis wonen was niet echt een optie en was ook lastig voor mijn ouders. Ik wilde weer studeren. Toen ik nog kinesist was, voelde ik al aan dat het intellectueel wat meer mocht zijn. Mijn vader maakte zich ongerust over mijn plan. Maar ik heb hem duidelijk gemaakt dat dit de enige manier zou zijn om iets aan te vangen met mijn leven. Begin jaren 1980 studeerde niemand in een rolstoel aan de universiteit. Wellicht was ik op de Antwerpse unief de eerste. De sociale dienst zag er geen graten in en heeft me gesteund. Ik zat in een rolstoel en kon geen notities nemen, maar zij kwamen aanzetten met praktische oplossingen. Het pionierswerk zal daar nu wel voorbij zijn. Een rolstoel die wil studeren, kan relatief makkelijk naar de unief. Het is elders dat er nog verbetering nodig is, vooral op het vlak van toegankelijkheid. In de States of Scandinavië hebben alle grote en openbare gebouwen automatische deuren, zijn er hellingen voor rolstoelen die ook niet te steil zijn en ben je niet verplicht in de bioscoop op de eerste rij te zitten. In Vlaanderen moet je voor je naar de stad vertrekt een parcours uitstippelen om alle obstakels te vermijden. Dat werkt vertragend en is vermoeiend. Het kan er bij mij niet in. Wat toegankelijk is voor ons is dat toch des te meer voor iedereen die niet in een rolstoel zit? Voor de regulering van nieuwbouw zou ik haast voor harde repressie pleiten, al ben ik ook beducht voor administratieve regelgeving. Je komt als gehandicapte op zijn minst rare toestanden tegen. Voor de aanvraag van een nieuwe rolstoel kwamen ze controleren of ik nog wel even gehandicapt was als voordien, terwijl aan tetraplegie niks kan veranderen. Bovendien moesten ook een arts en een psycholoog mijn toestand opnieuw vaststellen. Die wisten zelf niet waarom eigenlijk. Dat geld zou beter anders besteed worden. Maar bon, ik klaag niet. We krijgen het relatief goed voor elkaar. Zagen en klagen zit niet in mijn natuur. Ik heb altijd goed kunnen afzien, in sport en studies. Wat ben je met zelfmedelijden? ‘Waarom ik?’ is een zinloze vraag. Dan kan je je net zo goed afvragen: ‘Waarom ik niet?’”

I ♥ JACQUELINE

“Jacqueline was een nieuwe verpleegkundige in Huize Walden. Ze kwam uit Noord-Ierland – ten tijde van de *troubles* daar – in Turnhout studeren. Als anglofiel vond ik dat wel interessant. (*lacht*) Zij is na mijn periode in Huize Walden voor mij blijven zorgen, op vriendschappelijke basis, want het persoonlijke assistentiebudget (PAB) bestond toen nog niet. Onze relatie is gegroeid, wat lang niet iedereen in onze

© Jan Locus

Erik Govaers: “Mensen vertellen soms dat ze liever dood zouden zijn dan in een rolstoel belanden. Dat is te makkelijk gezegd. Wacht tot het zover is, dan denk je wel anders.”

omgeving evident vond. Maar ze is bij mij komen wonen en dat gaat goed. We zijn een koppel, en ik betaal Jacqueline voor de zorgtaken die ze voor mij opneemt. Dankzij het PAB is de kwaliteit van ons leven toegenomen. We wonen samen in het huis dat we gebouwd hebben. We lezen allebei graag, zijn even koppig, kunnen hard werken en kunnen geregeld goed niks doen. Om van de tuin te genieten. De gouden-regen staat trouwens prachtig dit jaar.” (NK)

▲ ERIK GOVAERS

Licentiaat kinesitherapie, licentiaat Germaanse filologie en computerlinguïstiek
Adviseur Informatica dienst Welzijn en Gezondheid Provincie Antwerpen

55 jaar | °1955, Kalmthout
Woont samen met Jacqueline Lagan
Woont in Westmalle
Geloof niet in zelfmedelijden.

DIGITAAL ZONDER DREMPELS

66 Barts job bij AnySurfer – het kwaliteitslabel voor toegankelijke websites – is gevarieerd. Hij beoordeelt websites op hun toegankelijkheid, geeft gastcolleges aan studenten webdesign, en verzorgt ook opleidingen voor mensen die teksten schrijven. “Ik ben blind geboren. Het lijkt vanzelfsprekend dat dit er mee voor gezorgd heeft dat ik bij AnySurfer werk, maar je hoeft geen handicap te hebben om hier te werken. Zelf heb ik er alle belang bij dat websites toegankelijk zijn. Als ik dan toch in de IT-sector wil werken, kan ik evengoed mijn steentje bijdragen aan de goede zaak.”

© Bob Van Mol

“We concentreren ons al tien jaar lang op websites. Maar in de toekomst moeten we ons algemener richten op digitale toegankelijkheid: digitale televisie, touchscreen bankautomaten en wasmachines, gsm’s worden steeds ingewikkelder en krijgen steeds meer toepassingen. Er zijn nog geen AnySurfer-richtlijnen voor touchscreen applicaties, maar nu die zowat overal opduiken, moeten we er toch werk van maken.”
 “Als ik mensen over mijn job vertel, erkennen ze allemaal dat toegankelijkheid belangrijk is. Maar het valt op dat niet iedereen weet wat het inhoudt. Voor ziende mensen is het duidelijk dat een vette tekst in een groot lettertype een titel is. In braille of voorleesprogramma’s zien we echter geen lay-out. Maar het gaat de goede kant op. Wanneer we gastcolleges geven, dan merken we dat de leerkrachten onze tips beginnen op te nemen in hun eigen cursussen.” (LVB)

▲ **BART SIMONS**
Toegepaste economische wetenschappen, bijkomende opleiding e-communicatie
 Medewerker AnySurfer, kwaliteitslabel voor toegankelijke websites
 31 jaar | °1979, Leuven
 Gehuwd
 Woont in Leuven
 Droomt van een wereldreis.

© Thomas De Boever

“WE ZIJN EILANDEN IN DE GROTE ZEE”

67 “Ik ben een kind van mei ’68. Ik wilde dingen veranderen. Met geneeskunde kon dat. Dus legde ik me toe op wat beter kon in de Belgische gezondheidszorg. Maar mijn ambities reikten ook naar het buitenland. Toen mijn vrouw en ik in 1977 de kans kregen om naar Rwanda te trekken, hebben we geen moment getwijfeld. Daar werkte ik in een multidisciplinair eerstelijnsgezondheidscentrum. Toen al wist ik: dit is wat we in België ook nodig hebben. Wat we vandaag in het Wijkgezondheidscentrum De Botermarkt in Ledeberg doen, is nog steeds sterk beïnvloed door die eerste ervaring. Een wijkgezondheidscentrum bundelt krachten. Er werken huisartsen, maatschappelijk werkers, verpleegkundigen en in de toekomst ook eerstelijnspsychologen. Door het systeem van de forfaitaire betaling garanderen we toegankelijke zorg voor iedereen. Maar we zijn eilanden in de grote zee van het Belgische hospitalocentrisme. Veel Belgen hechten meer belang aan de mening van een specialist dan aan die van een huisarts. Vaak bezoeken ze zelfs meteen een specialist. Op lange termijn heeft dat nefaste gevolgen: voor de huisarts, de specialist én voor de samenleving. De zorgkosten zullen niet meer te dragen zijn.” (MB)

▲ **JAN DE MAESENEER**
 Geneeskunde, Universiteit Gent
 Arts, hoogleraar en bestuurder
 59 jaar | °1952, Gent
 Getrouwd met Anita De Winter, psychiater
 Woont in Gent
 Iedereen heeft recht op betaalbare en toegankelijke zorg.

LICHAAM EN HART EERST

68 “De meeste mensen kennen mij alleen van mijn eeuwige optimisme en mijn enthousiaste lach, maar ook ik ben vroeger getroffen door een depressie. Intussen is het al 27 jaar geleden, maar die vreselijke periode staat nog scherp in mijn geheugen gegrift. Het was een chemische vergiftiging die heel lang in mijn bloed heeft gezeten. Toen ik genezen was, na ongeveer twee jaar, voelde ik me euforisch. Eindelijk was ik bevrijd van die demonen. Maar het voelde ook als een catharsis. Ik heb geleerd dat ik beter moet luisteren naar mijn eigen lichaam en naar mijn eigen hart. Voor die depressie liet ik me te vaak leven door anderen. Ik heb toen beslist om voortaan mijn eigen weg te gaan.” (SVDB)

▲ MARGRIET HERMANS

*Regentaat Frans – geschiedenis – Engels
Zelfstandig zaakvoerder entertainment*

57 jaar | °1954, Turnhout

Gehuwd met Frank Deloof

Woonst in Oud-Turnhout

Wordt gelukkig als ze bedenkt wat voor een vol en uitdagend leven ze heeft gehad.

LERAAR TUSSEN LEERLINGEN

69 “Het onderwijs bevalt me. Ik vind het vooral leuk om met jongeren te mogen werken. De leerlingen kunnen in mijn vakken een aantal dingen zelf ontdekken zoals ik zelf ook veel dingen geleerd heb.”
 “Naast kennis doorgeven zie ik mijn taak in het onderwijs ook als een opvoedkundige opdracht. Ik vind het belangrijk om hen mee te geven hoe ze met andere mensen kunnen communiceren, want dat is niet meer zo vanzelfsprekend. Je mag nog de slimste van de klas zijn, als je niet met mensen kunt omgaan, ben je niet bestand tegen het harde leven dat je wacht.”
 “Jongeren zijn mondiger en assertiever dan vroeger, maar dat mag je ook positief bekijken. Ze zeggen wat er op hun lever ligt. Dat mag als het op een correcte en beleefde manier gebeurt. Je kan als volwassene makkelijker met ze praten. Ik wil als leraar dan ook echt tussen de leerlingen staan en er niet boven, enkel als het nodig is.” (SV)

© Bob Van Mol

▲ **MATTHIAS BOGAERT**
Geaggregeerde secundair onderwijs ICT & TO
Leraar ICT & TO
 24 jaar | °1987, Gent
 Ongehuwd
 Woont in Zwijnaarde
Hoopt, ondanks het feit dat je in het onderwijs niet veel concrete ambitie kan hebben, toch elk jaar een betere leerkracht te worden.

HERVERDEEL DE RIJKDOM

70 “Armoede begon me te boeien in de periode dat ik economie bijstudeerde in Leuven. Eind jaren zestig richtten we een ‘Werkgroep Alternatieve Economie’ op en we kozen armoede als thema om onze inzichten op toe te passen. Zelf kom ik uit een mijnwerkersgezin.

We hadden het thuis vrij goed, maar ik werd in mijn jeugd wel geregeld geconfronteerd met ongelijkheid.”
 “Je moet de middelen waarover een land beschikt vergelijken met de aanwezige armoede. Dan stel je vast dat er in veel westerse landen een meer evenredige verdeling van de rijkdom mogelijk is. Maar de kloof tussen rijk en arm wordt groter, de meeste indicatoren wijzen in die richting. Zo is sinds de jaren negentig de inkomensongelijkheid nog toegenomen. Een fenomeen als de voedselbank wijst erop dat steeds meer mensen niet meer voor hun levensnoodzakelijke uitgaven kunnen instaan. En de langdurige werkloosheid en de precare jobs beloven niet veel goeds. De verdub-

© Bob Van Mol

beling van de kinderarmoede op tien jaar tijd is misschien wel het meest onheilspellende teken.”
 “Met de klassieke beleidsmaatregelen kan je weinig doen. Je kan het lot van de allerarmsten wel wat verzachten, maar een fundamentele herverdeling van de middelen dringt zich op. En dan heb ik het niet alleen over de inkomens, maar ook over een herverdeling van de macht. De toekomst ziet er somber uit. De liberalisering blijft de dominante ideologie en dus ligt de klemtoon op economische groei en competitie. Die centrale drijfveren veroorzaken de uitsluiting in onze samenleving. Op den duur komen zelfs solidariteitssystemen onder druk te staan.” (SV)

▲ **JAN VRANKEN**
Doctor in de politieke en sociale wetenschappen
Emeritus gewoon hoogleraar Universiteit Antwerpen, oprichter van OASes
 66 jaar | °1944, Maasmechelen
 Gehuwd
 Woont in Antwerpen
Geloof dat je armoede bij de wortels kan aanpakken.

“IK MAAK VOOR MENSEN: TIJD”

71 Jenny is al vier jaar vrijwilligster bij de Kankertelefoon. “Toen ik op brugpensioen ging, belde een oud-collega me op. Zij was al vrijwilligster bij de Kankertelefoon en ze zochten nog mensen.” Voor Jenny was dit een logisch vervolg van haar carrière, want ze was 27 jaar lang verpleegkundige op de afdeling Oncologie van het UZ Gasthuisberg in Leuven. Zelf moest ze om gezondheidsredenen stoppen met een voltijdse job. Maar ze wilde zich toch nog nuttig maken. “Eigenlijk is dit een droomjob. Ik blijf op de hoogte van de sector waar ik altijd gewerkt heb en ik kan mensen helpen. De meesten bellen met emotionele vragen tussen het eerste consult bij de dokter en de definitieve diagnose. Dan is het zaak die mensen gerust te stellen, naar hen te luisteren, tijd voor hen te maken. Een goeie babbel doet veel. Dokters hebben niet altijd de tijd om naar de angsten en emoties van de mensen te luisteren. Als verpleegkundige had ik er ook niet altijd de tijd voor. Als vrijwilliger kan ik dat nu wel.” (LVB)

▲ **JENNY DANIELS**
Verpleegkundige
Bruggepensioneerd, vrijwilligster Kankertelefoon
 61 jaar | °1949, Scherpenheuvel
 Gehuwd
 Woont in Scherpenheuvel-Zichem
Droomt van een wereld zonder kanker of andere levensbedreigende ziekten.

© Jan Locus

“IK ZOU WENEN”

72 Recht-Op bestaat ongeveer vijftien jaar als vereniging waar armen het woord nemen. De leden kaarten structuren aan die armoede in stand houden. Een viertal jaar geleden zeiden de jongeren: ‘Daar hebben wij ook iets over te vertellen.’ De jongerenwerking was geboren. Kort na de start sloot Tatjana zich aan.

Tatjana: “Mijn mama was bij de volwassenenwerking en vertelde me dat er ook een werking voor jongeren werd ingericht. Ik heb niet geaarzeld en was bij de eersten om me aan te sluiten. Ik heb hier op een paar jaar tijd veel vriendschappen gesloten. Tijdens de wekelijkse activiteiten leer je elkaar goed kennen. We gaan soms bowlen, poolen of gewoon babbelen in het park. Onlangs maakten we samen een kortfilm voor het project ‘Valies’. Die film gaat over de dingen die je meedraagt in je leven. Sommige dingen wegen zwaar, andere zijn lichter. En als je valies even te zwaar wordt, kan je anderen vragen of ze willen helpen dragen.”

“WE KUNNEN OPEN ZIJN TEGEN ELKAAR. WE WETEN DAT IEDEREEN HET HIER MOEILIJK HEEFT OF MOEILIJK GEHAD HEEFT. DAAR HEBBEN WE RESPECT VOOR.”

Tatjana zit niet graag stil. Niet alleen gaat ze graag elke week naar Recht-Op, ze noemt zichzelf ook een echt ‘schoolkind’. “Ik ga graag naar school. Vroeger haatte ik zelfs vakanties. Als het school is, heb ik tenminste iets te doen. En er zitten leuke mensen in mijn klas, wat moet je nog meer hebben? Ik zit in het vierde jaar voeding-verzorging, later wil ik graag in de kinderopvang werken.”

RESPECT VOOR IEDEREEN

Wat zou ze doen als Recht-Op niet zou bestaan? “Ik zou wenen! Ik ben zo gewoon van hier elke woensdag te zijn. Iedereen heeft een sterke band met elkaar. Ik ben echt gehecht aan de mensen hier. Wij vertrouwen elkaar. We babbelen met elkaar over onze problemen, helpen en steunen elkaar. Toen we hoorden dat de werking misschien zou ophouden te bestaan omdat de subsidies onzeker waren, stortte onze wereld even in. Gelukkig is alles op z’n pootjes terechtgekomen.”

Waar komen die sterke band en dat vertrouwen vandaan? “We hebben allemaal gelijkaardige dingen meegemaakt als kind”, legt Tatjana uit. “Daarom kunnen we open zijn tegen elkaar als

© Jan Locus

Tatjana Van Remoortel: “Hier weet ik dat mijn leeftijdsgenoten ook iets hebben meegemaakt en begrijpen wat je doormaakt.”

we daarover praten. We weten dat iedereen het hier moeilijk heeft of moeilijk gehad heeft. Daar hebben we respect voor. Op school praten we er niet over. Vanaf het moment dat ik bij Recht-Op binnenkom, voel ik dat ik alles kan zeggen. Vroeger praatte ik niet over mijn situatie, zelfs niet met mijn ouders. Hier weet ik dat mijn leeftijdsgenoten ook iets hebben meegemaakt en begrijpen wat je doormaakt. Als er eens een week geen activiteit is, weet ik met mezelf geen blijf. Ik ben altijd blij als ik naar Recht-Op kan komen.” (LVB)

▲ TATJANA VAN REMOORTEL Vierde jaar voeding-verzorging

16 jaar | *1994, Wilrijk

Woont bij ouders, één zus, twee broers

Woont in Hoboken

Droomt ervan alle problemen uit de wereld te helpen.

VERSTOPPERTJE ACHTER MILJOENEN GRASSPRIETJES

73 74 Ina: "Arthur kreeg de diagnose autisme toen hij in het vierde leerjaar zat. Palieter toen hij negen was. Kobe is – na een heel gedoe met testen – positief getest op ADHD. Onze dochter Roos is ook getest geweest op autisme."

Youri: "De kans dat er meerdere kinderen in één gezin autistisch zijn, is eigenlijk vrij groot. Er is een belangrijke genetische component aan verbonden. Als we naar onszelf kijken, zien we wel waar het vandaan komt. Die lade van de kast, bijvoorbeeld: die staat nu open. Het brandt al de hele tijd om die dicht te doen." *(lacht)*

Ina: "We gaan op een nuchtere manier om met het autisme van onze zonen. In het begin waren we verdrietig, maar ook opgelucht. We wisten eindelijk wat er aan de hand was. Nu konden we verder. Voor ons vond ik het niet erg: we hielden van hem zoals hij was. Maar voor hén vond ik het wel erg, zeker voor Arthur, omdat hij de eerste was. Ik was onzeker over zijn toekomst. Ik was bang dat hij niet alles zou kunnen wat anderen kun-

nen. Maar nu weet ik dat ze dat wél gaan kunnen." Youri: "Toen we de diagnose van Palieter hoorden, kwam dat minder hard aan. Palieter is een slim kind: die gaat er ook geraken. En stél dat Kobe het nu heeft, dan zou dat veel van zijn gedrag verklaren. En dan zullen we misschien ook opgelucht zijn."

Ina: "Achteraf voel ik me wel schuldig. We hebben dingen aan onze kinderen gevraagd die ze eigenlijk niet konden. Als ik zei tegen Kobe: 'Ga douchen', dan kwam hij naar beneden zonder zijn haar gewassen te hebben. Toen ik vroeg waarom hij zijn haar niet gewassen had, antwoordde hij: 'Ja, maar je hebt niet gezegd dat ik mijn haar ook moet wassen!' Voor hem zit daar een logica in: hij heeft die instructie niet gekregen. Dan word ik soms boos. Terwijl ik me nog meer zou moeten leren inleven in zijn wereld. Want de schuld ligt op dat moment niet bij hém, maar bij mijn vraag."

Youri: "In het begin was het wel aanpassen. Dan hadden we vaak het gevoel dat ze met onze voeten speelden. *(lacht)* Omdat ze alles ook zo letterlijk nemen. We waren eens stokbrood aan het eten en dat kruimelde vreselijk. Na het eten wilde Arthur het van de tafel vegen, maar ik zei: 'Ga daar eerst eens met de stofzuiger over'.

"TOEN WE DE DIAGNOSE HOORDEN, WAREN WE VOORAL OPGELUCHT."

Arthur zette het stofzuigerwagentje op de tafel en begon over die kruimels te rijden. Ina en ik stonden verstomd te kijken. En Arthur zei: 'Ja, maar je vroeg om er met de stofzuiger over te gaan!' Op dat moment kun je alleen maar lachen. En zo moet je er eigenlijk mee omgaan: los en het vooral niet medicaliseren."

Ina: "Soms is het jammer voor de kinderen zelf. Als Arthur met zijn broers verstoppertje speelt, kan hij enorm gefrustreerd geraken. 'Ze vinden me elke keer, mama', zegt hij dan. En als ik dan vraag of hij zich wel goed genoeg verstopt, zegt hij: 'Maar natuurlijk! Ik lig op mijn buik in het gras, verstopt achter miljoenen grassprietjes. En nog vinden ze me!'" *(lacht)*

Youri: "Onze zonen denken anders, hun hersenen werken op een andere manier. We weten nu dat we ons niet meer zo moeten opwinden. En dat geeft rust." (MB)

▲ YOURI AMERIJCKX EN INA ZEEUWE

Youri is fondsbeheerder bij KBC

Ina werkt als leerkracht in het Buitengewoon Onderwijs

*Youri, 41 jaar, Sint-Agatha-Berchem - Ina, 41 jaar, Ukkel
Wonen in Gooik*

Samen hebben ze vier kinderen: Kobe (16), Arthur (13), Palieter (10) en Roos (6). Bij Arthur en Palieter werd autismespectrumstoornis vastgesteld. Kobe heeft ADHD, maar zijn ouders vermoeden dat hij ook autistisch is.

Youri Amerijckx: "De kans dat er meerdere kinderen in één gezin autistisch zijn, is eigenlijk vrij groot."

© Bob Van Mol

VACCINEREN UIT SOLIDARITEIT

75 Een vaccinoloog, wat doet die eigenlijk? De meeste mensen denken meteen aan typische 'kindervaccins' als kinkhoest, tetanus, polio of rodehond. Maar die zijn zo ingeburgerd dat ze bijna een routine zijn geworden. En daarin schuilt net het grote gevaar, zegt Pierre Van Damme. "Mensen staan er niet meer bij stil hoe levensbelangrijk vaccinaties zijn. Vandaar dat wij twee hoofdtaken hebben. Uiteraard houden we ons bezig met nieuwe ontwikkelingen, denk maar aan het vaccin tegen baarmoederhalskanker. Maar anderzijds moeten we de vaccinatiegraad voor de 'klassieke' vaccins in de gaten houden. Nu is ongeveer 90% van onze jongeren ingeënt tegen de belangrijkste infecties. Maar als dat percentage om de een of andere reden daalt, zullen die infecties snel weer de kop opsteken. Elke ziektekiem zit te wachten op het moment dat er voldoende vatbare kinderen of volwassenen zijn. Voor je het weet, zit je met een epidemie. Kijk maar naar Frankrijk, waar maandelijks ongeveer duizend gevallen van mazelen voorkomen, met gemiddeld één sterfgeval per maand. Het is toch niet te geloven dat zoiets in een industrieland gebeurt!"

GROEPSIMMUNITEIT

In onze buurlanden is de antivaccinatie lobby actiever dan bij ons. "Maar ook in ons land moeten we waakzaam blijven. Mensen komen met allerlei argumenten om niet te vaccineren: hun geloof staat het niet toe, ze willen de natuur haar gang laten gaan of ze vinden het onveilig. Het komt erop aan om goed naar hen te luisteren en duidelijke informatie te geven. Want de meeste van hun argumenten zijn pure nonsens. Onze vaccins zijn bijzonder veilig en goed getest. Natuurlijk zijn er banale nevenwerkingen, zoals koorts. Maar die wegen niet op tegen de 'nevenwerkingen' van infecties als kinkhoest, mazelen, rodehond, tetanus of polio. Heel af en toe worden er ernstige bijwerkingen gerapporteerd, maar die komen ook voor bij mensen die niet gevaccineerd zijn. Tegenstanders van vaccinaties zijn natuurlijk rotsvast overtuigd van het oorzakelijke verband, maar uit onderzoek blijkt dat er niet te zijn." De oplossing lijkt eenvoudig: alle belangrijke vaccinaties verplichten. Nu is dat in België alleen bij polio het geval. "Ik begrijp die redenering, maar toch houden wij het liever bij een strikte aanbeveling. Het valt moeilijk te voorspellen wat de effecten van zo'n verplichting zouden zijn. Neem nu het voorbeeld van Zweden, daar beseffen ze dat een verplicht vaccinatiebeleid faliekant zou aflopen. Dus spreken ze vooral het solidariteitsgevoel van de bevolking aan. De boodschap aan de ouders is eenvoudig: vaccineer je kind, want dat zal een ander kind ten goede komen. En dat klopt, want er zijn een aantal kinderen die – bijvoorbeeld door

© Bob Van Mol

Vaccinoloog Pierre Van Damme: "Mensen staan er niet meer bij stil hoe levensbelangrijk vaccinaties zijn."

**"DE BOODSCHAP AAN DE OUDERS IS EENVOUDIG:
VACCINEER JE KIND WANT DAT ZAL EEN ANDER KIND
TEN GOEDE KOMEN."**

ziekte – niet gevaccineerd kunnen worden. Zij moeten kunnen rekenen op de groepsimmunitet. Deze aanpak werkt in Zweden trouwens heel goed, want de vaccinatiegraad ligt er hoger dan bij ons. En ook hoger dan in pakweg Italië, waar het wél verplicht is." (SVDB)

▲ PIERRE VAN DAMME

Geneeskunde

Gewoon hoogleraar, Universiteit Antwerpen

51 jaar | *1959, Gent

Getrouwd met Myrjam Cramm

Woont in Kontich

Zou willen dat er efficiënter wordt omgegaan met e-mailverkeer.

VOOR DE SPORT

76 Sofie Reynders is zelf fervent basketter en fietser. Ze geeft haar sportmicrobe graag door aan de gasten van vrijetijdscentrum Het Balanske.

“Sporten met mensen met een handicap vergt extra aandacht en inleefvermogen. Je hebt er veel geduld voor nodig. Het ligt je, of het ligt je niet. Maar ik heb altijd geweten dat ik dit wilde doen. Vorig jaar zijn we gestart met een tandemfietsclub en G-basketbalploeg voor jongeren met een verstandelijke handicap. De ene is al meer ervaren, de andere zit op beginnersniveau. Het is een diverse, maar hechte sportploeg. We vinden voor iedereen een oplossing op maat.” (LVB)

© Cla Janssen

▲ **SOFIE REYNDERS**
Regent en licentiaat lichamelijke opvoeding
Coördinator bij Het Balanske, vrijetijdscentrum voor gezinnen die hun kind met een handicap thuis opvoeden
28 jaar | °1982, Diest
Samenwonend
Woont in Lubbeek
Vindt het belangrijk dat iedereen een kans krijgt om aan sport te doen, elk op zijn niveau.

DE MENSEN KUNNEN BELLEN

78 Toen Sabine De Brabanter de vacature voor medewerker bij de Rusthuis-Infofoon zag, twijfelde ze niet om zich kandidaat te stellen. “Ik vind het belangrijk dat mensen ergens terecht kunnen met vragen en klachten, en dat daar ook echt iets mee gedaan wordt. Mensen bellen me vooral met vragen over wat kan, mag en moet in een woon- en zorgcentrum.” “Soms durven mensen geen klacht in te dienen, omdat ze schrik hebben dat hun moeder of vader uit het woonzorgcentrum gezet zal worden. Ik geef hen dan raad over hoe ze dat het best aanpakken en stel hen

gerust. Dan ben ik blij dat zulke zaken niet blijven aanslepen, dat ik een verschil kan maken.” (LVB)

© Bob Van Mol

▲ **SABINE DE BRABANTER**
Graduaat orthopedagogie
Medewerker Rusthuis-Infofoon
30 jaar | °1980, Aalst
Single
Woont in Liedekerke
Wil graag blijven doen wat ze doet, professioneel en privé.

MENSEN MET GROEIMARGE

77 “Als jong meisje had ik al een vurige kinderwens. Na mijn middelbaar besloot ik een opleiding tot peuterleidster te volgen bij de VDAB. Na drie jaar had ik mijn eigen crèche. Ik raakte moeilijk zwanger. Mijn man en ik hebben een lange weg afgelegd. Het ging gepaard met veel verdriet. Elke dag ving ik de kinderen van andere mensen op, maar mijn eigen kinderen kwamen maar niet.”

“Toen mijn dochters er eindelijk waren, besloot ik nog maar twee dagen per week te werken. Ik wilde van mijn kinderen genieten. Financieel is het niet gemakkelijk – een crèche is niet bepaald een goudmijn – maar dat interesseert me niet.”

“Kinderen zijn alles voor mij. Het is heerlijk om ze te zien opgroeien tot mensjes met een mening, wil en persoonlijkheid. Dat wil ik voor geen geld van de wereld missen.” (MB)

© Jan Louren

▲ **HILDE ORIS**
ASO en VDAB-opleiding peuterleidster
Eigenaar crèche Het Wiebeltje in Berchem
37 jaar | °1973, Merksem
Gehuwd met Bert, twee dochters Hanna (8) en Helena (5)
Woont in Berchem
Kinderen zijn de rode draad in haar leven.

BLIJF KWETSBAAR, BIED WEERSTAND

79 “Ik kwam in de sector terecht door niet te slagen in mijn eerste kandidatuur rechten. Maar ik vond er wel mijn weg. Medewerkers motiveren om vol te houden is mijn belangrijkste taak, en het stimuleren van creativiteit en innovatie in de ouderenzorg. Mijn motto? Blijf kwetsbaar en bied weerstand. De zorgsector is me met de paplepel ingegeven. Ik kom uit een artsenfamilie. Mijn grootvader Corneel Heymans won de Nobelprijs voor geneeskunde in 1938. De tweejaarlijkse vakprijs voor verpleegkundigen is genoemd naar mijn groottante Zuster Dokter Jules-Marie Heymans.” (NK)

© Bob Van Mol

▲ **BERNADETTE VAN DEN HEUVEL**
Sociaal verpleegkundige, studeert master in zorg, ethiek en beleid in Tilburg. Beleidsverantwoordelijke Ouderenzorg Gasthuiszusters Antwerpen, stafmedewerker Zorgnet Vlaanderen
52 jaar | °1959, Wilrijk
Ongehuwd
Woont in Wilrijk
Droomt dat de residentiële ouderenzorg minder geculpabiliseerd en meer maatschappelijk gewaardeerd wordt.

RECHT OP FATSOENLIJK LEVEN

80 Minister van Staat Jos Geysels was jarenlang politiek secretaris van Agalev. Vandaag is hij voorzitter van 11.11.11 (de koepelorganisatie van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging), van het Vlaams Fonds voor de Letteren en van Decenniumdoelen 2017 (een samenwerking van sociale organisaties en verenigingen die de leefsituatie van mensen in armoede structureel wil verbeteren). “Van thuis uit sympathiseerden mijn ouders sterk met de arbeidersbeweging. Ik vond Agalev als partij een beweging die op een andere manier aan politiek deed, die andere thema’s vooropstelde dan de andere partijen. Zo waren ook milieu en vrede belangrijke issues die anders benaderd werden dan door de klassieke partijen. In het begin wou ik de wereld veranderen zoals alle jonge, dynamische mensen dat doen. Maar ook nu nog is dat een drijfveer. Iedere mens wil zijn steentje bijdragen aan een betere samenleving.”

GROTERE TAART, GROTERE KLOOF

“Armoedebestrijding is altijd een van mijn dada’s geweest. Destijds ben ik grootgebracht met de idee dat als de taart groeit dat ze dan ook beter verdeeld zou worden. Maar de cijfers van de laatste twintig jaar spreken dat tegen. België en de westerse wereld zijn rijker dan de gemiddelde wereldburger, maar de kloof tussen rijk en arm is er niet kleiner op geworden, wel integendeel. Vandaar dat ik na mijn politieke loopbaan intensief heb geprobeerd om dit issue weer op de politieke agenda te krijgen. Armoede is nog altijd geen hot politiek item en toch is het nodig dat er in dit decennium op dat vlak iets wezenlijks verandert.”

“Er zijn nog altijd ‘utopisten’ die denken: laat de vrije markt maar de vrije markt zijn en laat die vooral groeien. Alleen werkt dat mechanisme niet voor de mensen die aan de onderkant van de wereld leven. Die mensen zijn er niet op vooruitgegaan. Sinds de financiële crisis hoop ik dat de ‘marktfundamentalisten’ begrepen hebben dat er meer is in het leven dan het opstapelen van rijkdom. Helaas, als ik de cijfers bekijk van wat CEO’s verdienen, hebben we voorlopig niets geleerd.”

DE POLITIEK VAN HET FATSOEN

“Wat me drijft in het leven? Ik geloof in een vooruitgang die kan bereikt worden zonder fanatisme. Ik heb altijd getracht de hoofdlijnen in de politiek niet te verwarren met tactische manoeuvres en electorale strategieën, waaraan politici zich vaak bezondigen. Ik hoop dat politieke beslissingen er altijd voor zorgen dat de mensen fatsoenlijk en steeds fatsoenlijker kunnen leven. Daarom blijf ik pleiten om die sociale minima, die uitkeringen

Jos Geysels is voorzitter van 11.11.11: “Armoedebestrijding is altijd een van mijn dada’s geweest.”

“IK BLIJF PLEITEN OM DIE SOCIALE MINIMA, DE UITKERINGEN WAARVAN MENSEN MOETEN LEVEN, NAAR BOVEN OP TE TREKKEN. DAN KAN IEDEREEN GENIETEN VAN DE KWALITEIT VAN DE DINGEN.”

waarvan mensen moeten leven, eens naar boven op te trekken. Zo kan iedereen genieten van de kwaliteit van de dingen. Dat is de samenleving waarvan ik altijd gehouden heb.” (sv)

▲ JOS GEYSELS

**Sociologie
Publicist**

59 jaar | *1952, Turnhout

Gehuwd

Woont in Turnhout

Gelooft in een vooruitgang die kan bereikt worden zonder fanatisme.

“STA OP, EN RUIK HET SPEK”

Na een verkeersongeval was de 22-jarige Mustafa Kör gedoemd zijn leven in een rolstoel door te brengen. Uit verveling begon hij te schrijven en in 2007 leverde hij met de roman *De Lammeren* het overtuigende bewijs van zijn literaire talent. Het heuglijke moment werd evenwel overstemd door medische miserie die twee jaar aansleepte. Nu broedt de veerkrachtige auteur op een meesterwerk dat iedereen met verstomming zal slaan. Een leven van en voor de literatuur.

81 Mustafa Kör gooit zich meteen openhartig in het gesprek. Het ene moment betreurt hij de groeiende kloof met de allochtonen, het andere moment spreekt hij als lid van een minderheidsgroep. Als je hem erop wijst, zegt hij: “Ik weet het, ik ben een misbaksel, een kameleon, een autodidact die de hiaten in zijn kennis tracht te camoufleren. Alles is dubbel aan mij. Ik mag proeven, maar mag ik ook kauwen, vraag ik me soms af.”

“IEDEREEN WORDT MET EEN TALENT GEBOREN.

DE VRAAG IS: ONTDEK JE JE TALENT EN KRIJG JE DE KANS OM HET TE ONTPLOOIEN?”

“Ik woon dertig jaar in België en dit land is mijn eerste liefde. De harde keien zijn me liever dan de zoete wereld van de karmozijnen stof en de lam-

meren, want dat is nostalgie. Je hebt meer aan een goede buurman dan aan een verre vriend. Je moet vooruit met het leven: wake up and smell the bacon.”

Toch verklaren zijn Anatolische wortels zijn bloemrijke taal, die uniek is in de Vlaamse literatuur. Uit elke bladzijde van *De Lammeren* stijgen geuren, kleuren en beelden op. “Dat oriëntalisme heeft te maken met onze sterke orale traditie. Turken zijn emotioneler en uiten hun gevoelens grootser en bombastischer. Wij, de Belgen bedoel ik, gebruiken vaak anaal gefixeerde troetelnaampjes voor onze geliefde, zoals scheetje en poepken, maar Turken hebben koosnaampjes als mijn ziel, mijn hart, mijn leeuw.”

Hoewel Kör zegt dat het Maasland zijn heimat is, koestert hij de herinneringen aan het bucolische dorpsleven in Anatolië. “Ik was drie toen ik naar Limburg kwam waar mijn vader in de mijn werkte. Maar van mijn achtste tot mijn elfde was ik weer in Turkije: een mooie tijd van brood bakken, paddenstoelen zoeken in de bergweiden, herders en lammeren. 's Avonds ging ik oma's hand kussen, waarop ze me zegende voor het slapengaan. Die pastorale wereld, die de meeste tweedegeneratiemigranten nooit hebben gekend, heeft een grote impact op mij gehad.”

DE UITVERKORENE

“Daarna groeide ik verder op in Opgrimbie, een deelgemeente van Maasmechelen. Op mijn zestiende gaf ik de school op. Ik was meer geïnteresseerd in meisjes en voetbal. In de ploeg van Opgrimbie werd ik geprezen als een groot voetballertalent. Maar na de zelfmoord van mijn oudere broer kwam van een voetbalcarrière nog weinig terecht. Ik was zeventien en mijn broer was als een tweede vader voor me.”

Vijf jaar later kreeg Mustafa Kör een tweede mokerslag. Bij een auto-ongeluk brak hij zijn rug en kwam in een rolstoel terecht. “Zeer confronterend,” zegt hij, “maar het heeft de weg geopend

naar het schrijverschap. Aanvankelijk begon ik te schrijven uit verving, en om mijn woede en mijn liefde te uiten. Ik wist niet wat literatuur was, dat heb ik maar later ontdekt. Nu is lezen en literatuur de zin van mijn leven geworden. Ik geloof echt dat kunst en literatuur iemands leven kunnen veranderen.”

“Na een tijd begon ik zelf ook korte verhalen te schrijven. Het verhaal ‘Uitverkorene’, dat ten grondslag ligt aan *De Lammeren*, kreeg in Rotterdam de El Hirzjra-literatuurprijs. De mensen van de uitgeverij waren verwonderd dat ik nog geen uitgever had en gaven me hun coördinaten. Zes maanden later vroegen ze me of ik niets liggen had. Ik stuurde het manuscript van *De Lammeren* op en de uitgever belde me meteen met de vraag of hij naar Maasmechelen mocht komen.”

“Een uitgeverij is natuurlijk ook een commercieel bedrijf. Wellicht hebben ze gedacht: ‘Allochtoon plus rolstoel, dat is bingo.’ Op lezingen zeg ik weleens: ‘Ik ben gehandicapt, allochtoon en Limburger. Als ik nu ook nog homo was, zouden ze me meteen subsidiëren zonder dat ik nog iets hoeft te doen.’ Dat is een boutade, natuurlijk, om het ijs te breken.”

“Mijn roman heeft wel potentieel, anders waren er nooit vierduizend exemplaren van verkocht. En dat zonder presentatie en zonder interviews, want ik lag drie maanden voor de verschijning in het ziekenhuis met doorligwonden. Daardoor is ook de eindredactie niet optimaal verlopen. Het had allemaal wat strakker gemogen waardoor de spanningsboog ook intenser zou geweest zijn. Maar goed, ondertussen is het toch een beetje een cultboek geworden.”

HET WAS EEN HEL

“De doorligwonden hebben me twee jaar parten gespeeld. Ik was meer in dan uit het ziekenhuis en op een bepaald moment vreesden de dokters dat het niet meer in orde zou komen door een ontsteking. Deze jongen haalt het niet meer, luidde het. Het was een hel. Gelukkig had ik mijn vriendin en huidige vrouw die me erdoor heeft geholpen. Ik moest de hele tijd op mijn buik liggen en was voor alles overgeleverd aan de zorgen van het personeel. En er is altijd wel een dokter of een verpleegkundige die er met zijn pet naar gooit of je met vooroordelen benadert.

Maar ach, zoiets komt overal voor, zeker? In zo’n situatie denk ik: begin bij jezelf in plaats van de zaken op de spits te drijven. Ik geloof in positieve verhalen.”

“Na die twee jaar was het niet gemakkelijk om de draad weer op te nemen. Mijn vader was overleden, ik ben getrouwd en we zijn verhuisd naar Leuven, of beter Winksele. Ik had het er moeilijk

© Jan Locus

Mustafa Kör overleefde een verkeersongeval en werd schrijver: “Ik geloof in positieve verhalen.”

mee dat ik niet meer on the edge kon leven zoals ik gewoon was te doen. Ik dompelde me graag onder in kroegen en voerde nachtelijke gesprekken met getormenteerde zielen. Een kunstenaar moet de uitersten opzoeken, vind ik, maar om medische redenen kan ik me dat niet meer permitteren. Ik vind het eigenlijk verschrikkelijk dat ik nu zo gereserveerd moet leven. Je ziet het ook aan mijn proza, dat vroeger rauwer was en meer ballen had. Dat ik eerst mijn gezondheid moet in acht nemen

en dan pas voor mijn kunst kan leven, stuit me tegen de borst.”

“Ondertussen zijn vier jaar verlopen sinds mijn debuut. Ik schrijf elke dag vijfhonderd woorden om het vuur niet te laten doven. De muze is wispelturig en fragiel – als je haar niet het hof maakt, keert ze zich van je af. Maar je kunt haar niet forceren, dat is ook het mooie aan kunst.”

“DE MUZE IS WISPELTURIG EN FRAGIEL – ALS JE HAAR NIET HET HOF MAAKT, KEERT ZE ZICH VAN JE AF. MAAR JE KAN HAAR NIET FORCEREN, DAT IS OOK HET MOOIE AAN KUNST.”

Mustafa Kör: “Talen garanderen menselijke contacten.”

“Mijn volgende roman moet een prachtig, episch verhaal worden over de ondergang van het Ottomaanse rijk, maar dan zonder dat het met naam genoemd wordt. Het wordt een allegorie, een verhalenbordeel met fabuleuze en burleske elementen. De twee centrale figuren zijn de dorpsgek en een meisje. Wacht maar af, het wordt een boek dat opzien zal baren.”

“Rijk word je niet van schrijven, eigenlijk is het een zottensbezigheid. Bovendien kreeg ik in 2008 problemen met mijn invaliditeitsuitkering. Een gehandicapte zelfstandige die schrijft, daar weet ons systeem geen blijf mee. Dat je de keuze moet maken tussen je schrijverschap en je uitkering, vind ik niet kunnen. Dan is het Engelse systeem beter. Daar krijg je maar 80% van je uitkering, maar als je er iets wil van maken en inspanningen doet om mee te draaien in de maatschappij, krijg je de volle 100%.”

IEDEREEN HEEFT TALENT

“Mijn talent voor taal zal er inderdaad altijd al geweest zijn. Het zat er van jongs af in, maar het is pas achteraf dat je dat beseft. Toen ik dertien was, zei mijn juf Frans op het einde van het schooljaar dat ik zeker iets met mijn talent voor talen moest doen. Ik stond er toen niet bij stil, ook al was ik een beetje verliefd op die juf.”

“Ik heb altijd een goed ontwikkeld gehoor gehad. Op school heb ik het niet geleerd, maar als ik in Duitsland kom, spreek ik Duits. Ik kan me uitdrukken in het Frans en spreek redelijk vloeiend Engels. Polyglot zijn is een gave waar je dankbaar moet om zijn. Ken je het Turkse gezegde, ‘dieren besnuffelen elkaar, wij praten met elkaar’? Talen garanderen menselijke contacten.”

“Iedereen wordt met een talent geboren. De vraag is: ontdek je je talent en krijg je de kans om het te ontplooien?” (EB)

▲ MUSTAFA KÖR

Autodidact

Schrijver

34 jaar | °1976, Turkije

Gehuwd met een flamencodanseres

Woont in Leuven (Winksele)

Geloofd in positieve verhalen.

© Jan Locus

© Bob Van Mol

TERUG NAAR MEZELF

82 “De dokters stelden in september 2010 slokdarmkanker vast. De kans was klein dat ik 2012 zou halen. Maar de radiotherapie sloeg aan. Nadat ze de hoofd tumor chirurgisch konden verwijderen, lag genezing zelfs in het verschiet. En nu zijn er tumoren in mijn hersenen gevonden. De artsen doen wat ze kunnen. Al kom je wat tegen. In het ziekenhuis waar ik ben geopereerd had ik geen dialoog met mijn dokter. Er stond een ploeg van een prof en zes assistenten aan mijn bed. Toen ik zei dat ik me slecht voelde, bekeek de prof me met een blik van: ‘Dat kan niet want ik heb net alles weggesneden.’ De rest van het team keek bedremmeld naar de grond. Bij de dokter die ik nu consulteer, heb ik gelukkig ontdekt hoe het ook anders kan, dat het niet allemaal eikels in hun ivoren toren zijn. De oncologen en het verplegend personeel zijn een zegen. Hun gulheid en onbaatzuchtigheid kunnen me ontroeren. De ziekte werpt je op jezelf terug. Je komt terecht in een permanente bevraging van wat het leven waard is. Gelukkig is er ook houvast. Ik dacht altijd dat ik maar twee of drie echte vrienden had, maar ik sta versteld van de spontane steun van zoveel mensen. Het doet me beseffen hoe gelukkig ik tot nu toe wel geweest ben. Ik kan zelfs kiezen uit vrienden die me als getuige bijstaan als ik een euthanasieverklaring zou laten opstellen. Clara wil me natuurlijk zo lang mogelijk bij zich houden, maar er kan een moment komen dat ik mijn toestand niet langer aanvaardbaar vind.” (NK)

▲ ROEL VERNIERS

*Master audiovisuele kunsten, optie toneel (Rits)
Bestuurscoördinator Cultuur Stad Antwerpen*

37 jaar | °1973, Sint-Niklaas

Getrouwd met Clara Van Den Broek, twee kinderen: Anaïs (8) en Wolf (5)

Woont in Antwerpen

Beseft hoe gelukkig hij tot nu toe is geweest.

POSITIEVE VERHALEN

83 “Ik ben leefgroep- en contextbegeleider bij Minor Ndako, een begeleidingstehuis in Groot-Bijgaarden voor kinderen tot twaalf jaar. Nog niet zo heel lang geleden was ik ook een kind van de bijzondere jeugdzorg. Van mijn veertiende tot mijn negentiende woonde ik in de Plan-aid in Sint-Jans-Molenbeek. Ik vind mezelf nu een sterke jonge vrouw die positief in het leven staat. Je puberteit doorbrengen in een tehuis is niet ideaal, maar het beeld dat de media ervan weergeven, klopt niet altijd. Als je in een tehuis zit, is het niet altijd makkelijk om een zicht te krijgen op je leven na je achttiende. Er zijn heel wat mensen zoals ik die bewijzen dat een verblijf in een instelling niet noodzakelijk garant staat voor een slechte toekomst. Samen met drie andere jonge vrouwen die een ervaring hadden met de jeugdhulp heb ik vzw Cachet opgericht. Het succes is ons niet gegeven. Een verblijf in een instelling werpt een smet op het beeld dat anderen van je hebben. Het is niet eenvoudig om je daar als individu tegen te verzetten.”

“Maar met ons vieren zijn we van plan dit vooroordeel aan te pakken. Naarmate we met Cachet meer naar buiten komen, melden zich steeds meer mensen die zich in ons verhaal herkennen en goesting hebben om hun schouders mee onder ons project te zetten. En daarmee is mijn statement gemaakt, zo uitzonderlijk is een positief verhaal uit de bijzondere jeugdzorg nu ook weer niet!” (SG/NK)

© Jan Locus

▲ BARBARA GLORIEUX

Orthopedagogie

Begeleider bij Minor Ndako

28 jaar | °1982, Asse

Single

Woont in Brussel

Is tevreden over de voetbalprestaties van FC Berchem dames.

DIPLOMAAT EN PARACOMMANDO

84 “Het is goed gekomen met mij, maar het had anders kunnen lopen. Ik was de oudste thuis. Mijn moeder legde de lat hoog. Bijzonder hoog, te hoog. Ik moest bijvoorbeeld viool leren, terwijl ik geen do van een la kan onderscheiden. *(lacht)* Ik heb nooit goed begrepen waarom mijn moeder het zo hard speelde. Dat zij en haar kinderen een moeilijke relatie onderhielden, is wel het minste dat je kan zeggen. Ze is nu 91 en sinds ze dementeert, is ze goedgezind en lief. Haar drie kinderen hadden haar zachtaardigheid liever op jongere leeftijd ontdekt. De strenge opvoeding heeft me wel gestimuleerd om mijn plan te trekken en op vele dingen een eigen visie te ontwikkelen. Het leidde ertoe dat ik thuis jong ben betrokken. Studeren, werken en wonen op eigen houtje was niet makkelijk, maar je leert ervan.”
“Eerder toevallig ben ik tewerkgesteld op het minis-

terie van Justitie. Later, net voor de staatshervorming in 1980, kon ik aan de slag op het kabinet van Rika Steyaert, om de jeugdbescherming om te vormen tot de Bijzondere Jeugdbijstand. Pas toen is mijn aandacht voor welzijn, gezondheid en zorg op gang gekomen. Nog later vroeg Wivina Demeester me om directeur-generaal van de administratie Gezondheidszorg te worden. Ik ben nu al vijf jaar administrateur-generaal. De administratie Gezondheidszorg had de verwachtingen niet ingelost en ik moest daar een mouw aan passen. Dat heeft allicht te maken met mijn slechte reputatie. *(lacht)* Ik werd wel meer gevraagd om paracommando-opdrachten uit te voeren. Ik ga er nooit met de botte bijl door, maar zou me ook geen geboren diplomaat noemen.”

QUANTUMSPRONG

“De ganze organisatie heeft nu de gewoonte om direct, maar respectvol te communiceren. Er is de laatste dertig jaar ook onnoemelijk veel veranderd, in de sector zowel als in de administratie. België staat nog steeds aan de top in de gezondheidszorg wereldwijd. Zeker in de tweede en derde lijn. De ziekenhuizen voeren bijvoorbeeld allemaal een sterk kwaliteitsbeleid. In de eerstelijnsgezondheidszorg – de huisartsen, de thuis- en mantelzorg – hebben we op het vlak van afstemming wel wat kansen laten liggen. Daar betekende de grote eerstelijnsgezondheidsconferentie eind vorig jaar een echte doorbraak. In de voorbereiding vind ik wel dat we een quantumsprong hebben gemaakt. Er is, meer dan ik had verwacht, tussen de verschillende beroepsgroepen een groter respect gegroeid. Frustrerend is wel dat Vlaanderen en Wallonië nog altijd niet autonoom bevoegd zijn voor de financiering van de gezondheidszorg. We gaan vooruit met de snelheid van de traagste. Niemand die dat nog betwist, maar de bevoegdheidsoverheveling van de federale staat naar de regio’s komt er maar niet van. Daar kunnen we alleen maar tegenop door zelf beter te doen waar we kunnen. Dat zal ik blijven doen. Mijn mensen laten samenwerken en motiveren om het altijd beter te doen. Die cultuur is bij ons geïntegreerd. Daar zijn we met zijn allen best trots op.” (NK)

▲ CHRIS VANDER AUWERA

Licentiaat lichamelijke opvoeding
Administrateur-generaal Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid

63 jaar | °1947, Leuven

Getrouwd met Lieve Dieudonné, twee kinderen: Wim (41) en Ann (40), vier schitterende kleinkinderen

Woont in Meise

Gelooft in samenwerken en streven naar verbetering.

“BELGIË STAAT NOG STEEDS AAN DE TOP IN DE GEZONDHEIDSZORG WERELDWIJD.”

Chris Vander Auwera, administrateur-generaal Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid: “Er is, meer dan ik had verwacht, tussen de verschillende beroepsgroepen een groter respect gegroeid.”

© Jan Locus

“IK DURF HET VRIENDSCHAP TE NOEMEN”

85 Siska Viaene is buddy van Maria (schuilnaam), die met psychische problemen kampt. Ze weet heel goed waarom ze vrijwilligerswerk doet: “Ik heb het gevoel dat ik veel krijg van het leven en ik wil iets terugdoen. Dit geeft me minstens evenveel voldoening als een betaalde job. Die voldoening kan niet in geld omgezet worden.”

“Het klikte meteen met Maria. Misschien begon het als een-richtingsverkeer. Maar als ik nu met iets zit, stelt zij me gerust dat alles wel in orde komt. De ondersteuning is wederzijds. Na twee jaar weet zij evenveel van mij als ik van haar. Het is geven en nemen. Ik durf het intussen vriendschap te noemen.” (LVB)

▲ SISKA VIAENE

Meester in de dramatische kunsten

Lerares voordracht, drama en algemene verbale vorming

34 jaar | 1977, Roeselare

Verloofd, één zontje (Josse)

Woont in Roeselare

Is tevreden dat ze er is.

© Thomas De Boever

“ALS HET GEDAAN IS, KRIJG IK EEN BALLON”

“Prograft, Ursochol en magnesium.” De vijfjarige Juul Bracke somt moeiteloos op wat hij elke dag inneemt. Elf maanden was de jongen toen hij een ruillever kreeg. Sindsdien is hij goed vertrouwd met de kinderafdeling van het UZ Gent: “Ik ben er al veel geweest, duizend keer!”

86 Van zijn eerste kerstavond herinnert Juul zich uiteraard niets meer. Zijn ouders daarentegen zullen hem nooit vergeten. Van het UZ Gent kregen ze op 23 december 2006 telefoon. “We hebben een bijzonder kerstcadeau voor u”, klonk het aan de andere kant van de lijn. Tegen zeven uur ’s avonds arriveerden Pieter Bracke en Carolien Moreel met Juul in het ziekenhuis. Pas om vier uur ’s ochtends kon de operatie beginnen. Al die tijd was het wachten op de helikopter met de lever. “Terwijl we zaten te wachten sprong ik bij elk geronk op”, ver-

telt vader Bracke. “Op de duur hield ik het aanslaan van de verwarming zelfs voor een helikopter.”

De levertransplantatie zelf verliep voorbeeldig. De kleine patiënt lag in quarantaine en de eerste week moesten zijn ouders een steriel pak en handschoenen aantrekken. Na een tiental dagen mocht Juul al mee naar huis. Maar na anderhalve maand begon hij afstotingsverschijnselen te vertonen en werd hij weer opgenomen. Door de dosis Prograft goed te regelen, werd de kritieke situatie bedwongen en kon Juul naar huis. De werkzame stof in het merkmedicijn Prograft is tacrolimus, dat het afweersysteem onderdrukt en ontstekingen afremt. Het is een stof die Juul zijn hele leven nodig zal hebben.

Ondanks zijn kwetsbare situatie ontwikkelde Juul zich tot een levendig, pienter jongetje. Anders dan zijn leeftijdgenoten moest hij tot vorig jaar maandelijks op consultatie naar het UZ. Die controleonderzoeken zijn nu een driemaandelijks ritueel geworden. Juul weet perfect te vertellen hoe de bezoeken verlopen: “Eerst gaan we bij dokter De Bruyne. Daar krijg ik een prikje in mijn hand en nemen ze veel bloed. Daarna kleven ze er een plakkertje op en mag ik een cadeautje uitkiezen.” Voor de prik is Juul niet meer bang, wat vroeger anders was. En de geschenkjes, plastic speelgoeddiertjes en ventjes liggen thuis bij het andere speelgoed. “Na de prik gaan we naar de echo bij de dokter die een beetje raar spreekt. Hij smeert koude confituur op mijn buik. Op televisie zien we mijn lever en we horen geluiden uit mijn buik. Als het gedaan is, krijg ik een ballon van de dokter.”

THERAPIETROUW

Helemaal probleemloos zijn de vier jaren met de ruillever niet verlopen. Het medicijn dat het afweersysteem onderdrukt, heeft een aantal bijwerkingen. De bloedwaarden verslechteren zodat Juul ook magnesium moet innemen. Een ander effect zijn mogelijke allergieën. Bij Juul kwamen zijn ouders

JUUL IS DE CLINICLONWS NIET VERGETEN: “ZE ZIJN MET TWEE EN WONEN IN EEN WAGEN MET EEN TRAP DIE BUITEN STAAT. ZE HEBBEN ORANJE HAAR EN DOEN RARE TOEREN.”

© Elisabeth Noels

er na een tijd achter dat hij een allergie had ontwikkeld voor eieren en soja. Dus moet de jongen veel lekkers aan zijn neus laten voorbijgaan. Maar omdat hij weet dat hij anders vreselijk ziek wordt, kost hem dat weinig moeite. Juul toont ook een grote therapietrouw. "Ik moet mijn medicijnen nemen als ik wakker word en 's avonds", zegt hij. Tussen de eerste en de tweede inname moeten precies twaalf uur liggen. Dat hij tot twee uur voor en een half uur na de inname van zijn medicijnen nuchter moet blijven, neemt hij erbij. Zelfs als zijn jongere broertje al vroeger begint te eten, of als er gasten zijn en er staan bij het aperitief chips en hapjes op tafel, komt Juul niet in de verleiding om van de regels af te wijken. Op de vraag wat er gebeurt als hij zijn medicijnen niet neemt, of toch eerst eet, antwoordt Juul met uitgestreken gezicht: "Dan word ik superziek of ga ik dood." "Eigenlijk is hij heel plichtbewust," zegt zijn moeder, "maar of hij dat als tiener ook zal zijn, moeten we afwachten." Sinds de transplantatie net voor de kerst van 2006 heeft Juul nog twee gevoelige operaties ondergaan. Door het littekenweefsel van de transplantatie waren de galwegen namelijk te nauw geworden. Dat is twee keer verholpen door een zogenaamde dilatatie waarbij de vernauwing opgerekt wordt met een ballonnetje. Deze ingreep kan echter geen derde keer gebeuren. Bij de laatste operatie vorig jaar verbleef Juul twee maanden in het ziekenhuis. De trouwe gezelschap tijdens de opname was de varaan die nu bij het speelgoed ligt. Zijn ouders wisselden elkaar af om in het ziekenhuis te blijven slapen en overdag kregen ze geregeld versterking van de grootouders.

CLINICLOWNS

Juul zelf heeft er geen slechte herinneringen aan overgehouden. "Het infuusje aan mijn hand of aan mijn voet was niet leuk. Maar de speelkamer was wel leuk. Het infuusje hing dan aan een staander op wieltjes en ik kon maar met één hand spelen. Er was een ark van Noah van Playmobil, veel dino's en een kasteel. Toen het mooi weer was, heb ik met papa en Staf ook eens buiten gespeeld. Er was een glijbaan en een ronde schommel en ik mocht eventjes spelen zonder infuus."

Ook de cliniclowns is hij niet vergeten: "Ze zijn met twee en wonen in een wagen met een trap die buiten staat. Ze hebben oranje haar en doen rare toeren."

De ouders van Juul zijn zeer te spreken over het UZ Gent. "Je krijgt eerlijke informatie. Ze bereiden je voorzichtig voor, maar zullen ook zeggen wat het worstcasescenario is. We hebben er geen gebruik van gemaakt, maar je krijgt psychologische hulp

© Stephan Vanfleteren

De vijfjarige Juul Bracke kreeg een nieuwe lever en leeft volgens strikte regels.

aangeboden. Het is waar dat er veel assistenten zijn, maar de twee hoofdartsen komen altijd eens kijken en zijn makkelijk bereikbaar, ook via e-mail of telefoon. Als je belt, weten ze meteen over wie het gaat. Het helpt ook dat de prikkers meestal dezelfde zijn. Ze kennen Juul en weten hoe ze hem kunnen paaien." (EB)

▲ JUUL BRACKE

5 jaar | °2006, Gent
Woont bij mama, papa en broertje Staf
Woont in Wetteren
Vindt de speelzaal in het UZ Gent de max.

MOGELIJK MAAKT MOEILIJK

87 “Mijn vriendje zette na vijf jaar een punt achter de relatie. Telefonisch, stel je voor. Dat kwam aan. In de flirts die ik daarna had, geloofde ik niet. Ik dacht echt dat ik geen liefde meer zou kunnen opbrengen. Maar toen was er Thomas. *(lacht)* We zullen moeten zoeken hoe we onze levens wat kunnen synchroniseren. Hij doet zijn laatste jaar drama aan het conservatorium en volgt zijn passie. Ik kijk het nog wat aan. Eigenlijk wilde ik musicalschool volgen. Ik was geslaagd voor het ingangsexamen, maar omdat er onvoldoende kandidaten waren, ging de opleiding gewoonweg niet door. Ik moest snel beslissen en heb dan verpleegkunde gekozen. Een typische verpleegster zou ik me niet durven noemen. Ik heb graag gezorgd voor de mensen tijdens mijn stages, hoe zwaar die soms ook konden zijn. Ik zie meer in een carrière zoals die van mijn zus. Zij controleert voor de Verenigde Naties ontwikkelingsprojecten in Afrika. Misschien biedt mijn opleiding Gezondheidsvoorlichting en Opvoeding daar wel uitzicht op. Voor

mijn specialisatiejaar Kinderverpleegkunde ging mijn thesis over levensbeëindiging bij pasgeborenen. Ik heb ook drie maanden in Suriname gewerkt. Dat heeft mijn ogen opengetrokken. Surinamers berusten bijvoorbeeld noodgedwongen in het feit dat een baby niet levensvatbaar kan zijn. Bij ons is veel meer mogelijk en is de overlevingskans hoger, maar daardoor botsen we meer op de ethische dilemma's. Dat maakt de beslissingen eigenlijk een pak zwaarder.” (NK)

▲ **HANNA GOEMANS**
Verpleegster en student
Master Gezondheidswetenschappen UGent
23 jaar | °1988, Edegem
Partner van Thomas Janssens
Woont in Antwerpen
Droomt van gelukkig zijn door te doen wat je graag doet.

© Bob Van Mol

DE PIANO DOET HET NOG

88 “Toen ik nog klassiek orgel studeerde aan het conservatorium mocht ik van de koster oefenen in de kerk van Ekeren. Maar dat kan ik nu niet meer. Ik speel nog wel piano voor de afdeling. Van het blad, want uit het hoofd gaat niet meer. Vroeger speelde ik hier in De Zavel accordeon als vrijwilliger. Ik heb zelf gevraagd of ik hier mocht komen wonen, toen het begeleid zelfstandig wonen in Zoersel niet meer lukte. Ik heb altijd depressieve buien gehad. En met mijn huwelijk werd het erger. Na de scheiding ben ik weer bij mijn ouders ingetrokken. Toen ze stierven, stond ik er weer alleen voor. Ik ben van de trap gevallen. Een schedelboring hoefde op het nippertje niet, maar alleen wonen ging niet meer. Ik moest altijd opnieuw naar de winkel omdat ik voortdurend vergat wat ik moest kopen. Als ik de tram nam, reed ik verkeerd. De dokter vond dat ik me moest laten opnemen. Dat kon ik moeilijk aanvaarden, maar ik besef dat hij gelijk had. En mijn broer ook. Aan hem heb ik veel steun. Hij en mijn tweelingzus bezoeken me elke zondag. Ik krijg zware antidepressiva, maar ik voel me nu op mijn gemak. Ze doen hier veel voor de mensen. Donderdag mag uw fotograaf niet komen, want dan houden we sportdag aan Park Spoor Noord – ik heb gekozen voor de wandeling en petanque – maar alle andere dagen, welkom.” (NK)

▲ **RIA VAN DAELE**
Conservatorium Antwerpen, piano en klassiek orgel
59 jaar | °1951, Ekeren
Resident van De Zavel, huis voor patiënten met uitbehandelde psychiatrische ziektebeelden en niet-angeboren hersenaandoeningen, Antwerpen
Is blij dat ze in De Zavel kan wonen.

NIEUW LEVEN, HET BUIKGEVOEL

89 “Ik was 29 toen ik vroedkunde ging studeren. Daarvoor had ik Germaanse gestudeerd en een musicalopleiding aan het conservatorium gevolgd. Ik heb ook een paar jaar als musicalacteur gewerkt in Nederland. Uiteenlopende keuzes, net omdat ik altijd mijn buikgevoel heb gevolgd. Zo ging het ook met vroedkunde. Als kind had ik al een fascinatie voor nieuw leven: ik kon thuis uren zitten wachten tot de kuikentjes van de kippen geboren werden. De manier waarop zo'n kuiken zich uit dat ei pikt, zich daarna uitrekt om die schaal van zich af te werpen: ongelooflijk. Later ging ik 's nachts mee met mijn vader naar de boer om de koeien te zien kalven.”

“Mijn fascinatie voor zwangere vrouwen kwam pas later, toen mijn zus zwanger was van haar eerste kind – het eerste kleinkind in de familie. Ik ben de jongste van zes kinderen en was vijftien toen ik voor het eerst oom werd. De hele zwangerschap van mijn zus heb ik op de voet gevolgd, geboeid door dat nieuwe leven dat in haar buik groeide.”

“Een achttal jaar later moest een van mijn andere zussen bevallen. Zij vroeg aan mij of ik tijdens de bevalling foto's wilde maken die dan later voor de prenatale lessen gebruikt zouden worden. Ik ben een paar keer vergeten foto's te maken, zo geëmotioneerd was ik. Hoe dat baby'tje eruit kwam en meteen naar de borst zocht... Alles was zo instinctief, zo puur.”

LUISTEREN NAAR ONZE BEHOEFTE

“Daarna heeft het nog zes jaar geduurd voor ik eindelijk de stap durfde te zetten naar vroedkunde. Mijn eigen geboorte was ingeleid. De gynaecoloog van mijn moeder wilde op vakantie vertrekken. Ze vertelde dat het de pijnlijkste en vreselijkste bevalling was die ze ooit had meegemaakt. Later had ze spijt. Ze voelde zich onder druk gezet. Toen wist ik: dit wordt mijn nieuwe missie. Geen enkele vrouw zou dit mogen meemaken. Een bevalling moet in de eerste plaats een positieve ervaring zijn. Gynaecologen beseffen niet altijd genoeg welke impact een bevalling heeft op het leven van een vrouw. Ze hebben zoveel patiënten, die ene bevalling zijn ze een week later alweer vergeten. Maar die vrouw niet. Zij draagt dat haar hele leven mee. Een negatieve ervaring kan voor een waar trauma zorgen. Tijdens een goede bevalling ontdek je een kracht waarvan je niet wist dat je die in je had. Maar we luisteren niet meer naar ons lichaam. Er wordt vaak gekozen voor 'gemakkelijkheidsoplossingen'. Het is een probleem van onze hele samenleving. We hebben geen honger, maar dat dessert ziet er zo lekker uit dat je het niet kan laten liggen. Terwijl we naar onze

© Bob Van Mol

Tom Van den Broeck: “Tijdens een goede bevalling ontdek je een kracht waarvan je niet wist dat je die in je had.”

“GYNAECOLOGEN BESEFFEN NIET ALTIJD GENOEG WELKE IMPACT EEN BEVALLING HEFT OP HET LEVEN VAN EEN VROUW.”

behoefte moeten luisteren. Dat is bij een bevalling net zo. Veel vrouwen vragen me voor de arbeid om hen te zeggen wat ze moeten doen eens het zover is. Maar het tegendeel is waar. Zij moeten mij vertellen wat ik moet doen. Zij zijn de sturende kracht, ik ben op dat moment hun assistent.” (lacht) (MB)

▲ TOM VAN DEN BROECK

Germaanse talen

Musicalopleiding

Vroedkunde en Lactatiekunde

37 jaar | *1973, Aalst

Heeft een vriend, Jeff

Woont in Antwerpen

Wil vrouwen de bevalling geven waar zij voor gekozen hebben.

HOPEN DAT IEMAND DE BIJSLUITER KAN LEZEN

90 Na haar studies kreeg Elke Paeleman een baan aangeboden bij een Brusselse apotheker. In september woont ze twee jaar in de metropool en dat bevalt haar. “Het moeilijkste is mensen die geen Nederlands, Frans of Engels begrijpen duidelijk maken wanneer en hoe ze een medicijn moeten innemen.”

“Mijn baas heeft een apotheek in Itterbeek, een in Oudergem en een in Etterbeek. We zijn met tien werknemers. Doordat onze baas in het verleden al vier keer met overvallers te maken kreeg, zijn de apotheken goed beveiligd. Zelf heb ik me nog niet bedreigd gevoeld. Ook niet in Molenbeek waar ik tussen de allochtonen woon en dagelijks de metro neem.”

“Het liefst werk ik in Etterbeek. De apotheek ligt in een nette buurt nabij de Europese wijk. We hebben er veel Engelstalige cliënten. De Franstaligen hebben een licht overwicht, maar er zijn ook veel Nederlandstalige VUB-studenten, en nogal wat Aziaten die geen Europese talen begrijpen. Dan moet je handen en voeten gebruiken en hopen dat iemand thuis de bijsluiter kan lezen. Afgezien van de diversiteit van het cliënteel, is er weinig verschil met een apotheek in een provinciestadje, denk ik. Ook wij hebben vaste klanten en maken praatjes over het weer. Mijn baan is afwisselend: sociaal contact, bereidingen maken, vragen beantwoorden en advies geven. Plannen om me te vestigen als zelfstandige apotheker heb ik niet. Het papierwerk schrikt me af en ik wil eerst nog ervaring opdoen.” (EB)

© Jan Locus

▲ **ELKE PAELEMAN**
 Master farmaceutische zorg
 Apotheker in dienstverband
 25 jaar | °1986, Gent
 Ongehuwd
 Woont in Molenbeek
 Houdt van de diversiteit in Brussel.

© Jan Locus

“HIER BEGINNEN WE ALTIJD MET TIEN OP TIEN”

91 “Samen met mijn vriendin en mijn moeder run ik een paardenboerderij. Hier werken mensen met een mentale beperking en leerlingen die in een time-out project zitten. De laatsten zijn kinderen die het moeilijk hebben gehad op school en die een periode van rust krijgen om zichzelf terug te vinden. Hier op de boerderij lukt dat. Door het routineuze en harde werk, leren ze structuur, discipline, maar ook vriendschap en sociale vaardigheden. Vaak reageren ze bij hun aankomst nogal defensief. In het begin loopt het wat stroef, maar beetje bij beetje komen ze los. Na een paar dagen laten ze hun terughoudendheid varen en zijn ze al een pak rustiger.”

“Oordelen en veroordelen gebeurt hier niet. Iedereen begint met een tien op tien. Dat is belangrijk, want vaak hebben die jongeren al heel wat meegemaakt. Na een tijdje bouw je een band op. Dat gebeurt niet met iedereen, maar meestal hebben we een positieve ervaring. Ik heb geleerd tussen de regels door te lezen. Aan bepaalde houdingen, reacties of uitspraken kan ik zien hoe ze zich voelen of wat ze meegemaakt hebben.”

“Veel van mijn (ex-)werknemers sturen nog kaartjes met de feestdagen, of bellen zelfs om te vertellen hoe het met ze gaat. Ik hou ervan mensen te helpen. De jongeren die hier na een paar weken weggaan, zijn veranderd. Ze zijn rustiger en hebben een verantwoordelijkheid gekregen die ze misschien anders nooit hadden gekregen omdat niemand hen vertrouwde. Ik ben blij dat ik hen dat vertrouwen wel kan geven.” (MB)

▲ **PETER VAN ROY**
 Middelbaar onderwijs
 Zorgboer op de paardenboerderij Stal Eerselingen in Lichtaart
 35 jaar | °1975, Turnhout
 Woont samen met zijn vriendin Cindy en zijn moeder
 Woont in Lichtaart
 Geniet ervan mensen te helpen en jongeren de rust te geven die ze zoeken.

“OUDER WORDEN KAN GEEN KWAAD”

92

“Toen ik met pensioen ging, was ik 65. Ouder worden hoort bij het leven, dat besef ik. En ik heb het er zelfs niet zo moeilijk mee. Alleen besef ik nu meer en meer dat het leven eindig is. Ouder worden is niet erg. Minder tijd hebben om te leven is erger. Soms vind ik het jammer dat het allemaal zo snel gegaan is. Ik had nog zoveel willen doen. Meer reportages en documentaires maken, à la Martin Heylen naar Siberië trekken... Ik wil landen bezoeken die ik niet ken. In mijn carrière heb ik veel gereisd, maar ik heb nooit het land zelf gezien.”
 “Ik blik terug op mijn leven met een onvoldaan gevoel. Het gevoel dat ik nog niet zoveel gedaan heb en nog zoveel moet doen. Om de roem gaat het me allang niet meer. Deze relatieve onbekendheid past me als gegoten. Het is eerder een drijfveer, een ambitie die niet gaat rusten. Een vuur dat eeuwig blijft branden. Maar begrijp me niet verkeerd: ik ben niet verbitterd. Gepensioneerd zijn geeft me ook een rust die ik eerder niet heb gekend. Het geeft me de kans om mijn leven op een andere manier te organiseren en dat doet vaak ook gewoon deugd. Ik kan nu intens genieten van een paar dagen aan zee of een koffie op een terras. Zorgeloos en ontspannen.” (MB)

▲ JAN VAN ROMPAEY

Voormalig radio- en televisiejournalist bij de VRT. Met pensioen sinds 2005. Sinds 1984 medewerker van UZ, het magazine van het UZ Leuven (Gasthuisberg). Peter van het CERA-project voor kwetsbare ouderen 70 jaar | ~1940, Ganshoren
 Gehuwd met Vijf

Woont in Ganshoren
 Heeft het niet moeilijk met ouder worden, maar wel met de beperkte tijd die er nog is om zijn dromen te realiseren.

“IK ZOCHT HET MOEILIJKE OMDAT HET ZIN GAF”

Haar tachtigste verjaardag wenkt, maar Godelieve Decock denkt niet aan opgeven. Twee keer daags geeft ze de bewoners van de afdeling dementerenden van het plaatselijke Woon- en Zorgcentrum (WZC) te eten. Daarna doet ze de afwas. “Vrijwilligerswerk is zingeving”, zegt ze.

93 “Ik ben hiermee begonnen na het overlijden van mijn man, die bijna anderhalf jaar in ditzelfde WZC Sint-Jozef heeft gewoond. Ik ging hem om acht uur 's morgens zijn ontbijt geven. Tegen twaalf uur kwam ik terug en na de middag bleef ik tot halfzeven.”

“In die periode sliep ik 's nachts bij mijn 96 jaar oude moeder, zodat ik haar tijdens haar laatste levensjaren nog wat kon verwennen. Ze is overleden toen ze voor observatie in het ziekenhuis was. De ochtend

nadat we haar hebben begraven, stierf mijn man. Het was een woensdag. Hij zat rechtop voor zijn ontbijt toen hij de geest gaf. Ik heb altijd geloofd dat mijn moeder hem is komen halen. Ze vond het vreselijk om te zien hoe Karel na zijn hersenbloedingen aftakelde.”

“Zijn eerste hersenbloeding kreeg hij op 56-jarige leeftijd. Hij werkte bij de Christelijke Mutualiteit en heeft nog een poging gedaan om weer aan de slag te gaan. Maar omdat hij niets meer kon onthouden, had hij heel veel tijd nodig om iets af te handelen. Samen wandelen konden we gelukkig nog. Maar in de loop van de volgende vijftien jaar kreeg Karel nog een aantal hersenbloedingen. Hij viel ook vaak. Een rolstoel werd noodzakelijk.”

“Hij klaagde nooit, maar de onmacht maakte hem bitter. Hij wist niet meer hoe hij de simpelste klus moest klaren. Op een keer zei hij: ‘Ik heb schrik dat er een moment zal komen dat ik niet meer zal kunnen zeggen wat ik denk.’ Dat moment is inderdaad gekomen...”

“IK ZAL DIT BLIJVEN DOEN ZOLANG IK HET KAN. IK LEES GRAAG EEN BOEK, KIJK AF EN TOE TV EN HOU VAN WANDELEN ALS IK GEEN LAST HEB VAN EEN GEKNELDE ZENUW. MAAR IK WIL TOCH MEER MET MIJN DAGEN DOEN DAN DAT.”

GOEDE SFEER

“Mijn rouwproces heeft niet lang geduurd. Ik ben in mijn huis aan een grote schoonmaak begonnen om mijn gedachten te verzetten. Maar ik ben niet iemand die van poetsen zijn levenswerk kan maken. Dus heb ik me zes maanden later aangeboden als vrijwilligster bij de dementenafdeling van het WZC. Dat het niet makkelijk werken is met deze mensen stoort me niet. Eigenlijk zocht ik het moeilijke op omdat het zin gaf aan mijn engagement.”

“Ik arriveer dagelijks om halftwaalf en neem het dienbord met eten voor een man die graag en veel eet. Vroeger had ik nog een vaste klant, een oud vrouwtje dat tegenstribbelt en haar lippen op elkaar klemt, maar ik kon het geduld niet meer opbrengen. Tussen vijf en zes 's middags is het makkelijker. Dan eet ze meestal wel met smaak. Als patiënten niet willen eten, noteren we precies wat ze wel gegeten hebben, zodat men het overzicht behoudt.”

“Nadat ik ’s middags mijn eerste cliënt te eten heb gegeven, kijk ik of er nog dienborden staan. Als dat het geval is, begin ik aan de volgende. Als alle dienborden weg zijn, begin ik meteen aan de afwas. Normaal zijn we daar rond één uur mee klaar. Ik kom terug voor het avondeten tussen vijf en zes.”

“Op de afdeling zijn er dertig bewoners van wie de helft moet geholpen worden bij het eten. Drie à vier personeelsleden staan in voor de verzorging. Soms zijn er stagiairs. Die kunnen wat helpen met eten te geven, maar voor de rest verlichten zij de werkdruk niet. Als ik er niet ben voor het eten, moet het personeel in een hoger tempo werken en hebben de verpleegkundigen minder tijd voor de mensen. Je krijgt wel veel vriendschap, van het personeel en van de bewoners. Er zijn er die beweren dat ik als vrijwilliger het werk van iemand anders afneem, maar zo ziet het personeel dat zelf niet. Er is een goede sfeer bij het team van de dementenafdeling en je voelt dat die mensen hun werk graag doen. Van wrijvingen met het vast personeel is geen sprake. Ze drukken me op het hart om het vrijuit te zeggen als er iets is.”

EEN ROEPING

“Ik zal dit blijven doen zolang ik het kan. Ik lees graag een boek, kijk af en toe tv en hou van wandelen als ik geen last heb van een geknelde zenuw. Maar ik wil toch meer met mijn dagen doen dan dat. Nu, ik ben ook weer niet fanatiek. Onlangs had ik een griepje en dan neem ik wel de tijd om uit te zieken. Het blijft tenslotte vrijwilligerswerk.”

“Toen je me daarnet vroeg hoelang ik al vrijwilligerswerk doe, antwoordde ik elf jaar. Eigenlijk heb ik het gevoel dat ik er bijna mijn hele leven mee bezig ben. Ik was thuis de tweede in een gezin met tien kinderen. Op mijn veertiende heb ik even in een corsetfabriek gewerkt, maar mijn moeder vond dat ik evengoed kon thuisblijven om te helpen. Toen al was ik met verzorging en opvoeding bezig. Een verpleegster die veel aan huis kwam, overtuigde mijn vader om me verpleegkunde te laten studeren, maar ik miste het zelfvertrouwen om de stap te zetten. Later ging ik helpen bij mijn zuster die bevallen was van een tweeling. Daarna ging ik ook elders helpen en schoonmaken. Ze waren tevreden. Ik durfde niet te rekenen en poetste razendsnel om terug te zijn tegen de tijd dat mijn zes kinderen van school kwamen. Als er een dansfeest was geweest in de zaal van het Werkmanshuis gingen mijn man en ik om vier uur ’s ochtends de zaal kuisen. Later waren er de kleinkinderen en daarna de zorgen voor mijn man.”

“Het vrijwilligerswerk in het WZC was dus geen nieuwe wending in mijn leven. En het is ook niet

het enige wat ik doe. Kijk, straks ga ik weer van deur tot deur voor Broederlijk Delen. Daar liggen de enveloppen.” (EB)

© Jan Locus

Godelieve Decock doet aan vrijwilligerswerk: “Als ik er niet ben voor het eten, moet het personeel in een hoger tempo werken en hebben de verpleegkundigen minder tijd voor de mensen.”

▲ GODELIEVE DECOCK Gepensioneerde thuiswerkende moeder Weduwe

79 jaar | °1932, Wetteren

Weduwe

Woont in Wetteren

Geloof in vrijwilligerswerk.

ENGAGEMENT OP GROTE SCHAAL

94 Toen Wivina Demeester in 2004 uit de politiek stapte, trokken ziekenhuizen, adoptie- en gezondheidsorganisaties aan haar mouw om bestuurder of voorzitter te worden. Ze ontpopte zich tot een geëngageerd deskundige en, als het financieel beleid ter sprake komt, een harde tante. De kiem voor deze betrokkenheid moeten we in haar leven vóór de politiek zoeken. “Bij de scouts van Oudenaarde moesten we dagelijks onze goede daad verrichten. Toen ik zestien was, bezocht ik geregeld iemand die altijd voor de deur op het trottoir zat. Deze dorpsdoot, vergeef me de oneerbiedige omschrijving, begeleidde ik af en toe. Daarna heb

“GUN JEZELF DE TIJD OM VERDRIETIG TE ZIJN, MAAR BLIJF NIET BIJ DE PAKKEN ZITTEN.”

De politieke loopbaan van Wivina Demeester lag in het verlengde van haar persoonlijk engagement.

© Bob Van Mol

ik aan de Gentse universiteit via de Sociale Hulp van het Katholiek Universitair Centrum vier jaar een familie met elf gehandicapte kinderen wekelijks begeleid.” “De volgende confrontatie kwam jaren later. Mijn oudste zoon Steven is geboren met het syndroom van Down. Mijn man en ik moesten dat eerst verwerken. Een raad die ik nog altijd geef: gun jezelf de tijd om verdrietig te zijn, maar blijf niet bij de pakken zitten. Samen met vrienden besloten we iets te doen voor ouders met gehandicapte kinderen. Zo is Monnikenheide in Zoersel ontstaan, dat eerst een centrum voor kortverblijf was.”

NORMALISATIE EN INTEGRATIE

“Toen ik directrice van Monnikenheide was, kwam de politiek aan de deur kloppen. Gilbert Hertecant, toen voorzitter van de raad van bestuur van Monnikenheide, trok me over de streep. ‘Wat je hier doet, moet je ook op grote schaal proberen te bereiken’, zei hij.”

“Zo werd ik in 1985-1987 staatssecretaris voor Volksgezondheid in de federale regeringen Martens VI en VII. We hebben als eerste in Europa orgaantransplantatie geregeld, een rookverbod ingesteld in openbare lokalen, en de inkomensvervangende en integratietegemoetkoming voor mensen met een handicap ingevoerd. Dat laatste was niet vanzelfsprekend, maar ik ben een doorbijter en tot vandaag is het de basis van de regeling. Normalisatie en integratie, twee centrale begrippen van mijn gehandicaptenbeleid, leerde ik kennen tijdens studiereizen naar Denemarken en Zweden voor Monnikenheide.”

“In 1992 werd ik Vlaams minister van Welzijn en Volksgezondheid. Nadat ik in 2004 was gestopt met de politiek, werd ik door de zorgsector gevraagd voorzitter of bestuurder te worden. Soms zeg ik ja, soms hou ik de boot af. Zo ben ik voorzitter geweest van de Vlaamse Liga tegen Kanker. Drie jaar, want ik vind dat je op tijd plaats moet maken voor anderen. Momenteel zit ik in de raad van bestuur van twee ziekenhuizen, in het Vlaams Instituut Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ) en in Monnikenheide. In 2004, toen de vzw Ray of Hope in moeilijkheden verkeerde, ben ik voorzitter geworden van deze adoptieorganisatie. Ook hier bestaat een link met mijn persoonlijk leven: de dag dat we onze adoptiefdochter mochten afhalen, werd ik de eerste keer verkozen als volksvertegenwoordiger. 13 maart 1974: een wending in twee levens.” (EB)

▲ **WIVINA DEMEESTER**
 Landbouwkundig ingenieur
 Voormalig christendemocratisch politica
 67 jaar | *1943, Aalst
 Gehuwd
 Woont in Zoersel
 Koppelt betrokkenheid aan een visie op deugdelijk bestuur.

René Stockman en de Broeders van Liefde kiezen voor zorg: "We proberen het welzijn van die mensen te verbeteren, bij ons maar ook in de rest van de wereld."

“MENSEN ZIJN DE MOEITE WAARD”

95 “Ik heb mijn humaniora in Zelzate uitgedaan om me daarna bij de congregatie aan te sluiten. De Broeders spraken me niet zozeer aan door wat ze verklaarden, maar wel door de manier van zijn. De sfeer in het klooster beviel me wel. Door het contact met de Broeders ben ik meer te weten gekomen over hun apostolaatwerk. Er was in Zelzate ook een psychiatrisch centrum waar ik terechtkwam en waar ik nog meer de geest van de beweging mocht ervaren. Ik was er vrijwilliger avant la lettre en ging op kamp met mensen met een handicap. Samen met de religieuze beweging vormde dat engagement mijn roeping.”

GOD IS LIEFDE

“Welzijn is voor onze congregatie een belangrijk thema, het is een deel van ons charisma. Het kerndevies bij de Broeders is ‘God is liefde’. Aan mensen duidelijk maken dat ze geliefd zijn door God in welke situatie ze zich ook bevinden. Wij wijden ons daarom vooral aan mensen in nood, zij die aan de rand van de maatschappij staan: de geesteszieken en mensen met een handicap. Die liefdevolle aanwezigheid vertaalt zich in professionele zorg, maar evenzeer in ons nabij zijn. ‘Jij bent de moeite waard’, zeggen we tegen onze mensen. We proberen het welzijn van die mensen te verbeteren, bij ons maar ook in de rest van de wereld. Mensen moeten gerespecteerd worden en dus moet de menselijke waardigheid bevorderd worden. Door onze

activiteiten willen we die idee niet alleen bestendigen bij de persoon zelf, maar ook in zijn omgeving. De maatschappij moet hen zien als volwaardige mensen. Welzijn heeft daar dus alles mee te maken.”

MEER EN BETER

“In ons land heeft de overheid voldoende aandacht voor onze zorgsector. Dat merken we aan de middelen die ter beschikking worden gesteld. De overheid neemt haar verantwoordelijkheid op, maar het kan altijd meer en beter. Door de behoorlijke situatie in België zijn we als organisatie steeds meer internationaal actief. In sommige landen blijft de zorg voor mensen met een lichamelijke of geestelijke handicap een gevoelig punt, want soms komen de zwakken op de allerlaatste plaats. Het is onze taak die regeringen niet met rust te laten en hen te confronteren met de realiteit. Anderzijds zijn er ook overheden die wel aandacht hebben voor die minderheidsgroepen en hun beperkte middelen echt goed gebruiken.” (sv)

▲ **RENÉ STOCKMAN f.c.**
Doctor in de maatschappelijke gezondheidszorg
Generale overste van de Broeders van Liefde

57 jaar | *1954, Assenede

Woont in Gent (en Rome)

Probeert het welzijn van de mensen te verbeteren, bij ons en in de rest van de wereld.

“RIEKE, GIJ MOET OPVOEDER WORDEN”

Na bijna 35 jaar in de bijzondere jeugdzorg heeft Eric Bauwens het stilaan gehad. “Werken met de gasten en het team is nog altijd de max, maar de rest begint te wegen”, zegt de 53-jarige opvoeder van Huis Werner Tibbaut in Kalken.

96 Eric Bauwens is een imposante verschijning en heeft een grote mond, maar jongeren die onder zijn vleugels opgroeiden, herinneren hem zich vooral als een gevoelig man. “Als we afscheid nemen van jongeren die hier jaren hebben gewoond, word ik telkens overmand door tranen”, zegt Eric. “Dat blijft aan de ribben plakken. Erger is natuurlijk als je jongeren moet begraven. Nadat Dirk 21 was geworden, woonde hij op een sociaal flatje dat hij netjes onderhield. Hij werkte bij een sierteler en kwam ons nog vaak opzoeken. Logisch, hier had hij zijn sociaal netwerk. Op een avond belde de

gerechtelijke politie. Ze hadden zijn lijk gevonden op een akker. Het leek een verdacht overlijden, maar de autopsie wees uit dat hij dood gebliksemd was. Wij hebben een kist gekozen en samen met zijn vrienden en de pastoor de uitvaartdienst verzorgd. Zoiets staat in je ziel gebrand.”

ZWAAR VOLK

Aanvankelijk zag het er niet naar uit dat Eric in de bijzondere jeugdzorg zou terechtkomen. “Op mijn zeventiende ging ik als elektricien aan de slag, maar na een paar jaar voelde ik dat ik meer in mijn mars had. Een vriendin zei: ‘Rieke, gij moet opvoeder worden.’ Ik wist niet eens dat het een beroep was. Ik kon beginnen bij het MPI in Eke, toen Sparrenhove, later Wagenschot. Ik moest simultaan via de Vormingsleergang voor Opvoeders in Dienstverband (thans VSPW) mijn A2-diploma halen. Eerst werkte ik in een buitenhuis, maar na een jaar liep het daar mis en werden de opvoeders verdeeld over de andere werkvormen. Zo kwam ik in Eke bij zwaar volk terecht. Dat ik toen judo en karate deed, was meegenomen.”

“Na zeseneenhalf jaar in Sparrenhove solliciteerde ik bij de vzw Werken Lionsclub die een opvoeder zocht voor het buitenhuis Lenteweelde in Belsele. Een inwonend echtpaar met kinderen droeg er zorg voor vijftien geplaatste kinderen, met assistentie van één of twee begeleiders. Ik deed het graag, maar verdiende het zout op mijn patatten niet – het was voor de staking van eind jaren tachtig. Dus keerde ik na tweeëneenhalf jaar terug naar de industrie in de hoop op een beter belegde boterham. Ondanks overuren en weekendwerk viel dat redelijk tegen. Toen mijn vroegere directeur bleef aandringen om terug te keren, ben ik na acht maanden overstag gegaan.”

“Ik kwam in het buitenhuis in Kalken terecht, waar de directeur met zijn echtgenote inwonend was. Ik was begeleider en manusje-van-alles. In die periode kreeg de vzw haar huidige naam: De Steiger. Aan mij

en mijn toenmalige vrouw Tine werd gevraagd of we zelf in een buitenhuis als inwonend echtpaar wilden beginnen. We hadden twee kleine kinderen en overwogen erop in te gaan, toen zich eensklaps een paleisrevolutie voltrok. De directeur werd aan de kant geschoven en de raad van bestuur bood ons aan het buitenhuis in Kalken over te nemen. Dat was twintig jaar geleden, mijn zoontje David was toen een jaar.”

AUTONOMIE

“Het was een avontuur dat zeven jaar duurde. Als pioniers hebben we de nieuwe principes in de bijzondere jeugdzorg doorgevoerd: inspraak en participatie, individueel werken, empowerment en gezinswerking. Er woonden eerst zeventien en daarna vijftien kinderen, een verticale groep met adolescenten en kleintjes die nog fruitpap kregen.

“ALS WE AFSCHEID NEMEN VAN JONGEREN DIE HIER JAREN HEBBEN GEWOOND, WORD IK TELKENS OVERMAND DOOR TRANEN. DAT BLIJFT AAN DE RIBBEN PLAKKEN.”

We genoten veel autonomie en konden ons toeleggen op dat waar we goed in waren. Zo gingen we jaarlijks kamperen in het Limburgse Neeroeteren. De laatste avond gaven de kinderen een soundmix- en playbackshow. Na drie jaar kwamen er tweehonderd mensen naar de show op de camping kijken.”

“Een fantastische tijd, maar op het laatst kreeg Kalken een structuurgroep: jongeren met sterk deviant gedrag die behoefte hebben aan strakke schema's. Inwonen met onze kinderen bleek niet meer houdbaar. Je werd sowieso al geconfronteerd met dilemma's. Kan je je eigen kind een cadeautje geven en de andere niet? En hoe reageer je als kinderen tijdens het spel je eigen kinderen pijn doen? Achteraf gezien denk ik dat we het er via trial and error goed hebben afgebracht.”

MONSTERLIJK VEEL ENERGIE

“Over de jobinhoud was ik niet gefrustreerd, wel over de bezoldiging. Als inwonend begeleider deed ik het werk van een hoofdopvoeder, maar werd betaald als A2. Daarom ben ik als 45-jarige aan een graduaat orthopedagogie begonnen.”

“Maar nu heb ik het wel gehad. Ik had me vijftien jaar eerder over mijn carrière moeten bezinnen. Nu kost werken me monsterlijk veel energie, terwijl ik de eerste ben om van collega's te eisen dat ze fris

Eric Bauwens is een veteraan in de bijzondere jeugdzorg: “Over de jobinhoud was ik niet gefrustreerd, wel over de bezoldiging.”

op het werk verschijnen. Daar hebben die gasten recht op en daarvoor word je betaald. Mijn conditie en recuperatievermogen hebben, na ruim 34 jaar met een op de twee weekends dienst, een flinke knauw gekregen.” (EB)

▲ ERIC BAUWENS

Graduaat orthopedagogie
Praktisch hoofdbegeleider Huis Werner Tibbaut

53 jaar | *1957, Wetteren

Gescheiden

Woont in Laarne

Heeft geen spijt dat hij opvoeder is geworden. Maar als hij het mocht overdoen, zou hij zich vroeger beraden over zijn carrièremogelijkheden.

“WE HEBBEN GEKOZEN VOOR HET LEVEN”

97 Zes jaar geleden stapte Ilse uit het leven. Ze was de ex-vrouw van Ivo Mechels en de moeder van zijn twee kinderen. Hij omschrijft haar dood als een verwoestende aardbeving. “Als nabestaande blijf je achter onder een berg van puin.” “Het leek alsof we helemaal van nul moesten beginnen. Voor mij was er op dat moment één grote prioriteit: hoe kon ik ervoor zorgen dat mijn kinderen dit te boven zouden komen? Ik wilde echt dat ze sterk zouden staan in hun latere leven. Maar de eerste dagen na de zelfdoding heb ik veel zelf moeten uitzoeken. Pas na een week kregen we iemand van slachtofferhulp over de vloer. De eerste steun hebben we gekregen van pater Versteylen, die ik nog kende van vroeger. Maar ik heb ook enkele waardevolle initiatieven ontdekt, zoals Werkgroep Verder en de vzw Missing You, die zich richt

tot jongeren die geconfronteerd worden met verlies. Intussen zijn mijn beide kinderen bestuurders in die vzw. Ik vind het prachtig hoe zij omgaan met de dood van hun moeder. Ze staan volop in het leven. Zelf probeer ik ook mijn steentje bij te dragen. Door het taboe rond zelfdoding te helpen doorbreken, bijvoorbeeld. Er zijn zoveel mensen die ermee te maken krijgen, maar die er niet over durven praten. Wij willen tonen dat het leven doorgaat. Het verlies is vreselijk, maar wij hebben gekozen voor het leven. Al was dat – zeker in het begin – best heftig. Voor Iles dood hadden wij een klassieke co-ouderschapsregeling, maar van de ene dag op de andere stond ik er alleen voor. Ik heb mijn leven moeten reorganiseren. Maar ik denk dat ik een betere vader ben geworden. En een beter mens. Ik sta bewuster in het leven.”

ADMINISTRatieve EN JURIDISCHE CHAOS

En toch laat Iles dood ook een wrange nasmaak na. Volgens Ivo Mechels heeft de hulpverlening tekortgeschoten. “Ze kampte al lang met psychische problemen en had al een aantal zelfdodingspogingen ondernomen. Zo herinner ik me nog goed dat ze op een dag – we leefden toen al gescheiden – een overdosis pillen had genomen. Gelukkig vond ze nog net de kracht om mij te bellen, want de kinderen waren bij haar. Dat beeld vergeet ik niet: hoe die twee kleintjes in pyjama aan de deur stonden, hun mama bewusteloos op de grond. Ik heb haar dan naar de spoeddienst gebracht. Toen ik de dag nadien belde, bleek ze alweer thuis te zijn. Ze hadden gewoon haar maag leeggepompt en haar weggestuurd, zonder enige opvolging. Dat kan toch niet?”

Naast de emotionele weerslag was er ook de administratieve en juridische chaos. “Ilse was een kleine zelfstandige en na haar dood kreeg ik plots allerlei schuldeisers over de vloer. En dat terwijl we al jaren gescheiden waren. Sommige van die types waren echte lijkenpikkers. Ik heb zelfs een advocaat en een notaris onder de arm genomen om ons te beschermen, terwijl ik zélf jurist ben. Dus kan je je voorstellen hoe het moet zijn voor mensen die er niets van af weten. Naast psychologische ondersteuning zou er ook juridische steun moeten komen voor de nabestaanden.” (SVDB)

Ivo Mechels: “Er zijn zoveel mensen die met zelfdoding te maken krijgen, maar die er niet over durven praten.”

© Jan Lucus

▲ IVO MECHELS

Jurist

Lobby & Press Manager Test-Aankoop

51 jaar | °1960, Deurne

Ongehuwd

Woont in Mortsel

Wordt gelukkig van de strijd tegen onrechtvaardigheid.

VAN DE HAND IN DE TAND

98 “Nu zijn tandartsen collega’s, maar toen ik in 1985 begon, waren het nog concurrenten”, zegt Luc Verstraeten die al ruim 25 jaar een praktijk heeft in het Oost-Vlaamse Wetteren. “In de jaren tachtig had je tot in de kleinste dorpjes twee of drie tandartsen. Ze zaten elkaar te beloeren en je moest je echt in de markt wringen. Er was ook een grote instroom van afgestudeerde tandartsen, waardoor het niet vanzelfsprekend was een praktijk te beginnen. Ik koos voor de plaats waar ik door jeugdbeweging, speelpleinwerking en de winkel van mijn ouders naambekendheid had. Uiteraard moest ik banken overtuigen: de interestvoet was toen 11,75%.” “Tien jaar later was ik bijna dolgedraaid van het vele werk. Ik had behoefte aan versterking, zodat er tijd overbleef voor een gezins- en een sociaal leven. In 1997 heb ik een duopraktijk opgezet, maar wegens een uiteenlopende visie op tandheelkunde tussen mij en mijn vennoot, is dat fout gelopen. Vanaf begin 2006 ben ik weer alleen begonnen, dit keer met een assistente die me veel werk uit handen neemt. Ik heb toen ook als stagemeester een jaar stagebegeleiding gegeven. Daarna is de ex-stagiaire met mij een duopraktijk begonnen.”

©Thomas De Boever

“Mijn uitgangspunt is altijd geweest: iedereen heeft recht op kwalitatieve zorg. Voor patiënten met financiële moeilijkheden zocht ik een compromis in de vorm van afbetalingen of werken aan terugbetalingstarief. Het probleem is dat zoiets de ronde doet en mensen daar misbruik proberen van te maken. Ik ben noodgedwongen weer strikter geworden, want ik wil

in mijn praktijk blijven investeren. Aan stoppen heb ik nog niet gedacht. Zolang ik plezier in mijn werk heb, ga ik door.” (EB)

▲ LUC VERSTRAETEN

Tandheelkunde

Tandarts

50 jaar | °1960, Wetteren

Gehuwd

Woont in Serskamp

Wil doorgaan zolang hij plezier vindt in zijn werk.

“ZE NOEMEN ME EEN GESCHENK UIT DE HEMEL”

99 “Ik werkte jaren in een woonzorgcentrum. Ik heb altijd graag met ouderen gewerkt. Toen Landelijke Thuiszorg me vroeg om in het project ‘Kom binnen, zorgbuur!’ te stappen, heb ik niet getwijfeld. We zorgen voor mensen die in onze buurt wonen. Maar verwar een zorgbuur niet met een poetsdienst of thuisverpleegkundige. Poetsen doen we niet, eten klaarmaken evenmin en medische verzorging behoort ook niet tot onze job. Wij doen de kleine taakjes waar verzorgenden

© Bob Van Mol

of poetsvrouwen geen tijd voor hebben: de brievenbus leegmaken, een wandeling naar het kerkhof begeleiden, eten opwarmen in de microgolfoven die voor veel ouderen te ingewikkeld is. Maar vooral: gezelschap houden. De mensen bij wie we komen, zijn vaak eenzaam. Er zijn dagen dat ze niemand zien of met niemand kunnen praten. Een man zei: ‘Jij bent als familie voor mij.’ Iemand anders noemde me ‘een geschenk uit de hemel’. Ze zien ons allemaal graag komen. Ik hoop dat ik het nog heel lang zal mogen doen.” (LVB)

▲ VERA DILS

A2 handel

Zorgbuur bij Landelijke Thuiszorg

53 jaar | °1958, Leuven

Getrouwd, twee kinderen

Woont in Langdorp

Droomt ervan nog heel lang zorgbuur te mogen zijn.

“ALS IK U NIET MEER ZIE: EEN GOEDE REIS”

Jan Hoet werd in december 2010 geveld door een hersenbloeding, maar dat heeft zijn leven niet minder hectisch gemaakt. Nadat hij de dagen voordien naar Middelburg, Eupen, Keulen en de nierdialyse is geweest, treffen we elkaar in het SMAK in Gent. Naast zijn passie voor kunst is Hoet gefascineerd door geneeskunde.

100 “Mijn vader was psychiater en tandarts. Ik groeide op in Geel en bij ons thuis verbleven vijf psychiatrische patiënten, zoals in vele Kempense pleeggezinnen. Het zijn mijn mooiste herinneringen. Mijn vader was ook een verzamelaar en nam me mee naar kunstenaars. Dat artiesten en psychiatrische patiënten de dingen anders zagen, intrigeerde me. Stan, die bij ons woonde, hallucineerde en zag lilliputters over zijn handen kruipen die voortdurend ruzie maakten. Ik hing altijd rond hem. Hij lachte de hele tijd.”

“DE NIERDIALYSE HEEFT MIJN MOBILITEIT NIET AFGEREMD. ER BESTAAT IN EUROPA EEN NETWERK DAT FEILLOOS WERKT.”

“Op mijn tiende zijn we naar Gent verhuisd, waar mijn vader de tandartspraktijk van mijn oom overnam. Mijn oom moest voor een operatie naar Amerika en zijn gezin zat zonder inkomen. De inkomsten van mijn vader werden verdeeld. Wij waren met zeven kinderen en bij mijn oom waren er drie.”

“Daarna raakte ik geboeid door het werk van mijn schoonbroer, professor-chirurg Joseph De Roose, die experimenten met honden uitvoerde. Toen waren er in het UZ veel hondenhokken, maar nu mag dat niet meer. Mijn schoonbroer assisteerde professor Fritz Derom toen hij de allereerste longtransplantatie uitvoerde.”

ZELFDE PROCEDURE, ANDERE CULTUUR

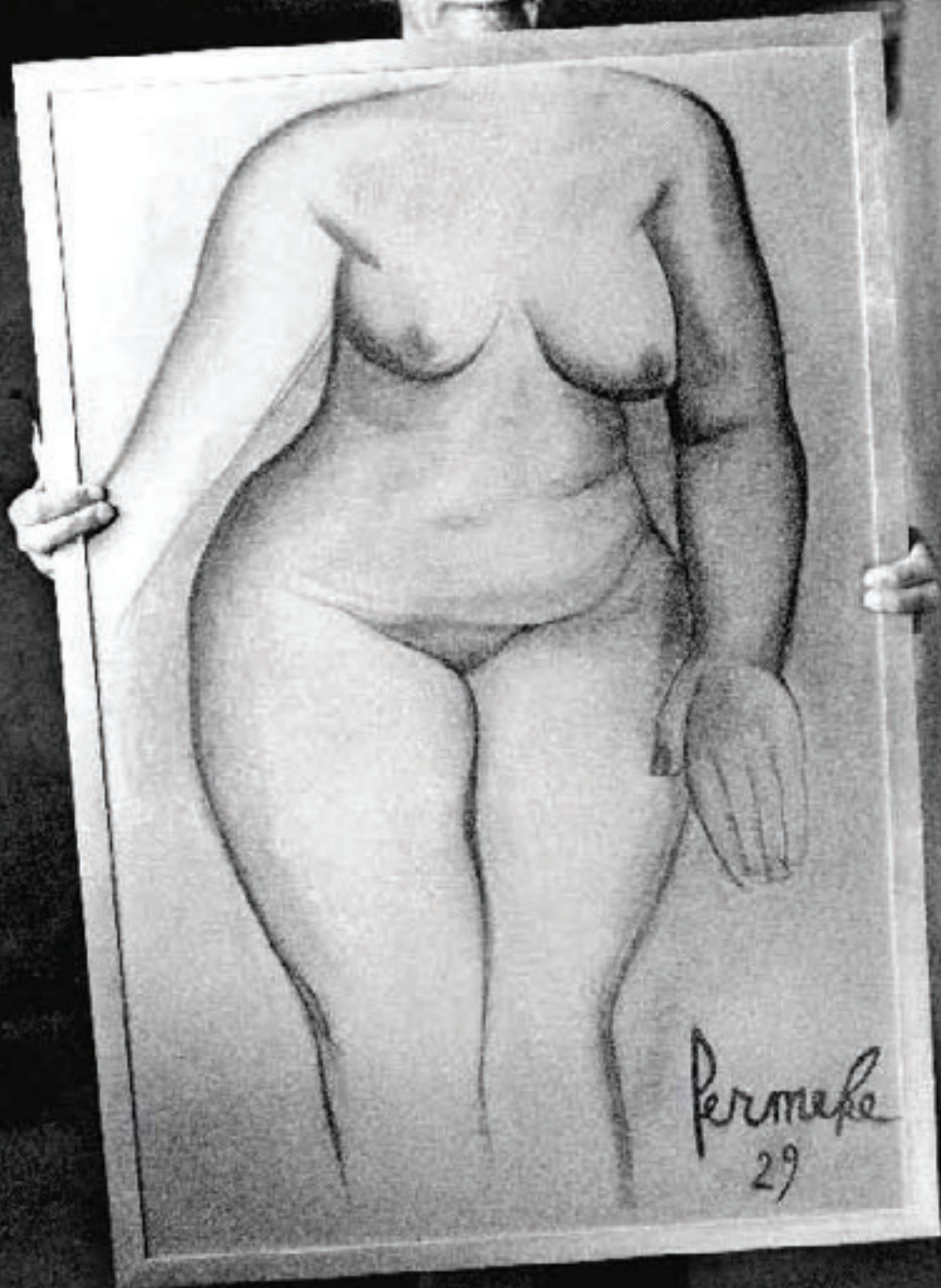
“In 1990 werd bij mij nierkanker vastgesteld en mijn schoonbroer heeft toen een nier verwijderd. Mijn ziekenhuishumor heb ik van hem overgenomen. Als hij mij voor een operatie in slaap doet, zegt hij: ‘Als ik u niet meer zie: een goede reis.’” (licht)

“In 2003 spoot een dokter me, voor ik onder de scanner ging, te veel contrastvloeistof in, waardoor mijn nier blokkeerde. Om het vocht uit mijn lichaam af te voeren, moet ik sindsdien om de twee dagen aan de machine liggen. Maar de nierdialyse heeft mijn mobiliteit niet afgeremd. Er bestaat in Europa een netwerk dat feilloos werkt. Als ik twee weken vooraf mijn dossier en de uitslagen van de laatste dialyses digitaal doorstuur, kan ik in Stuttgart, Berlijn, Milaan, Rome en op nog veel plaatsen terecht. De procedure is dezelfde maar de cultuur is anders. In Italië discussiëren ze allemaal door elkaar, bij ons verloopt het netjes en gereserveerd, en in Duitsland supernetjes en zonder één woord.”

“Veel mensen zien op tegen een ziekenhuisopname, maar ik bekijk het positief. Het is een wereld die me fascineert en nieuwsgierig maakt. Zo’n operatiekwartier is een fantastisch, geruisloos kijkspel. De rituele manier waarop de dokter als een hogepriester wordt aangekleed en alles wordt voorbereid. De flikkering in de ogen van de zuster die de chirurg iets aanreikt...” (EB)

▲ **JAN HOET**
Regentaat plastische kunst
Museumdirecteur, curator en kenner hedendaagse kunst
74 jaar | *1936, Leuven
Gehuwd
Woont in Gent
Trekt zich op aan zijn nieuwsgierigheid.

Lees het volledige verhaal van Jan Hoet op Weliswaar.be

Jan Hoet, curator en nierpatiënt: "Veel mensen zien op tegen een ziekenhuisopname, maar ik bekijk het positief."

HET WELZIJN VAN DE VLAMING IN 100 PORTRETTE

Patrick Reyntiens • Maria Van de Pas • Nele De Meulenaere • Hilde Elebaut •
Lisa Vanpraet • Warre Borgmans • Wim Distelmans • Sonia Peelman • Ans Geers •
Soetkin Claes • Marie-Louise • Maaïke Cafmeyer • Karin Van Puyenbroeck •
Annemie Dewindt • Helmut Lotti • Bruno Vanobbergen • Kimberly Menu
• Marleen Finoulst • Griet Van Eyken • Tom Pyck • Joke Nyssen • Peter Adriaenssens •
Nico De fauw • Betty Mellaerts • Nele Travers • Willy Van Bael • Ronny Mosuse •
Nele Vander Elst • Phara de Aguirre • Wilhelmina Giebels • Peter • Goedele Devroy
• Marleen Temmerman • Mieke Mievis • Marleen Van Haver • Jef Nijs •
Fourat Ben Chikha • Jo Vandeurzen • Nele Van Hulle • Eleonora Holtzer • Ingrid Wijnen
• Bea Cantillon • Sait Sehersijan • Theater Stap • Margje Vereycken •
Kristien Hemmerechts • Irena Arentowicz • Marc Morris • Luc Peters • Klara Van Es
• Germain Debruyne • Elke Mertens • Leen Van den Panhuyzen • Patrick Wouters •
Sara Borrey • Loes Lenaerts • Tom Dehaene • François Verduyck • Martine Boone
• Johan Leman • Johan Hellings • Mieke Vogels • Giannina Steeman • Alexander Zanzer
• Erik Govaers • Bart Simons • Jan De Maeseneer • Margriet Hermans •
Matthias Bogaert • Jan Vranken • Jenny Daniels • Tatjana Van Remoortel •
Youri Amerijckx en Ina Zeeuwe • Pierre Van Damme • Sofie Reynders • Hilde Oris •
Sabine De Brabanter • Bernadette Van den Heuvel • Jos Geysels • Mustafa Kör
• Roel Verniers • Barbara Glorieux • Chris Vander Auwera • Siska Viaene • Juul Bracke •
Hanna Goemans • Ria Van Daele • Tom Van den Broeck • Elke Paeleman
• Peter Van Roy • Jan Van Rompaey • Godelieve Decock • Wivina Demeester •
René Stockman • Eric Bauwens • Ivo Mechels • Luc Verstraeten • Vera Dils • Jan Hoet